

SC EMPRI CONSULTING SRL

***Бази данни със стари
архитектурни сгради в
окръг Долж***

Първоначално проучване

Код CPV 79310000-0

Услуги за пазарни проучвания



СЪДЪРЖАНИЕ

I. Общи характеристики на окръг Долж.....	6
Историческа рамка	6
Крайова - главният град в региона	Error! Bookmark not defined.
Кратка история на града.....	13
II. Сгради исторически паметници в окръг Долж	24
Крайова	Error! Bookmark not defined.
1. Къща Бъния	24
2. Дворец "Търговска банка – Кметството на Крайова	25
3. Административен дворец на Крайова - Префектура на област Долж.....	26
4. Къща "Гогу Ворворяну" - Митрополия на Олтения	27
5. Къща „Николае Романеску” – Университетската къща	28
6. Къща „Георге Бибеску”	29
7. Дворец „Жан Михаил” - Музей на изкуствата	31
8. Къща Диану.....	35
9. Къща „Вернеску”	36
10. Къща "Генерал Симион Стоилов – Болинтиняну”	37
11. Къща "Йонел Плешия”	38
No table of contents entries found.	
41. Къща Жиану.....	Error! Bookmark not defined.
42. Къща Коцофеану	Error! Bookmark not defined.
43. Къща Григоре Отетелишану	Error! Bookmark not defined.
43. Къща на художника Константин Лека.....	Error! Bookmark not defined.
44. Хан Хурезу	Error! Bookmark not defined.
45. Къща Георге Куцу	83
46. Къща Джеблеску.....	Error! Bookmark not defined.
47. Къща Бръилоу	Error! Bookmark not defined.
48. Къща Войку	Error! Bookmark not defined.
49. Къща Петре Кицу.....	Error! Bookmark not defined.
50. Частно жилище от ул. 13 септември № 11	Error! Bookmark not defined.
51. Жилище на ул. Олтец № 23, 25 и 27	Error! Bookmark not defined.
52. Хотел Палаце	Error! Bookmark not defined.
53. Хан „La Cocor”.....	Error! Bookmark not defined.
54. Къща Верческу	Error! Bookmark not defined.
55. Прокуратурата на апелативния съд в Крайова	Error! Bookmark not defined.
56. Сградата на Пощата	Error! Bookmark not defined.
57. Къщата на ул. Калеа Унири № 53	Error! Bookmark not defined.

58. Къща Zwillingер.....	92
59. Къща Глоговеану (Старото Кметство).....	Error! Bookmark not defined.
60. Палата Елиза Александреску	93
61. „Бялата Къща”	Error! Bookmark not defined.
62. Национален Театър Теодорин”	Error! Bookmark not defined.
63. Национален Театър Марин Сореску	Error! Bookmark not defined.
64. Къща Елена Фараго	Error! Bookmark not defined.
65. Библиотека Александру и Аристия Аман.....	Error! Bookmark not defined.
66. Театър за деца и младежи Колибри (Куклен театър).....	Error! Bookmark not defined.
67. Парк Николае Романеску	Error! Bookmark not defined.
Омагьосаният замък	Error! Bookmark not defined.
68. Кула Чернатещи	Error! Bookmark not defined.
69. Кула Поенару.....	103
70. Кула Коцофенилор	104
71. Конака Корнеа Браъилоиу	105
72. Манастир Маглавит	106
73. Къща Думитру Р. Арссение.....	107
74. Манастир Сегарча	109
75. Мемориална къща Нехри Катарджи, Скъиещи.....	110
76. Музей на село Маглавит	111
78. Къща Чиороиану, Крайова	114
79. Къща Поенару , Крайова.....	115
80. Къща Мирка , Крайова	116
81. Къща Траян Деметреску, Крайова.....	117
82. Къща д-р Мендел, Крайова.....	118
83. Къща Кънчулеску, Крайова	118
84. Къща Пенчоиу, Крайова	118
85. Къща Габриелеску, Крайова	119
86. Надгробен паметник Улисе Болдеску, Крайова	119
87. Спортна зала. Бивша електроцентрала в Крайова	120
88. Надгробен паметник на Жан Михаил, Крайова	121
89. Надгробен паметник на Н. Михаил, Крайова	122
90. Фабриката "Флорика",Крайова.....	122

91. Хан Пуцуреану, Крайова	122
92. Църква Св. Архангели Михаил и Гаврил, Крайова	123
93. Църква Св. Илие, Крайова	123
94. Църква Св. Николае- Доробанция, Крайова	124
95. Църква Св. Апостоли, Крайова.....	124
96. Къща Скина, Крайова	125
97. Къща Кънчеа, Крайова	125
98. Къща Енглезу, Крайова.....	126
99. Къща Бойческу, Крайова.....	127
100. Къща Ескенази, Крайова.....	128
III. Архитектурната специфика на окръг Долж.	128
На границите на великите империи	Error! Bookmark not defined.

I. Общи характеристики на окръг Долж

Историческа рамка¹

Окръг Долж е една от най-старите административни структури у нас. Името на окръга идва от комбинирането на израз на долии или доли което означава на долу, и името на реката, представляваща ос, преминаваща от север на юг: Жиул. Като се присъединява към двете имена, името Долж означава Делен Жиул (Жиул де Жос). Подобна топонимия се среща и в окръг Горж, което означава Горен Жиул (Жиул де сус). На брега на реката се намира община Крайова, главен град на окръга.

Името "Жиул" е много по-старо от името на окръга. Сега има няколко опита да се изяснят. Това е име, дадено от древното население, но значенията му са неизвестни. В първите документални атестации на олтенските окръзи, датиращи от 15 век, в южната част на провинцията се намира Окръг Балта (локва) който включва равнината по поречието на река Дунав, място пълна с езера в южната част на Калафат, като цялата област е покрита от Крайова, най-важният град в окръга. Според някои историци това е най-старото административно звено в тези места. От 16-ти век вместо окръг Балта се появява името Жиул де Жос (Делен Жиул). Първият картографски запис на административните единици в Олтения се дължи на карта на Мажор дом Канакузино, направена през 1700 г., която позволява идентифицирането на петте окръга. Записаните имена са Мехединци, Вълча и Романази, към които са добавени окръзите Жиул Супериор (за Горж) и Жиул Инфейор (за Долж). Този подход е завършен през 1723 г., като е направена много по-точна карта, направена от Фр. Швантц, а имената на двата окръга са еднакви. Настоящото име на окръга е резултат от дълъг процес на трансформация. Така дълго време името му е било "Долж Жиу" или "Должиу", което се използвало и до началото на XX век.

През 1723 г. в картата на Шванц са посочени имената на окръзите и техните имена. Емблемата на окръг Долж е риба, поради богати на риба езерца. С течение на времето гербът е променен. В последния период гербът на окръга означава щит, разделен на две: в горната половина, с червен фон, имаше лъв, изправен на две лапи, държейки меч, стария знак на Олтенският Банат; в долната половина, на син фон, риба е представена, както в стария герб на окръга.

Според картата от 1723 г. могат да бъдат идентифицирани четири административни единици, които съставляват окръга. През 1815 г. окръгът се появява разделен на десет административни единици и през 1872 г. в седем. През 1882 г. и 1892 има десет: Амарадия, Околу, Жиул де Сус, Жиул де Мислок (Среден Жиул), Жиул де Жос, Дъмбрава де Сус, Дъмбрава де Жос, Балта, Баилеши и Къмпу. Плащането на

¹ Бадеа Л., Генович Александру, Окръг Долж, Идателство Academiei RSR, Букурещ, 1974г.

имена отразява географските характеристики. Имената им се обуславят от две географски координати, специфични за окръга: първият е кварталът на Дунав, който захранва езерата, а вторият се отнася до долината Жиул, която е перпендикулярна на него.

След няколко административни реформи окръгът е достигнал 7 117 км, което представлява 3,1% от общата площ на Румъния.

Археологическите данни показват, че тези места са населени от древни времена. Например, парчета от кремък, открити в Добромира (комуна Вървору де Жос), свидетелстват, че човекът е живял по тези места от времето на палеолита. Други проучвания са открили следите от епипалеолитна или неолитна-керамична местност. Най-старата неолитно-керамична култура в Олтения е Кришката култура. Във Вербица и Вербичиоара са намерени селища, принадлежащи към тази култура. Културата Винка-Турдаш е представена във Вербичиоара и Раст, а културата Сълкуца е съвременна с цивилизацията Кукутени.

Около 1800 г. пр. Хр. н. популации от пастири, които са разположили аграрните племена на цивилизацията Сълкуца, са влезли на територията на Олтения. Това довело до появата на нова култура, известна като културата Коцофени. Това е последвано от култура Вербичиоара, много голяма на територията. След 800 г. пр. Хр. е образувана културата на първата желязна епоха (Халстат), чиито останки са идентифицирани в Басараби и Гогошу. Тази култура се разпространява почти на цялата територия на Олтения.

Вторият етап от желязото (La Tène) се изразява в появата на крепости и укрепени селища с земни вълни и отбранителни канали. Подобна линия на защита е била идентифицирана в близост до Крайова, където е открит съкровищен лов с късчета, сребърни и сребърни бижута, украсени с гръцки и скитски елементи на фона на форма на родно изкуство.

3-ти и 2-ри век пр. Хр. включват остатъци, свързани с даковата цивилизация в Олтения. Историческите останки разкриват на наблюдателите приемствеността на тази територия от древността до наши дни. Нещо повече, историческите доказателства говорят за променящата се тенденция на жителите, тъй като се установява, че се говори за просто жилище, както и за доказателства, които сочат формирането и развитието на цивилизации и култури. Крепостта на Буковъц е доказателство за приемствеността на живота от примитивната община до дакийския период.

1-ви век новата ера носи римската инвазия и завладяването на Дакия. Завоевателите построяват няколко укрепления и военни пътища, които благоприятстват развитието на търговията. Окръг Долж е пресичан от изток на запад по пътя, започващ от Дробета Търну Северин, минаващ през Адмутрий (Бутоисти), Пелендава (Крайова), Кастронова (окръг Долж) и присъединяване към Ромула Олт), откъдето Римският път отива в долината на Олт. Римските останки записват важна местност, която е на високо място в града в Чиороиу, община Чиороиаши. Към това се добавя серия от римски замъци, които имат голямо военно значение: Деса, Бистрец, Бекет, Ракари, Ботошещи-Пая. В този район могат да се видят следите от укрепленията на миналото, вълна земя, наречена Бразда на Новак, която днес носи името на голям квартал Крайова. По време на Константин Велики тази вълна на земята е северната граница на империята. Новакът

"Брадда" започва от Хинова (окръг Мехединци), пресича текущата територия на окръг Долж, на юг от Брабова и Предещи, пресича Пелендава и достига северно от Ромула (Решка), откъдето продължава и в Мунтения.²

Историческите открития подчертават интензивен икономически и социален живот на сегашната територия на Олтения и окръг Долж. По този начин в архивите на историците се разкриват някои значими останки, които се намират днес в музеите в Олтения:³

Местности, където е имало древни селски райони: Афумаци, Амараий де Жос, Амараши де Сус, Апеле Вий, Аркани, Арджеоаиа Бъилещи, Балта Верде, Басараби-римски укрепления, Балоци край Ванжу Маре, с улица, по която са открити различни римски предмети, включително монети.

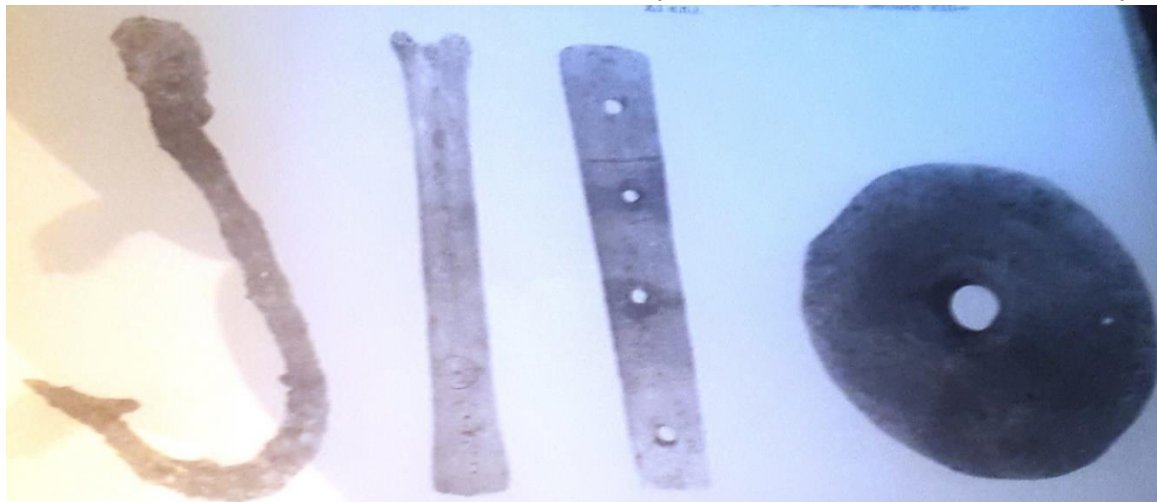
Монетни депозити и други останки са открити из цяла Олтения, Арджетоаиа (монети на Адриано Лицинио), Бъилещи - сребърни монети, римски монети, Басараби, Бекет, Белчин, където са открити както сребърни монети, така и златни и сребърни бижута. В Бърка са открити монети, сребърни динари от Веспасианския период, Марк Аурелиу, *Commodo Decio* и мононосни отложения, изолирани на територията на близка селска общност. В Бистрец са открити останките от римски замък и сграда с апсиди от каменна зидария, в която са открити руини на различни предмети и монети от времето на Адриан-Валентин I. Това е важна римска военна поза, която съществува след напускане Администрацията на Дакия съществувала през 271 г.пр.Хр. В Ботошешчи – Паиа е открито селско селище по склона на долината, керамика, тухли, мозайка, шпайкове и др. Следи от древно римско селище, тухли, мелници, бронзови фигурки и др. са открити в Брабова. В Бреаста са открити следи от недекларирано римско селище, в Бранището имало място, където е било важен селски център. В Буковъц имало кула за наблюдение, построена на едноименния хълм, за да гледа над долината, където се намира Бразда луй Новак.

В Кастранова е построен голям римски лагер, който в *Tabula Peuteringiana* е разположен на равни разстояния между Пелендава и Ромула. Също така е открит склад от 8 000 динара. В Черът са открити керамични сребърни динари. В Четате е бил намерен капак на римски . В Чиороиул Ноу е имало важен римски център с укрепления, построени през III век пр.н.е., където са намерени много римски останки: надписи, скулптури, керамика и монети. Занаятите са открити в Крайова като тухли, керамика, погребални урни и др., Както и Дъболени. В Галичея Маре са открити надписи и депозит от 800 монети от 2-ри до 3-ти век пр. Хр. В "Хуния" са открити керамични предмети, монети, теракотени тръби, оръжия, бронзови фигурки. В Ръкари е построен римски каменен лагер с появата на

² Тудор Думитру, Румънска Олтения, 1942, стр.. 269

³ Тудор Думитру, *Tabula Imperii Romani. Drobeta, Romula, Sucidava*, Издателство Academiei RSR, Букурещ 1965

градски център. На празника има още една кула за наблюдение на Бразда луй Новак.



Домакински предмети през вековете VIII-XI е.н.



Керамика от прериода V-VII е.н.

Отчитането на историческите артефакти от древността доказва съществуването на могъщи римски общности, които са се запазили във времето и които представляват основното доказателство за приемствеността на живота в тази област от древни времена, представляваща цивилизация (дакийско-римски), която е в основата на формирането на румънския народ.



Керамика от периода VIII-XI

Големите нахлувания на мигриращите народи са повлияли на местното население. Историческите останки правят възможно идентифицирането на маршрутите, следвани от нашествениците: по този начин в Кошовени и Лазу са открити пукнатини, принадлежащи на тафилите, в Въртоп е открита визуална фибула, в Чиперене е открит казан, използван при жертви с меден произход, в Пленита се открива германска фибула от 6-ти век, Долината разкрива безценно съкровище от гейза от 7-ти век. Също така във Въртоп са намерени железни парчета, докато в Поповен (Крайова) е открит меч от 9-ти и 10-ти век. Наред с тези обекти се откриват и монети, което доказва съществуването на социален живот, организиран в района, очертан от района на Олтения.⁴

Десетият век е стартовата точка на историческа фаза на големи трансформации и борби. Селските кооперации са престанали да бъдат достатъчни, а във Влашките територии се формира местно благородство. От петнадесети век "парите" се явяват като форма на териториално-административна организация. Първите владетели на Олтения са били бойарите от Крайовете, които държали знамето в продължение на няколко десетилетия и от "редицата през 1508 г. Негое Басараб".⁵

Банът на Олтения имал специални правомощия във Румънската държава, като се смята за втори по власт след владетеля. Те се възползвали от собствена администрация, имали пълни права в управляваната от тях област, разполагали със собствена армия, могли да предлагат награди и да налагат санкции. По този начин Олтения се радвала на привилегировано положение и играела важна роля благодарение на увеличената си автономия.

⁴ А Сачердоцеану, Средновековна Олтения, Олтения – семеен фонд, Исторически национални и централни архиви, Служба Средновековни Архиви, лични фондове и колекции, 1943, стр. 283

⁵ Бадеа Л, Генович Александру, *Op. Cit.*, p. 55



По-малко известно представяне на Михай Витеазу в Оксфорд

Чрез тази автономия Крайовските боляри развиват отделни отношения с Османската империя, подсилвайки ролята на болярите, което постепенно залага на голяма част от свободните хора. Това твърдение обаче допринесло за увеличаването на парите на Олтения във Румънската държава. Увеличаването на властта на "големите бани(в превод пари)" довело до увеличаване на авторитета по време на Бузеци и Михай Витезул, който станал бан(владетел) на Крайова, а след това и владетел на Румънската държава, като успял да обедини всички румънски принцове в една държава.

От 17-ти век регионът е предприел безпрецедентна тенденция за икономическо и социално развитие. Селското стопанство, животновъдството и риболова били основните икономически дейности. През този период са въведени нови култури като гълъбар и тютюн. В Олтенският регион силата на големите боляри нараствала, защитавайки широкомащабни райони. Братя Бузеци притежавали 133 имота в Олтения - значителен брой имоти за този период. Търговията се е засилила през този период, демонстрирайки капацитета за развитие на Румънската държава.⁶

През осемнадесети век сме свидетели на относително влошаване на икономическата ситуация. Данъчният режим, наложен по време на австрийската окупация и господството на фанариотите, сериозно засегнала развитието на региона. Редица села са обезлюдели, много жители са избягали в други райони, където са създали цели общности. Въпреки, че развитието през 17-ти век прави Олтения добре населен регион в началото на осемнадесети век, се наблюдава икономически упадък и развитието на различни форми на съпротива срещу различните форми на експлоатация. Повечето от селата са разположени по протежение на водните извори или близо до горите. Много подробности за разпределението на селата в Олтения са включени в картата на Фр. Швант е направена през 1723 г. През втората половина на XVIII век плътността на селата в равнината на Олтения е по-малка, отколкото в останалата част на региона. Картата на Specht от 1791г включва съществуващите населени места по онова време. Федуалните

⁶ *Ibidem*, p. 56

икономически отношения отбелязват, че икономическият потенциал на равнината не е правилно експлоатиран. Преобладаващите малки общности се разпространявали в целия регион. Не е имало много големи общности.⁷

За разлика от предишните векове "мрежата от градове в Олтения през 18 век и през първата половина на деветнадесети век може да бъде до голяма степен възстановена от анализа на картографски и наративни източници. По този начин, в картата на Константин Кантакузино, графинята е осем града в Олтения, по азбучен ред: Баия де Арама, Бранковини, Каракал, Сернеши, Крайова, Окнеле Мари, Рамнику Вълча и Търгу Жиу. Връзката с Вирмония и картата на Шванц, два основни източника за реалностите на Олтения, извършвани от австрийските обитатели на тази част на Влахия (1718-1739 г.), записват два града под условията на Урбс, Крайова и Рамнку Валчаа и седем панаира

Опидюм: Баиа де Арама, Браджицени, Каракал, Сернети, Ислаз, Окнеле Мари и Търгу Жиу."⁸

Еволюцията на градските общности в Олтения е различна поради социално-историческите условия. По този начин различните градове са записани в различни източници. Освен това, спадът на някои населени места като Калафат, Стрехая, Търгу Жиу, Бая де Арама и Бранковени не са прехвърлени в градовете от австрийските окупатори между 1718-1739.

През деветнадесети век се наблюдава развитие на икономическите отношения, създавайки предпоставки за преход към капиталистически производствени отношения. Акцентът бил върху производството на зърнени култури в ущърб на животновъдството, а районът става привлекателен за навлизащото население над планините или през Дунав. Селища с имена като Унгурени или Гречещи се разпространяват в целия регион, разкривайки произхода на основателите. Броят на населените места се умножавал, както се вижда от руските карти, изготвени през 1835 и 1853 г.

19-ти век е период на голяма трансформация за румънците. През 1859 г. е създаден Съюзът на княжествата, а през 1877 г. е постигната независимост. През 1864 г. се осъществява първата аграрна реформа със значителни влияния върху цялата страна. Румъния се присъединява към развитието и промяната на производствените отношения. Въпреки, че характеристиките на румънското общество не са корелирани с европейските тенденции, поради враждебна геополитическа обстановка, Западна Европа, особено Франция и Германия, са културните пространства, на които са били ограбени повечето интелектуалци в страната. Анализирайки ориентациите на личността на времето, откриваме, че независимо от вътрешната политика, конфликтите или дебатите, има сближаване на мненията по отношение на ориентацията на страната към Запада.

В началото на XX в. са забелязани редица противоречия на румънското общество: тенденцията на развитие, видима в градовете, и проблемите, свързани с онова, което по онова време се нарича селски въпрос. Първата световна война била трудно изпитание за румънската нация, млада от гледна точка на държавната

⁷ Ibidem, p. 57

⁸ Кроитору Габриел, Градовете от Олтения в светлината на картографски документи и разкази(1700-1845), Годишник на Института за социално-човешки изследвания „C.S. Nicolăescu Ploșor”, nr. XIII/2012

организация. Краят на войната увенчава жертвите на румънските войници с обединението на всички румънци в една страна и между същите граници. Аграрната реформа от 1921 г. е нова стъпка в развитието на румънския регион и общество, чрез появата на средната класа в селските райони, формирана от земята на селяните.

Крайова - главният град в региона

Кратка история на града⁹

Историята показва, че градът е бил полюс с влияние върху целият окръг и региона. Археологическите открития представляват синтез на остатъци, които изграждат приемствеността на селищата и цивилизациите, които са се развили в тези места. Най-ранните доказателства за обитаването на тази област идват от неолитния период от преди 7 500.

Старата Пелендава не е била изолирано човешко селище. Около нея имало много населени места, датиращи от Гето-дакийския период: Ишалница, Шимник де Сус и де Жос, Фъкъй. В село Буковец са открити укрепени селища в пунктовете "Жидови", "Малул Лупулуй" и "Карпинис", построени по време на желязната епоха (Халсттерски период), но също така обитавани през втория период на желязната епоха. Доказателство за живот от древни времена е съкровището на Крайова, което съдържа парчета от сребърна хартия, които вероятно идват от гето-дакийски принц.¹⁰



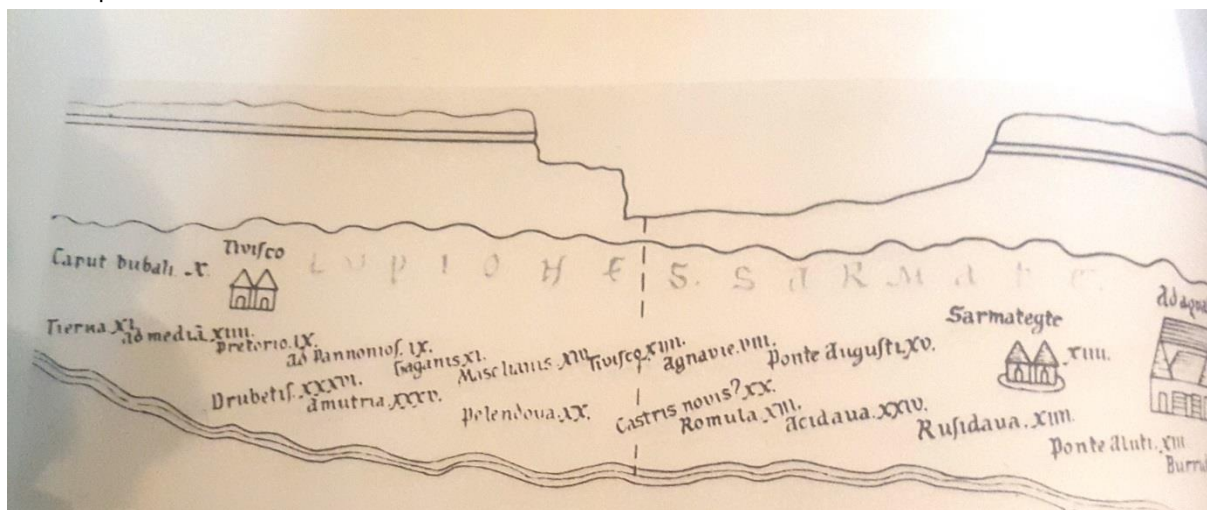
Части от съкровището трако-гетик открито в Крайова

⁹ Фиран Флореа, Фиреску Александру, Крайова, Спорт Туризъм, Букурещі, 1982, р. 9

¹⁰ *Ibidem*, р. 10

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Градовете на Буковъц, заобиколени от канавки, бразди и палисади, са част от защитен военен комплекс, наречен "Пелендава", в Табула Пеудъдрайана. Името "Пелендава" се обяснява от две гледни точки: първото се отнася до прекратяването на "дава", което с асоцииране с термина "Pelen" се отнася до военния и икономически център на геото-даковото племе на пела. Второто обяснение принадлежи на Василе Паван, който свързва името на селището с геохидрографската ситуация на местата. "Опеченото" въже е индоевропейска дума, която означава "мокра", "по-сладка", "течаща".¹¹



Tabula Peutingeriana- първото удостоверение за наименованието Пелендава

Румънският археолог, Думитру Тудор, стартира хипотезата, че Пелендава е представена в няколко последователни редакции на колоната на Траян. Според топографски референции може да се установи, че дългият маршрут над 100 км е започнал от Дробета и завършва на десния бряг на Жиу пред Пелендаве. Сцени С II-С IX показват моменти от тази пауза, преди да продължи кампанията. Изображенията илюстрират начина, по който Траян е бил посрещнат от войските на брега на Жиу с военни почести, като императорът извършва религиозни действия, организира военни съвети, събира пшеница и разрушава римската армия за преминаване на два пътя - един през долината на Жиу и друг в долината Олт. Сцените в колоната, споменати от Д. Тудор, включват изображенията на два замъка: един от четириъгълни, изработени от зидария с правоъгълни блокове, а другият - с кръгла форма, построена от издълбани блокове. И двете крепости са идентифицирани: първата е дакийската крепост Карлиджей-Карпиниш, а втората е тази от Жидовий-Буковъц. И двете дакийски крепости са изоставени от даките и са били използвани от римските войски за организиране на кампанията. Цитаделата на Буковъц е поета от румънците, като е разработила военна станция, важното качество. Тя бе защитавана от отряд, принадлежащ към звеното "Numerius Maurorum", разположено в лагера Ръкари. С течение на времето разликите между завоеватели и завоюваните

¹¹ Ibidem, p 11

намаляват поради културната и етническа симбиоза между римляните и джето-даките. Археологическите останки от Фъкѝ, Плаиул Вулцънещи, Подари и централната част на Крайова доказват съществуването на този процес.¹² С течение на времето разликите между завоеватели и завоюваните намаляват поради културната и етническа симбиоза между римляните и джето-даките. Археологическите останки от Фъкѝ, Плаиул Вулцънещи, Подари и централната част на Крайова доказват съществуването на този процес.

След оттеглянето на Аурелиана, районът остава изложен на варварски нашествия. И все пак жителите и родната цивилизация са запазени. Открити са монетите от 4-ти век по времето на Диоклециан и Константин Велики в Мофлени е открито монетно съкровище, повечето от които поветето са от петия век по време на Atanasius. От 5-ти до 7-ти век, във Фъкѝ и Чернеле са открити елементи от романската култура. Фрагменти от керамика и византийски амфори са открити във фонтана Одедану. Констатациите на специалисти по история разкриват, че градът е обитаван от преобладаващо дако-римско население, което е свързано със славянско население, приравнено на местните жители.¹³

Между 8-и и 11-ти век родната цивилизация продължава и историческите останки са многобройни. Във Фъкѝ били открити габър, керамика, състояща се от локална идентичност, византийски съдове и монети от дните на императорите Теофилус и Василе II. В гробовете, открити във Фъкѝ и фонтана Одедану, са открити съдове и монети, отсечени от Владислав I, Раду I и Мирча Стари. Освен това е открита керамична пещ от 14-ти век.

Крайова е бил полюс на формирането на първите румънски държавни форми. Около 15-20 населени места около града са формирали силен мрамор. През 1444 г. се споменава "окръг Балти", един от 17-те окръга или воеводство, припомнени от Михай Кантакузино. Други източници обаче споменават Басараби като банери на Северин, Стрея и Крайова още преди тази година. За дълъг период от време се взема предвид документалното споменаване на 1 юли 1475 г., в което Лайота Басараб цитира като свидетел "Неагое от Крайова". Това споменаване доказва, че местността вече е била на картата на Румънската държава. Националната библиотека в Париж съхранява карта на битката при Никополис през 1396 г., където се нарича Понсион (моста над Жиу). Жилищните условия и географското разположение при пресичането на търговски пътища благоприятствали развитието на града и превръщането му в център на феодално господство, превръщайки се в най-важната Олтения Бентри.¹⁴

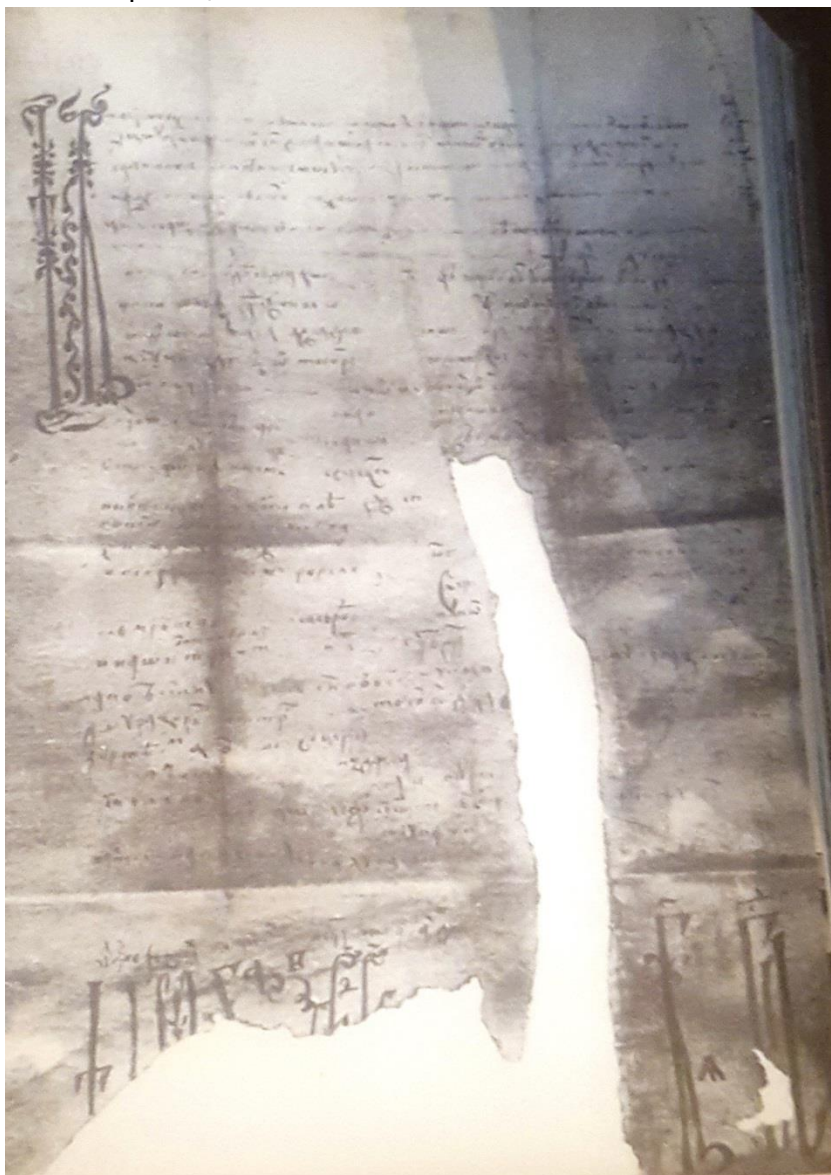
Името на града, документирано в точна форма и на базата на конкретни данни, се обяснява и с легенди, които дават на града загадъчна аура и специален аромат на своята история. По този начин Недея-Четате доказва, че тя е свързана със старото популярно име "Недие", дадено на селището в Крайова: майсторски син на ловец изгражда несравним дворец, подпомогнат от двеста неженени занаятчии. Друга легенда, спомената от поета Лучила Кицу, се отнася до "потъването на Крайова" след проклятието на мародерите, които са докладвали на нещастните деца на войските на Жиу да погинат в дълбините на водата, ако някога напусне своя итакак. Друга легенда свързва града с

¹² *Ibidem*, p. 11

¹³ *Ibidem*, p. 12

¹⁴ *Ibidem*, p. 12

песента на Nibelungi, като установява в горд вожд на Жиу честта да посрещне първо красивата Crimhilda: "Ramong-the Brave, Voevod на полето на знамената / С седемстотин летящи змии, като ято яребици."¹⁵



Първата документална атестация на Крайова през 1475 г. : дарение на Лайота Басараб, в която е посочен свидетелят "Неагое от Крайова"

Друга легенда се отнася до Йоница или Йован Крейли, наричан още Калоян, който ръководи петте олтенски окръга с голяма праведност, от чийто град също е дал името си: Крал-Иова. Друга легенда говори за плановете на Литовой, следвана от неговия син, Барбат и Тихомир, бащата на първия Басараб, да придобият независимостта на литовската страна, в която Крайова също е част от унгарското кралство. Подобна легенда говори за събирането на всички крайовци около Неагое Басараб, за да го подкрепят, като наложи на унгарския крал на суверенитета на румънската държава и да му помогне да

¹⁵ *Ibidem*, p. 13

спре нахлуването на сръбския цар Душан. За неверието на Марко-кръстоносец, братовчед на Мирча Старей и внук на Никола Александру Басараб, се разказва легенда за борбата в Ровине, блато в покрайнините Крайова, срещайки го в средата на битката където е прекарал детство си и където предадоха от страната на турците. Той го наказва за предателство, използвайки сребърна стрела, за да пробие непобедимия щит на Марко, който той наследил от баща си, сръбския крал Вукашин. Друга легенда говори за усилията на Владислав Виклейн и Мохамед Завоевателя да хванат сина на непоносимата Дракула, за да загинат "дяволското семе" на Мирча. Беше добре скрита в Буковъц, в дървения скелет, издигнат от Мирча Старей, и защитен от сънливата Брад.¹⁶

Сигурно е, че целият средновековен период се характеризира с влиянието на бойците от Крайовите в града. Те са собственици на много имоти в Олтения, като са построили много от тях. Те са финансирали културни дейности, които са довели до налагането на града като полюс на култура и знание. По този начин, според заповедта на бойците от Крайовите, Макари повдига през 1508 г. първата печатна книга от Влахия. През 1580 г. Йоан Сърбу от Крайова пише "Тетравангелул де ла Крайова".¹⁷

Най-важните основатели на Крайовещи датират от XVI в. Като манастира Кошуна, построен от Стефан Клъчерул и неговия син Първу, около 1570 г., а манастира в Бистрица е построен в края на 15 век, унищожен от Михнеа Вода Злото през 1500 г. и възстановен от фам. Крайовещи през 1519 г.

Търговският характер на града става все по-видим. Силезийският журналист Балтазар Валтер споменава, че прекрасното място Крайова е голям, населен и богат град, но задължително е крепост. Поставянето на важни търговски маршрути определя еволюцията на града. Има солен път, т.е. соленият път, свързващ град Калафат и Видин. Друг път е пътят за Букурещ, както и други пътища, от които се намира пътят до Сибиу. Търговията е допълнена от практиката на ефективно земеделие и развитие на занаятите. Съседните селски райони са Буковъц, Бреаста, Ишалница, Бранище, Фъкъй, Крайовица и др. Под ръководството на бойците от фам. Крайовещи имала интензивна търговия с добитък. Търговските отношения са били големи, а местният пазар бил оценен от турските търговци. Градът е пълен с магазини, където болярите (особено Крайовещи) и манастирите в района предлагат продуктите на своите сфери. През 1386 г. Влайку Вода предоставя търговска привилегия на Брашов, която постановява, като пасажът към Олтения е освободен от обичаите митници на Слатина. По този начин много търговци и занаятчии от Бърската Държава се преместват на изложението в Крайова. Например, братя Йоан и Василе Грид, членове на семейството, от които румънската култура Eustatie Grid Braşoveanul, автор на първата румънска граматика през 1757 г., открили няколко магазина. Икономическият просперитет на града е причинил прехвърлянето в Крайова на Баня, втората политическа институция по важност. Традиционните лидери на банката били боляри, които имали сила, сравнима с тази на владетелите на страната. Те притежавали над 100 села и провеждали дипломатически мероприятия на Балканите, италианските и германските държави. Икономическата мощ на Крайовещи, допълнена от военните, им позволявала да влияят върху придобиването и запазването на царуването. Като допринася за укрепване на стабилността на Вал Калугар (1482-1495 г.), Крайовици

¹⁶ *Ibidem*, pp. 13-14

¹⁷ *Ibidem*, p. 14

получават от владетеля правото на наследствено предаване на институцията в Баня, както и допускането до първите съветници. Раду Велики (1495-1508) създава Великата майка на Крайова, предоставяйки на Крейовещи права. Това семейство от велики боляри налага и управници на престола на страната: Негое Басараб (1512-1521), Раду де лафумати (1522-1529), Раду Сербан (1602-1611), Матей Басараб (1632-1654), Константин Шербан 1654-1658), Сербан Кантакузино (1678-1688), Константин Бранкоуану (1688-1714 г.).

Олтеанските боляри също са главната полиция и военна сила, които подкрепят Майкъл Браун. Това бил в първият Владетел на Мехединци, станал тогава голяма забрана на Крайова. В своята борба за защита на християнството и обединението на всички румънци Майкъл Смели бил подпомогнат от олтеанските боляри, между които Раду Флореску, парите на Удреа, парите на Михалча, парите на Калота Бузоанул и т.н. Най-важното семейство за поддръжка е Бузещи. След смъртта на Майкъл Смел, олтеанските боляри продължават да играят важна роля в политическия живот на страната, а Бъния продължава да представлява важна политическа институция. Също така, икономическият живот на града продължава да расте от търговска, градска и градско-архитектурна гледна точка. Макар че е имало периоди на упадък, до голяма степен благодарение на нахлуването на османските банди, организирано с цел грабеж, градът преживявал и постоянно развитие. През XVIII век в града живеят повече от 4 000 души, около 1848 г. градът има над 20 000 жители. Панаирът в Крайова има слава, която прекосява страната. Търговци от целия Балкански полуостров идвали в Крайова, за да купуват добитък, а от началото на осемнадесети век се провеждал годишен панаир в продължение на четири седмици.¹⁸

През този период броят на хановите, предназначени за настаняване на търговци, се умножава. Заедно с Хана "Хурези" са построени и търговски хан и един за обикновените хора. На Стария площад, както и в Подишор, в зоната Фонта ните с коса и потока Табачилор, се увеличават броят на магазините, кланиците и др. През 1811 г. има 236 магазина, 32 общари 3 кавафи, 50 кожухари. Икономическите отношения между болярите в Европа, търговците и големите икономически центрове се засилват през годините.

Урбанизацията на града е свързана с икономическите интереси на града. По този начин улиците на града се издигат с приоритет върху големите търговски артерии на града, през 1780 г. са били построени два фонтана до седемте съществуващи.

В допълнение към съществуващите ханове в края на осемнадесети век в търговските улици са построени нови ханове: хан Николица Бръилоуи, хан Чеашулуй, хан Чиолакулуй, хан Думба, хан Хаджи Думитраке, хан Никола Думитриу, хана на Никула Гулиман, Хан Некулеа, хана на Думитрие Пана Пажлу, хан Соломон и др.¹⁹

Освен икономическата полза, ханове имали архитектура, която предлагали както градска идентичност, така и специална естетика. Предпочитаната стара традиционна румънска архитектура, която сигнализира за приемствеността на румънците и за социалното пространство, в което са напуснали търговците от цялата страна. По този

¹⁸ *Ibidem*, p. 19

¹⁹ *Ibidem*, p. 20

начин установяваме, че в местната архитектура се занимаваме с вдъхновение на сливане на икономически интереси с традиционна вяност.



Хан Пуцуреану

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Съществуването на значителна аристокрация и възхода на търговците, обогатили произтичащата от тях търговия, създали нови инвеститори в архитектурни произведения. Жилищата на в града са се превърнали в архитектурни забележителности на града. Те също така показват културното ниво на собствениците, както и ориентацията им към определени течения на мисълта. В Крайова са се появили сомпуски жилища, принадлежащи на богати семейства: Балачеану, Бенджеску, Браилоу, Канескеу, Кампинеану, Коцофеану, Ганеску, Глогноану, Отетелишану, Пършкоеану, Щирбей или Владейану.

Пожарите, причинени от нашествениците от 1769-1774, 1795, 1806 разрушават тези архитектурни бижута. Възстановителната сила на града, подобно на птицата Phoenix, илюстрира жизнеността на общността и победоносния дух, характерен за жителите. По този начин нахлуването и пожарите не спират развитието на града, който продължил да се развива, показвайки редица религиозни конструкции и инвестиции в развитието на здравни и образователни системи.

На 25 юли 1757 г. владетелят Константин Маврокордат разпорежда, че до манастира Обедану да бъдат построени две къщи с 12 легла, които да се ползват от "безпомощните, болните и бедни". Две години по-късно се полагат основите на организираното образование и се назначава учител по преподаване на деца. Неговите последователи Александру Ипсиланти, Константин Ипсиланти и Йоан Вода Караджа отпускат значителни субсидии, които подпомагат и развиват училището.

През 18 в. има няколко училища в Крайова: католическо училище, основано от австрийците през 1727 г., където преподава учител по гръцки и латински, училище с румънски учител, работещо в близост до църквата "Св. Димитър", където са били образовани бедни румънци и чужденци. През 1803 г. училището в Обедану манастира имало 20 стаи, проектирани за трима учители и 20 ученика. Образованието било смятано за първостепенна дейност от местните аристократи, които също участвали в подпомагането на тези сгради, достъпни за всички социални категории, включително и за бедните и без ресурси.

Медицинската помощ в Крайова е тромава и се развива с течение на времето. Споменава се съществуването на лекари или мерки за подпомагане развитието на здравеопазването. През 1668 г. се споменава името на крепостта на име Станчо. Първата болница е създадена в непосредствена близост до манастира Обедану, където за доктор е назначен Хаджи Стан Джерахул. През първата половина на осемнадесети век в Крайова имало две болници, а до края на века броят на болниците в града нараснал значително поради рентабилността на търговията с лекове. В града има лекари, чиято стойност се признава извън границите на града.

Многомерното развитие на града чрез икономически растеж, развитието на образователната и здравната система довежда до създаването на основна библиотека от хора, допринесли за развитието на местната култура. В града имаше много копия, а местните благородници са били добре образовани, което довежда до създаването на компетентна градска администрация.

Чуждестранните туристи не се поколебават да оставят коментар за Крайова. Така през 1683 пътникът Франко Сивори секретарят на Петру Черчел се позовава на големия бан. Католическият прелат Баксич споменава през 1840 г., че градът има 200 къщи и 1000 жители, няколко дървени и една каменни църкви (църквата Банеаса), двор и собствен съд. Сред многобройните посетители на града са Николае Иртванфи, Патриарх Макари от Антиохия, Турският пътешественик Евлия Челеви, Антон-Мария от Кайро, Секретарят на Константин Бранковeanу, Австрийският генерал Карл Тиже, Патриарх Аврам от Йерусалим, Френският благородник Александър Лангерън, Руският висш служител Игнатий Яковенко Франсоа Редон и др. Австрийският капитан Радисиц идентифицира 9 000 жители в Крайова през 1921 г., търсен и заможен панаир, а резиденцията на каймака е истински дворец. Забележителният руснак Анатолий Демидов отбелязва броя на училищата с висока честота. Френският дипломат Едуард Тювенел споменава циклите на социалните, професионалните и възрастовите категории, от съществуващите училища, разнообразието от магазини и доброто състояние на павираните улици. Г-жа Карловиц смята града за "великолепен" и според нейните оценки той има 80 000 жители през 1846 г. През 1851 г. англичанинът J. Skeene описва аспектите на уличното осветление. Французинът Апърт се интересува от важното училище в града. Теодор Маргот има само думи на хваление за града през 1859 г., наричайки го "вторият град на княжеството". Той представя красноречиво прекрасната картина на църквата Мадона Дуду, направена от Константин Лека. Имало и парна мелница в града, уникална в страната, а магазините били предимно луксозни.

Година 1821 означава присъединяването на жителите на града и малките занаятчии към армията на пандури на Тудор Владимиркуч. Въпреки че революцията на

Тудор е потушена, принципите, които го доведоха до битката, останаха живи в паметта на града. Като доказателство през 1882 г. в Крайова има специални моменти в памет на събитията от 1821 г. по повод навлизането в националното наследство на знамето на революцията. Делегиран да занесе в Букурещ "чест и слава" този флаг, който бил румънският влашки флаг и имал три цвята, червено, жълто и синьо, национални цветове, използвани от Михай Ветезул за дипломите на просвещението, Богдан Петричейку Хашдеу този път и по-късно.

Революцията от 1848 г. се ползва с подкрепата на жителите на града и селяните. Пред лицето на опасността от нахлуването в града на османската армия, ръководена от Фуад Ефенди, голяма част от населението на града, около 5000 души, отговорило на призива на Аарон Флориан и продължило да носи трикоълорни ленти и пискюли от Външният търг, а след това се нарича "Свободна равнина", където се къпнат, че Конституцията приема принципите на революцията.²⁰

Следващото важно събитие в историята на Крайова се отнася до времето на Съюза на Румънската държава и Молдова през 1859 г. Цялото население на града ентусиазирано прегръща каузата на националната партия, а през юни 1859 г. владетелят А. И. Куза се радва на емоционални прояви, които убеждават за подкрепата на крайовците.

Войната за независимост е момент на събуждане на националното съзнание. Окръг Долж е мястото, където е даден първият изстрел на оръдието и който осигурява артилерийска подкрепа за военните операции на юг от Дунав. Градът е изцяло ангажиран в подкрепа на военното действие. Сръбски военни отряди били подкрепени, а български доброволци се присъединили към румънските войски, оборудвали 400 "милиции", домакини на армията, организирали най-големия склад за "храни и фуражи на армията", и построили 68 понтона за преминаване на р. Дунав в семинарите на занаятчийската школа и гимназиите в Крайова. Били организирани дейности за набиране на средства и храна, за да се подпомогне армията.²¹

Втората световна война означава един тъмен период за историята на града. Загубата на боевете в долината Жиу довежда до окупацията на града от германските войски. Нашествениците изкупили всичко, което било възможно, така че населението да остане без ресурси, да понася глада и вечната опасност от злоупотреби.²²

Преходният период от деветнадесети век до двадесети век е повлиян от тенденция на развитие въпреки регресионните периоди. През този период се развива индустрията, търговията и градските инвестиции. Малката вътрешна и традиционна индустрия постепенно се заменя от промишлеността, броят на занаятчиите, обучавани в гилдии, постоянно се увеличава и в края на XIX век производството и фабриките се превръщат в преобладаваща промишлена форма. През 1860 г. в Крайова има 1088 занаятчии, 697 калфи и 485 чираци, т.е. 57,7% от общия брой занаятчии от целия окръг.²³

²⁰ *Ibidem*, p. 31

²¹ *Ibidem*, p. 35

²² *Ibidem*, p. 36

²³ *Ibidem*, p. 36

Икономическото развитие оказва влияние и върху развитието на града. С течение на времето административният апарат в града включва много мащабни личности от морална и културна гледна точка, които поставят живота си в служба на общността. Сред най-известните редактори са Георге Кицу, Барбу Балческу, братът на революционера Николае Балческу, Георге И. Песик, Улисе Болдеску, Н. П. Романеску, К. М. Чиокъзан, И.Б. Джорджеску. Един от тях е Уйсе Болдеску, който е създал кланицата в града и е бил пряк участник в павирането на улиците на града, а Николае Романеску, считан за най-яркото Крайовско име, поради участието му в систематизирането на града, изграждането на обществени институции и изграждането на градския парк, нейното по-важно постижение.

На 5 ноември 1896 г. е взето решение за концесията за обществено осветление от германското общество. Първоначално програмата за обществено осветление е част от I и II район на града, осветени от 700 лампи и дъгово напрежение, останалата част от града е осветена с лампи, поддържани с минерално масло. По този начин Крайова е първият град в страната, който се захранва с ток чрез двигател с вътрешно горене. В същото време, през 1910 г., започват да се появяват извори на Джорок. Дотогава водоснабдяването на града е направено от 131 кладенеца, от които 10 са изпомпени, 19 са течащи извори, а 102 са били с кофи. През 1900 г. е завършена железопътната линия Крайова-Калафат.

Промишленото развитие довело до възникването на важни предприятия, които надминали нивото на прости занаятчийски работилници: през 1882 г. се появила Кожния цех на Буковъц, през 1884 г. се появила работилница " *Gustav Wolf* ", през 1895 г. се появила работилница *Adolf Wiedman*, през 1898 г. Ателието на Железопътниците. След 1900 г. се появил фабрика " *Richard Graepel* ", фабрика за ленени въжета, (1919 г.), завод за тестени изделия "Конкордия" и т.н.

През 1940 г. окръг Долж имал особено значение от гледна точка на икономиката и еволюционните тенденции. Това е значим аграрен окръг с търговска и банкова дейност в силен процес на развитие и разширяване, а индустрията показва признаци на развитие.. Втората световна война означава икономическа и демографска регресия на окръга. През следващите години аграрният характер на окръга е запазен до принудителната индустриализация на Румъния, където окръгът се превръща в важна забележителност от гледна точка на индустрията. Главният град на окръга, Крайова, се е превърнал в атракционен център за много жители на селските райони. Промишлеността и науката са имали безпрецедентно развитие. Въпреки това, конкурентоспособността, натрупана през комунистическата епоха, не е запазена след 1989 г. революция. Големите промишлени колапси се сринаха. Мястото им беше взето от по-малки компании, които се опитваха да се адаптират към нецентрализирана пазарна икономика. Развитието на бизнес средата беше по-бавно, отколкото в други региони на страната, така че в окръга има икономически проблеми поради закъснението в икономическото развитие. Въпреки това окръгът се развива, дори и да е по-бавно, отколкото в други региони на страната.

Демографският спад в страната оказва и отрицателно въздействие в окръг Долж: възрастовата пирамида е добре представена по отношение на възрастното население и по-ниска във възрастовите групи на младите хора. Това явление има различна динамика от гледна точка на жилищната среда: в градската зона, процентът на заместване има

положителни стойности от 0.11%²⁴, докато в селските райони има отрицателни стойности: -15.15%. Това показва, че селското население застарява бързо, което оказва отрицателно въздействие върху бъдещите икономически дейности.

В окръг Долж основната сфера на дейност е селското стопанство, което притежава 35,45% от общото активно гражданско население, следвана от търговията с 14,35%, производството (13,38%), строителството (6,43% %) и здравеопазване и социални грижи (5,18%). Наблюдаваната тенденция в земеделието е отрицателна, като заетостта в този сектор намалява в периода 2011-2015 г. Вместо това търговията, строителството, здравеопазването и социалните грижи се увеличават на различни нива. Предвид високата степен на урбанизация от 51,9%, оценяваме, че има голям потенциал за развитие на секторите на неселскостопанската икономическа дейност. Селскостопанските дейности генерират ниски доходи без значително въздействие върху качеството на живот, но развитието на градската среда и неземеделските икономически дейности може да окаже положително влияние върху развитието на окръга.

²⁴ База данни *Tempo-Online*, <http://statistici.INSSE.ro/shop/> преработени данни

II. Сгради исторически паметници в окръг Долж

Крайова

1. Къща Бъния

Къщата Бъния е най-старата гражданска постройка на Крайова, построено на хълма близо до "седемте извора". Някои историци смятат, че са по-стари от датата на вероятното издигане на бойците Крайовещи от 15-ти век. Смята се, че църквата "Св. Думитру", разположена близо до къщата "Бания", е построена около 1000 г. пр.н.е., както свидетелстват амфидидите в старата фондация. Църквата и къщите са построени "на мястото на царуването" през същия период.²⁵

Според същите библиографски източници откриваме, че днешният аспект се дължи на Константин Бранковеану. Александър Ипсиланти ги смята за "украсата на този град" и наредил да бъдат възстановени сградите.

В края на 15 в. град Крайова, принадлежащ към наследството на фам. Крайовещи, нараства експоненциално в центъра на "Великата банка на Крайова", втората институционална и политическа сила на страната, както свидетелства и писанията на Балтазар Валтер, които през 1599 г. заявяват, Резиденцията на Бан, което е първият владетел на царуването²⁶.

Първоначално, е построена от Барбу Крайовеску, първият син на Неагое от Крайова, основателят на семейството Крайовещи. Възстановена от Матей Басараб (1632-1654 г.), който подкрепи художественото училище, без което би била невъзможна "експлозията" на Брънковяну.

Тя е построена на три нива, със сводести тухлени изби, покрити със сферични капачки върху арки и полуцилиндрични своди. На приземния етаж и на първия етаж има големи стаи, със сердак, специфичен на стила на Брънковяну, под формата на беседка, на юг, и лоджия над северния вход.²⁷

²⁵ Фиран Флореа, Фиреску Алекандру, *Op. cit.*, p. 70

²⁶ *** Хрониката на Михай Витеазу, из историята на Румънската Държава (1290-1690). *Летописец Кантакузинесц*, Букурещ, Издателство Academiei R. P. Române, 1960, pp.54-55.

²⁷ Магда Буче Ръдуц – Миналото на Днешна Крайова, Издателство Aius, Крайова, 2017, стр. 18

На 17 август 1751 г. австрийският инженер I.C. Weiss, кметът на австрийската армия, формира проект за укрепване на сградата (в рамките на по-голям проект, включващ крепостта Цънцърени и къщата-лазарет в Калафат).²⁸

Други работи са извършени през 1776, 1811, 1889, 1933, 1966. През 2006-2010 г. са извършени нови консолидационни и реставрационни работи, както и реконструкция на основната изложба на музейния участък. През 1811 г. семейство Отетелешану, което получава къщите на епископа на Рамникул - Нектарий, прибавя верандата от гърба, а през 1933 г. и 1966 г. е построена параклиса и верандата с колони и полукръгли арки на фасадата е затворена от страни²⁹. Вратите и сводестите прозорци от приземния етаж са заменени с правоъгълни отвори. През 1933 г., когато ремонтът е бил направен по проекта на архитекта Атанасеску Янку, градината на трезора е била подредена и Каменния кръст, който е бил монтиран през 1826 г. на една чешма от Извън Панаира, в източната част на града, е преместен.



2. Дворец "Търговска банка – Кметството на Крайова

Търговската банка е създадена през 1897 г. като кредитно кооперативно дружество на Константин Неамцу, известна под името на Банка „Костикъ Нямцу“ или „Златна кокошка“ на търговците. През 1906 г. Архитектът Йон Минку е проектирал двореца "Банка на Търговия", като е една от емблематичните сгради, които придават съвременната румънска архитектура с оригиналната визия на неорумънския стил. Дръзката концепция е част от усилията за утвърждаване на модерна архитектура, и в същото време вдъхновена от румънските традиции в началото на 20 век. Естетическото решение на дизайна на фасадите, предложени от Йон Минку, съчетава характерните особености на селската къща с веранда, колони и арки с декоративни елементи от емайловата полихромна керамика, като по този начин се свързва с решенията на румънската средновековна религиозна архитектура. Външният архитектурен облик е в еkleктичен стил с елементи от неорумънския стил. Екстериорът е разпокъсан във функционални архитектурни модули с арки и сводове. Покривът който беше повдигнат в ъглите с полусферичните кули, има декоративни стълбове и огневи светлини, според романтичния модел.

Ранната смърт на архитекта на 6 декември 1912 г. прекъсна строителството на банката, което ще бъде завършено през 1916 г. от Константин Йоцу, студент на

²⁸ Фиран Флореа, Фиреску Александру, *Op. cit.*, p. 70

²⁹ *Ibidem*, pag.16

проектанта инициатор. Известният италиански строител Джовани Баттиста Перессутти, който участва в изграждането на представителни сгради в Крайова, беше нает. Са били използвани устойчиви материали - стоманобетон и циментова замазка. Били са използвани устойчиви материали - стоманобетонни и тухлени зидарии, свързани с цимент, за реализация на структурни елементи, венецианска мозайка. Дърводелството, лампите и мебелите бяха екзекутирани във Виена. Тя е построена под формата на четири ъгъла, на три нива, вероятно симетрична по първоначалния проект, към която е добавен обем вдясно от входа на Константин Йоцу. В сутерена на сградата имаше съкровището на банката, депозити, архив, жилището на собственика, собствена електроцентрала, механична работилница и инсталация на отоплителна централа. Приземният етаж и етажът са за обществени услуги, насочени навътре към коридора на две нива и таванно осветление. Като се започне от приземния етаж, на запад е стълбището за достъп на горния етаж и на изток има стълбището за достъп в сутерена. Интериорът има стени с полихромни панели, циментова замазка, мраморни подове и венециански мозайки, врати и прозорци с витражи, решетки от ковано желязо³⁰. От 1989 г. бившата търговска банка стана седалището на кметството и местния съвет на Крайова.



3. Административен дворец на Крайова - Префектура на област Долж

Той е построен между 1907-1913 г. според архитектурните планове на Петре Антонеску, който формулира концепция, концепция, основана на традиционните класически строгости и асимилация на принципите подкрепени от неговия професор Йон Минку. Отворен към съвременните тенденции, Петре Антонеску формулира синтези, в които се откриват най-много тенденции в съвременната му архитектура

Разположен е в центъра на града. Земята, на която се издига сградата, осигурява му господстващо положение, по отношение на нейната монументална интеграция в общия профил на града. Строителят, назначен за изпълнение на произведенията, е Джовани Батиста Перессутти, един от известните строители на времето - приятел на архитекта по време на обучението си в Падуа. Дворецът е построен върху симетрична равнина, насочен към вертикалната кула на главния вход, като спомен - според оценката на Петре Антонеску - за старите сгради, които в средата на крепостта на парите образували монументален ансамбъл, доминиран от кулите на Къщата на парите, Катедралата Свети Димитър, Мадона Дуду и др. Архитектурата на двореца е вдъхновена

³⁰ Магда Буче Ръдуц – *Op.cit.*, стр. 128

от старите монументални сгради на страната. Разполага с монументални размери, като е изграден от камък, тухли и стоманобетон, в неорумънски стил, разположен под формата на буквата "Е". Основните фасади и противоположни на тези, обърнати на юг и север, са доста оттеглени. В оста на тези, две основни страни на сградата са основните входи, а в средата на страничните фасади има вторични входи⁶. В центъра на композицията има голямо стълбище на честта, с достъп до приемни, заседателни и офисни зали. Чрез подреждането на входовете, посочвайки посоката на движение вътре в сградата, е била изведена за плана на стълбище едно подреждане под формата на кръста, което дава монументалност на този важен строителен сектор. Конструкцията е изработена от тухли със стоманобетонни подове. Основата на сградата е покрита с камък, материал, използван също за рамки, колони, фризове и др. Покривното покритие е направено от зелени емайлирани керемиди.³¹ От естетическа гледна точка фасадната украса се отличава с много оригинални елементи, но които пресъздават елементите на старата румънска архитектура: покривът с емайлирана покривка с декоративни елементи от цинков лист и капандурите, като централният корпус е откачан и консолидиран. Архитектурното значение на сградата се дължи на въвеждането на класическата линия на трезвост и масивни обеми, на неорумънския стил, с елементи от стила на Брънковяну, в архитектурата от Крайова.



4. Къща "Гогу Ворвореану" - Митрополия на Олтения

Дворецът "Ворвореану" е построен между 1905-1910 г., според плановете на известния архитект Димитри Маймаролу, който е проектирал известни сгради като Патриаршеския дворец, Националния военен кръг или Арменската църква в Букурещ.

Изключителен представител на Еклектизма³² архитектът е проектирал сграда, в която френският възрожденски и нео-бароков стил съжителстват и му дава специален чар, като дворецът е повлиян от късния ренесансов стил на Франция, характеризиращ се с мансардни покриви, много орнаменти и архитектурни украшения в релеф. Хармонията на формите съчетава деликатността и усъвършенстването на богато орнаментирания интериор с тънкостта на външните форми и декорации. Неокласическите елементи,

³¹ *Ibidem*, pag. 47

³² Адриан Ботез- Краиниц – *Op. cit.*, pag. 14

свързани в контекста на барокова и рококо морфология, характерна за румънската архитектура от началото на XX век, могат да се видят от входа на двореца, където гербът на собственика, Гогу Ворвареану, е вграден в масивния дъбов портал.

Две бронзови скулптури, изображения на Земята и Водата, подписани от известния френски художник Lequein, заедно с таваните, вградени в позлатена или боядисана мазилка, кристални полилеи от Мурано и Бохем, японски саксии или мебели марка „Empire” и „Seccesion” демонстрират силното влияние на еkleктичната визия на Френската школа, към която е добавена личната визия на автора. Таваните са направени от полския художник Франчиск Трибалски, който премести своето жилище в Крайова преди 1890 г., по покана на кралското семейство³³.

Това е мястото, където се осъществява действието на романа на Петру Думитриу "Хроника на семейството", като много от героите лесно се разпознават като членове на семейство Ворвоану, богати и известни боляри с имоти в цялата страна, наред с други неща, къщата, където Никита Станеску ще живее в Пloeщи много години по-късно.

Сградата става седалището на Митрополия Олтения, през 1964 г., когато Митрополит Фирмилян и учен К.С. Николауску-Плопшор са направили обмен на недвижими имоти, като Митрополията предостави на Музея на Олтения Къщата на парите, в замяна на двореца Ворвореану³⁴. Десет години по-късно, в двора на двореца е преместено от Тълпъшещи, окръг Горж, стара дървена църква, от 1780 г., която може да се види през оригиналните врати, внимателно обработени в ковано желязо.



Снимка: Кристиан Флориганца

5. Къща „Николае Романеску” – Университетската къща

Къща “Романеску” (оригинално заглавие) жилище на семейството Романеску, е построена през няколко етапа. Строителството бе стартирано от Йоницъ Щ. Романеску, дядо на бъдещия кмет на града, Николае Романеску, за двамата си сина: Петраке и Костакe. Споменат в документите през 1784 и 1794 г., Йонита Романеску е един от капитаните на войници в армията на Тудор Владирешку и падна в битката при Дръгъшани, на 7 юли, 1821 г. Синът му - болярин Петраке И.Романеску е бил лидер на революционерите от Крайова, близък сътрудник на Георге Магеру, изгнаник, умира през

³³ <http://www.mitropoliaolteniei.ro/?p=2940>

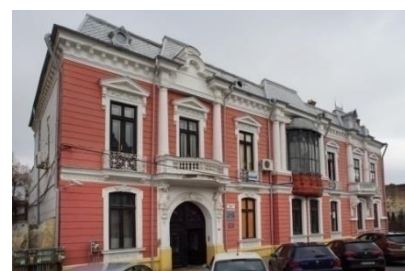
³⁴ <http://www.gds.ro/Local/2007-12-08/Palatul+Vorvoreanu/>

1856 г. в Брашов. Другият брат, Костаке, беше секретар на временното правителство на 1848³⁵.

Къща „Романеску“ бе завършена от най-важния представител на това патриотично семейство Николае П. Романеску. Той се обърна към службите на архитекта Йон Д. Берндей, инициатор на сложен и експанзивен еkleктизъм, в който той рисува блестяща атмосфера на румънското пространство. Подобно на всички проекти, които носят своя подпис, Къща „Романеску“ е впечатляваща и пълна с вкус, направена по стилизиран начин, специфичен за стил Beaux-Arts. Разширена е и украсена е през 1903 г., в неокласически стил, с влияние на френския и австрийския барок. Тя съчетава елементи от класически френски, романтичен, рококо с неоруманска тенденция и съвременни елементи на концепцията 1900, както в композицията, така и в декорацията, богато представени, впечатляващи с хармония и елегантност³⁶. Работата е извършена под ръководство на К. Решковски.

Великолепен външен вид на сградата е впечатляващ от входа, където проходите с аркада показва влиянието на готическия стил. Впечатлява масивната дъбова врата вдясно, която се отваря в честната зала на приземния етаж, от която започва монументалното стълбище. Сградата е впечатляваща, с сутерен, партер, 1-ви етаж и мансарда, стаи за обслужващ персонал. Залите и стаите са с ламперия, вградени огледала, стени, украсени със златна или полихромни орнаменти³⁷. Градината и вътрешният двор на къщата са подредени през 1892 г. от ландшафтният художник Кнаехтел, един от сътрудниците на кралската къща, според виенските паркове.

От 1974 г. сградата се нарича Университетска къща, а влизането в притежание на университета от Крайова се случва през 1985 година.



Снимка: Кристиан Флориганца

6. Къща „Георге Бибеску“

³⁵ Лучиан К. Деакону – *Крайова 1898-1916. Направо към модерния градски план*, Издателство Sitech, Крайова, 2001, стр. 15

³⁶ Сидония Теодореску – *Велики архитекти от Букурещ. Йон Д. Бериндей*, Издателство Vremea, Букурещ, 2014

³⁷ Магда Буче Ръдуц – *Op.cit.*, pag. 112

Къща "Георге Бибеску", известна като "Вила за цветя" или "Тераса на градината на Бибеску", е построена на мястото на бивша резиденция на семейство Бибеску, използвана от принц Григоре Гика, за настаняване на някои почетни гости³⁸.

В периода, когато Георги Бибеску бил владетел на Влахия (1842-1848 г.), неговият брат Янку Бибеску, назначен за губернатор на Крайова и инспектор на цялата Малка Влахия³⁹, купил земя от съседите си, включително командир Кинтеску, след това построил архитектурно преустроена резиденция заобиколена от оранжерии и релаксираща пажилиони.⁴⁰ В началото на 50-те години Янку Бибеску губи на игрите на хазарта огромна сума пари, което неизбежно води до разрухата на домейна от Крайова. На трона на Румънската Страна е бил вторият брат, Барбу Щирбей (1849-1853 и 1854-1856), който в опит да спаси честта на семейството, одобри сключването от община Крайова на договора за кредит от 12000 златни пари, с помощта на които, на 29 март 1853 г. са закупени имоти от 259 погона, както и жилищни стени, павилиони, цветни магазини и други зависимости, които са в градината с всичките им могили и канавки⁴¹. Тъй като сумата е трудна за погасяване, общината не е предприела реконструкция до 1858 г., когато "Палат Бибеску" е бил ремонтиран за посещението на посланиците на Франция и Великобритания, L. Beclard и Erik Bulwer, привърженици на Съюза на княжествата. По-късно е била протоколна резиденция, която е домакин на посещението на принц Александру Йоан Куза между 26-28 юни 1859г, Г-жа Елена Куза през 1863 г. или министър-председател Михаил Когалничану през 1864 г. След като се качил трона Карол I, "Палатът Бибеску" бил изоставен, защото напомнял за периода Куза. През 1867 г. тя се използва като депозит за търговия на едро с тютюн⁴².

Истинският блясък ще познава заради визията на кмета Николае Романеску. Ландшафтът- архитект Едуард Редонд, подпомогнат от Емил Пинард, е разработил уникален проект в Европа за планиране на парка и, имплицитно, на Дворец „Бибеску“, в романтичен стил.



Снимка: Кристиан Флориганца

³⁸ <http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2012/05/craiova-parcul-bibescu-azi-nicolae.html>

³⁹ *Румънският издател, Букурещ*, №.73, 287-288

⁴⁰ А.Н.Р., Фондовете на Вътрешно министерство – Обществен модел, дело 17/1853, лист 5

⁴¹ Г. Мил. Деметреску – Акт за закупуване за парка Бибеску през 1853 г. в архивите на Олтения година I, декември 1922 г., № 4, стр. 322

⁴² <http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2012/05/craiova-parcul-bibescu-azi-nicolae.html>

7. Дворец „Жан Михаил” - Музей на изкуствата

Дворецът „Жан Михаил“ е истинско архитектурно бижу, пример за европейска еkleктична архитектура и френски академизъм⁴³.

Той е построен като частно жилище на Константин (Дину) Михаил, собственик на земя и политически човек, син на великия арумънски земянаемател (арендатора) и собственика на земя Николаки Михаил, дошъл в Олтения от Македония в началото на XIX век. Строителните планове бяха завършени от архитекта на Кралският Двор - Paul Gottereau, който е практикувал обикновено академичен стил Beaux-art, често използвайки неокласически елементи. Мраморната плоча на входа на главният коридор има надпис: "Тази сграда е построена през 1900-1907 г. от Константин Н. Михаил и е открита през 1909 г. от синовете му, Николай и Йон".

Построен в стила на френския академизма, с елементи, принадлежащи към края на късния барок, дворецът се възползва от много елегантно пластично и конструктивно решение, използвано от архитекта за фасадата. Външната пластика е еkleктична, с необарокови орнаменти, а фрагментираната покривна система е поета от френските ренесансови замъци.

Монументалният аспект и грандиозните размери на целия ансамбъл припомнят европейският спектакъл, към който са били насочени визията и гордостта на румънците в началото на XX-ти век⁴⁴. Надзорът върху строителството е бил поверен на италиански архитект Константино Чики, като материалите, използвани при нейното поддръждане, са с изключително качество (скала от Карара, мрамор и йонни колони, полилей от стъкло Мурано, венециански огледала, колони с йонен стил, полилеи от стъкло Мурано, стени облицовани с лионска коприна, златен и орнаменти, боядисани тавани и касети, прозорци с витражи, резбовани дървени тавани, висококачествена дървена настилка и паркет, мебели стил, и т.н.)⁴⁵.

Замъка Михаил е построен на три етажа⁴⁶, с 36 стаи. Демизолът включваше анексите и помещенията за персонала, приземният етаж със салони, отворени към зала за рецепцията, а достъпът до горния етаж е направен на мраморно стълбище Каррара с перило и железни орнаменти, като всички метални изделия се произвеждат във Виена в стила Art Nouveau⁴⁷. От 1954 г. става Музей на изкуствата в Крайова.

Според сайта на Музея на изкуството събира данни за историята на тази водеща сграда в Крайова:⁴⁸

През 1936 г. Жан Михаил, последният потомък на семейството, умира, оставяйки цялото си състояние на румънската държава. И това е впечатляващо състояние, като се

⁴³ <http://www.monumenteoltenia.ro/palatul-jean-mihail-craiova/>

⁴⁴ Адриан Ботез- Крайник – *Op. cit.*, стр. 13

⁴⁵ <http://www.monumenteoltenia.ro/palatul-jean-mihail-craiova/>

⁴⁶ Магда Буче Ръдуц – *Op.cit.*, стр. 154

⁴⁷ *Ibidem*, стр. 153

⁴⁸ <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>

има предвид, че по време на икономическата криза от 1929-1933 г. той помогна с някои от заемите, които румънската държава е сключила с чуждестранни банки. Неговият жест отразява високо гражданско чувство и патриотизъм на най-благородния законопроект, така че сградата остава в общественото съзнание под името на двореца Жан Михаил.⁴⁹

Двореца за първи път бе открит за обществеността от 24 октомври до 31 октомври 1943 г. по случай празника "Седмицата на Олтения", под патронажа на Кралската културна фондация, в който за пръв път в Крайова бяха изложени някои от творбите на Константин Бранкуш (Глава на момче, Главата на момичето и целувката).⁵⁰

Част от Пинаотека "Александру и Аристиа Аман" се премести тук, включително освен библиотеката, мебели на холандски, фламандски, италиански и френски школи и периода. XVII-XIX, живопис и графика на Теодор Аман, румънско и чуждестранно декоративно изкуство. Нейното наследство се подобрява през междувоенния период чрез придобивания от кметството и дарения, направени от великите болярски семейства в Крайова: Михаил, Роменеску, Корнети, Глоговану и др. През следвоенния период продължават придобиванията и се извършват трансфери от Националния музей на изкуството и централните държавни фондове. Понастоящем наследството на музея се състои от над 8 000 произведения на европейско и румънско изкуство. Най-известните имена на румънската живопис и скулптура са: Теодор Аман, Николай Григореску, Николае Тоница, Стефан Лучиан, Георге Петраску, Теодор Палади, Еустати Стоенекус, Йон Цукулеску, Георги Ангел, Димитри Пачиуреа. Най-ценните от музеите са шест от творбите на съвременния универсален титан, Константин Бранкуш: Вителий, Глава на момиче, Глава на момиче, Фрагмент на торса, госпожица Погани и Целувката.⁵¹



Снимка: Кристиан Флориганца

⁴⁹ <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>

⁵⁰ <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>

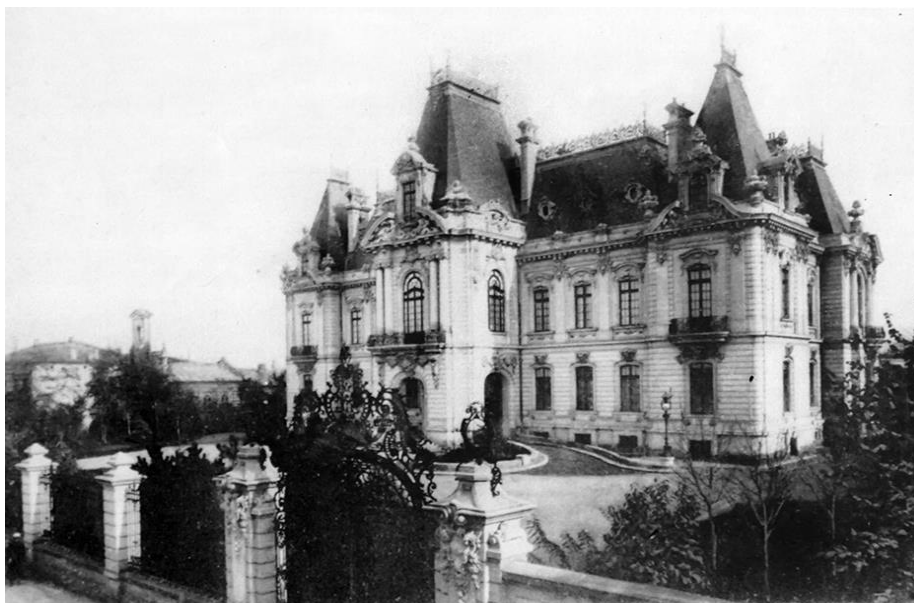
⁵¹ <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>



Снимка: Кристиан Флориганца



Снимка: Кристиан Флориганца



Палата Жан Михаил през 1911

Източник: <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>



Палата Жан Михаил след Земетресението от 4 март 1977

Източник: <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>



Палата Жан Михаил през 1950

Източник: <http://muzeuldeartacraiova.ro/index.php/vizitati/despre-noi>

8. Къща „Диану”

Построена в началото на 20-ти век, вероятно през 1906 г., като частно жилище на семействата Думиру и София Дину, тя е архитектурно-стилистична забележителност на Крайова⁵². Разположена в централната и историческата част, на парцел от 1297 квадратни метра, тя е обявена за наследство(паметник сграда) и е включена в списъка на историческите паметници / 2010 г. на позиция 102, като понастоящем е неизползвана и в процес на деградация, при отсъствие на рехабилитационни работи. Сградата е с три нива на височина (полусутерен, партер, мансарда) с три начина за достъп. Структурата на съпротивата е направена от пресована тухлена зидария, мазето има прозорци, разположени над защитната стена. Основният вход включва поредица от външни стълби, покрити с маркиз, и вътрешно стълбище, което води към вестибюл, който осигурява достъп до полумазето на сградата. Основната стълба от естествен камък - цели мраморни плочки - от мазето до приземния етаж. Вторичното стълбище, което достига до всички нива, е направено от камък, вграден в тухлените стени, който води до мазето, и дървото върху метална конструкция, от партера до междинното ниво, включено в подредения район на моста и където са били разположени сервизни помещения. Подовите са изработени от масивна дървесина в приземния етаж и мраморни мозаечни плочки с рисунки във вестибюла на главния вход и основната зала в мазето. Скулптурата е направена от дъб и смола, като структурата е обичайна, без особени подробности, но

⁵²<http://aman.ro/casa-dianu/>

общият състав е този, който отпечатва обемния характер на покрива, с богато орнаментирани куполи и корнизи.

Вътре къщата впечатлява с боядисани тавани, елегантни мазилки, елегантни полилеи и украсени печки, покрити с цветен фаянс. Дървените резбовани врати в работилниците в Букурещ на August Zwölfer, главният автор на оцветените стъкла/витражи/ на замъка Пелеш, който е създал първата огледална фабрика в Румъния, три такива оригинални парчета все още се държат в къщата Диану.⁵³ След национализирането през 1955 г. като историческа фарс, Училището по изкуствата и занаятите "Корнетти" функционираше до 2008 г., като връзката между двете семейства е силна, Елена Корнетти напуска наследството си със сумата от 10 000 леи на Симонета Дияну- кръщелницата си.⁵⁴

Понастоящем се полагат усилия за рехабилитация на сградата и за организиране в нея на Музей на румънската книга и изгнание.



Снимка: Кристиан Флориганца

9. Къща „Вернеску”

Къща „Вернеску е исторически паметник на архитектурата от началото на XX-ти век, разположен в близост до центъра на Крайова, на улица Митрополит Фирмилиан, № 20⁵⁵.

В тази област къщите са били големи, елегантни, с много орнаменти и жилищна дестинация, отличаващи района от останалите части на града, като тя граничи с друг архитектурен паметник - Къща Пенчою. Към стария център сградите бяха в румънски стил, а в търговската зона живеяха търговци и занаятчии с домове за продажба и производство на продукти⁵⁶.

Собственост на д-р. Думитру Вернеску, един от най-представителните фигури на медицинския свят в Румъния през първата половина на XX век, къщата е с височина от три нива (сутерен, партер и мансарда) и с вътрешен двор, който обгражда къщата с ограда от цимента и желязо (към улицата). Външната страна на къщата има орнаменти от очевидни тухли, декорации около прозорците и корнизите, декоративната мазилка със сложни букви D и V, покривът от ламарина с прозорци и капандури и тухлени кошници

⁵³ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-dianu-str-24-ianuarie-craiova/>

⁵⁴ Раду Аугустин, Виктор Пърлак, Симиана Раду- Букуренч - *Школа за изкуство „Cornetti“*, Издателство Ars Docendi, Университет на Букурещ, Букурещ, 2001, стр. 23

⁵⁵ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-vernescu-craiova/>

⁵⁶ Магда Буче Ръдуц – *Op.cit.*, pag. 108

или балконът на западната фасада. Вратите и прозорци са от дърво. Видимите фасади (запад, изток и юг) са разрушени, мазилката липсва на големи повърхности⁵⁷.

Доктор Думитру Вернеску имаше призванието на основател. Като основен лекар в смесената болница "Теодор И. Преда" в Крайова, която работи в старата сграда без стая за консултации, с малки салони и нехигиенични, е успял да привлече вниманието на кмета Николае Романеску, който предлага и получава в общинския съвет изграждането на нова болница. След образуването на комисията за избора на площадката и за закупуването на 30000 квадратни метра, успя, през 1905 г., с помощта на Таке Йонеску, да получава значителен заем от Дома на депозитите, като постави крайъгълния камък на болницата, проектирана от Д. Майморолу, през 1906 г.⁵⁸ През 1909 г. той получава мебели, съоръжението за операционната зала, съоръжението за аптека, като лично гарантира банковите такси. Новата болница е открита през 1910 г., с четири големи салона, шест резерви, добре оборудвана операционна зала, лаборатория, аптека, баня, кухня, павилион за консултации.⁵⁹



Снимка: Кристиан Флориганца

10. Къща "Генерал Симион Стоилов – Болинтиняну"

Къщата "Стоилов-Болинтиняну" е исторически архитектурен паметник от местния интерес, разположен в центъра на Крайова, на улица "Калеа Унири" № 5 (края към Валя Влѝчи), срещу къщата на Константин Вѝлимареску⁶⁰.

Тази беше частното жилище на генерала Симион Стоилов, чийто бюст - произведение на скулптора Фредерик Сторк е и исторически паметник, който го изобразява като герой на войната за независимост, в униформа за гала, гордо носейки наградите и медалите, които му бяха дадени за актовете на храбростта на бойното поле⁶¹. Бюстът и жилището са в пресечната точка на европейските и румънските артистични менталитети от края на XIX - ти век, началото и първата половина на XX-ти

⁵⁷ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-vernescu-craiova/>

⁵⁸ Архива Долж, Кметство Крайова, dos. 14/1909, f. 17-23

⁵⁹ Ралука Лиани Бану - Фигури от миналото на Бузѝу - д-р. Думиру Н. Вернеску (1866-1937), в Опия, Бузеу, 30 май 2017

⁶⁰ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-stoilov-bolintineanu/>

⁶¹ Мирела Маринеску - Съкровище на художествените творби на Крайова в "Жезета на юг", Крайова, 16 ноември 2013 г.

век, период, в който могат да бъдат проследени пътищата на еволюцията на румънското пластично и архитектурно мислене от академизма и неокласицизма до съвременните форми на проявление на европейското мислене, обществения манталитет и художествената критика в нашата страна⁶².

Къщата, която е част от редицата къщи на богатите семейства на Крайова, живели на ул. „Каля Унири“, има тристепенна схема на височина (сутерен, партер и мансарда). На външната страна има главният вход (от улица Съвинец), покрит с маркиз, както и декорациите и рамката на прозорците на фасадата от Каля Унири⁶³.

Архитектурата е класическа градска концепция, чрез пропорция на фасадите, простота, симетрията на плана и фасадите. В тази сграда математик Симион Стоилов прекарва детството си.

След обучението си в гимназията "Карол I" в Крайова, Симион следва Факултета по науки в Сорбона, където получава звание на доктор по математически атически науки през 1916 г. Той е създател на румънското училище за комплексен анализ и топологичната теория на аналитичните функции. Той даде, чрез теорема носеща името си, пълна топологична характеристика на понятието на аналитичната функция⁶⁴.

Къщата Стоилов-Болинтинуану бе превърната, след 1989 г., в седалище на банката. Тук имаше седалище клонът на Турско-Румънска банка в Крайова, а по-късно Итало-Ромена банка.



Снимка: Кристиан Флориганца

11. Къща „Йонел Плешия“

Къщата „Йонел(Янку) Плешия“ е архитектурен паметник от края на XIX - ти век в Крайова, разположен в историческия център на града, улица Михайл Когълничану № 21 до бившия магазин Виктория.

Тази е една от предишните собствениности на добре познатото семейство Плешия⁶⁵, домовете им на улица "Когълничану", ул. "Фраци Бузещ" или "Каля Унири", които са сред най-красивите в стария град.

⁶² Адриана Ботез- Краиник – *Op.cit.*, pag.44

⁶³ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-stoilov-bolintineanu>

⁶⁴ <http://fjphotoagency.ddt.ro/index.php/statui-Craiova-din-cimitire/Stoilov-Simion-general-1841-1901>

⁶⁵ Михай Сорин Ръдулеску – Семейство Плешия, Финансов Вестник, 20 август 2003

Къщата "Плешия" е построена от сина на Георге Плеша, либералът Йонел Плешия, земевладелец, който по-късно стана спонсор на футболния отбор на ФЧ Крайова, като датата на строителството и името на архитекта са противоречиви. Някои източници смятат, че е построена между 1890 и 1892 г. от френския архитект Алберт Галерон, който също така проектира „Румънският Атенеум“ и Дворец на Румънската Национална Банка“ в Букурещ, Къщата на „Константин Въллимъреску“ в Крайова, Дворец „Димитрие Гика“ в Комънеши и многобройните болярските къщи в Букурещ и провинцията.³⁸ От други източници къщите на Йон Г. Плеша са построени през 1905 г. според планове на архитекта Йохан Гоец³⁹, а други посочват като строителните години 1908-1911⁶⁶.

В къщата на политика и бизнесмена в Крайова бяха подготвени политически съюзи и имаше прекрасни веселби на аристокрацията на времето. Построена в еклектичен стил с нео-барокови орнаменти вътре, сградата запазва оригиналната си форма, въпреки че някои от външните орнаменти са били унищожени, а фасадата, с портика, оформена от две колони в коринтски стил, е осакатена от монтирането на колона от ламарина за вентилация⁶⁷.

Къщата Плешия има режим на височина на 4 нива (сутерен, партер, етаж и таван), с голям брой стаи и коридори. Витражите на прозорците, направени в духа на румънското училище, са с геометрични и цветни мотиви, входните врати са с кристално стъкло, а вътрешното стълбище и железото са в бароков стил⁶⁸.

Понастоящем Къщата „Плешия“ е собственост на румънската държава чрез Министерството на Културата и Администрацията на Националната Библиотека на Румъния чрез клона Омния в Крайова.



Снимка: Кристиан Флориганца

12. Къща „Константин Валимареску“

Къща „Константин Валимареску“ е исторически паметник на местната интелектуална архитектура, разположена в центъра на Крайова, на улица "Калеа Унири", №. 4 (края на "Валя Влѝйчи"). В условията на бягство от ориентализма, чувстван като парализиращ феномен и появата на съвременната Румъния, възхищението на румънците за френската култура, която преди това се е появила само от разстояние, може да се

⁶⁶ Магда Буче Рѣдуц – *Op.cit.*, стр. 147

⁶⁷ *Ibidem*

⁶⁸ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-ionel-plesia-azi-biblioteca-omnia-filiala-bibliotecii-nationale/>

осъществи, така че през втората половина на XIX век най-важният фактор на западното влияние ще стане архитектурата. Поради това Константин Валимареску се обърна към известния френски архитект Алберт Галерон, който също така проектира в Румъния Румънския Атенеум и Двореца на Румънската национална банка в Букурещ, Двореца "Димитрие Гика" в Команеши и многобройните болярски къщи в Букурещ и провинцията за изграждането на луксозна частна резиденция.

Естетиката Арт Нуво, характерна за произведенията на Галерон със своя неповторим въздух от Париж, придава хедонистичен и смътно декадентен оттенък на строителството⁶⁹.

Алберт Галерон изгради същата като еkleктичните вили в Букурещ, с монументални разработки, с монументално разгръщане, възобновявайки основни теми в декорация или обем, чрез проектиране на пропорции по такъв начин, че да станат валидни както за публичните, така и за частните сгради⁷⁰.

Къща „Константин Валимареску“ впечатлява с внушителната си архитектура с богата украса отвътре и отвън. Интериорът наслаждава с мансарди в стил на френската школа, на XVIII-ти век, на които висят елегантни полилеи; стени с орнаменти, издълбани врати с гравирано остъкляване; фаянсови/кахлени печки; мозайки; спирално вътрешно стълбище. На външната страна са богато украсените фасади с орнаменти, балкони и тераси; боядисани чертежи на дървения купол на мансардата; слънчевият часовник⁷¹.

Сградата е на четири нива (сутерен, партер, мансарда), монументален вход и просторна предна градина, разположена в близост до Католическата църква.

Тя е построена между 1880 и 1884 г. под строг надзор на двама известни предприемачи на деня, Думитру Неделку и Доменико Коста.

Седалището на Уникредит Цириак Банк функционира днес във „Къща Валимареску“.



Снимка: Кристиан Флориганца

⁶⁹ Михаела Критикос, Ана-Мария Захаряде - Френският модел в румънската архитектура в „Дилема Веке“, №157, 9 февруари 2007 г.

⁷⁰ Кристина Габриела Попеску - Алберт Галерон - архитект на Атенеум във „Зиарул Финанчиар“/Финансовия вестник/, Букурещ, 28 януари 2006 г.

⁷¹ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-constantin-valimarescu/>

13. Къща „Врабиеску“

Къща „Врабиеску“ е исторически архитектурен паметник от средата на XIX-ти век, разположена в близост до центъра на Крайова. Къщата се намира на Каля Унири, № 100 и е в непосредствена близост до друг местен архитектурен паметник, Къща Калецяну.

Къщата Врабиеску вероятно е построена от бащата на Юлиан Врабиеску, Константин Врабиеску⁷².

Младият должански архитект, Дуйлиу Марку, бе помолен да превърне фасадата на старият дом в по-малко обикновен. Той използва класическа архитектура, както по отношение на композицията на фасадата, така и на детайлите, като се обърна на антабла, украсена с ови и дентикули (орнаменти с формата на зъби и половин яйце), като всеки прозорец има релефната рамка⁷³.

Къща „Врабиеску“ има тристепенна височина (сутерен, партер и етаж). На северната страна граничи с Къща „Калецяну“, източната фасада е на улица „Каля Унири“, а западната, на ул. „Георге Дожа“. Главният вход в сградата е през закрыта банда (проход), затворена с метални порти, който води до вътрешния двор⁷⁴.

Причината за големия вход към двора е бил използван за създаване на основна ос на състава. Правоъгълното отваряне на портата е било превърнато в аркада, а над нея, при модифицирането на два прозореца, беше построено „бовиндо“-изграждане извън фасадата на сграда, като затворен балкон от метала и стъкло, възможност за архитектът да рисува няколко ковани железни елемента. Декоративните мотиви от ковано желязо на „бовиндо“ бяха възобновени на всички балкони, вмъкнати в двете видими фасади. Тъй като тези нови балкони на някои прозорци бяха поставени на пълните парапети, те седнаха в състава на всеки балкон и никелирани железни елементи, които дадоха нова декоративна нотка на елементите от ковано желязо⁷⁵.

След 1989 г. къщата е възстановена от наследниците на бившия собственик и е продадена на търговско дружество в Крайова, която предложи да я превърща в хотел. Без необходимата документация, новият собственик е направил удължаване, както и някои интервенции на сградата откъм ул. „Унири“.

Областното управление на културата и култовете спря работата, тъй като това беше исторически паметник, но днес сградата-паметник, както и скелетът, който я паразитира от западната страна, са изоставени и са подложени на тежък процес на деградация⁷⁶.

⁷² <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-vrabiescu-craiova/>

⁷³ Duiuiu Marcu – *Arhitectură*, Editura Tehnică, București, 1960, pag. 29

⁷⁴ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-vrabiescu-craiova>

⁷⁵ Дюлиу Марку – *Op.cit.*, pag. 29

⁷⁶ Мирела Маринеску - Архитектурната бижутерия на Крайова се превърща в руина в " Газета де Суд Крайова, 12 февруари 2014 г.



Снимка: Кристиан Флориганца



Къща Врабиеску

Източник: Крайова 1975- Албумът е направен на 500 години от първокласната документална аудитория на Крайова (архивна снимка)

14. Църквата "Света Троица" и паметник "Барбу Щирбей"

Разположена в центъра на Крайова, църквата "Света Троица" се налага в местния пейзаж от площад на Префектурата чрез перфектен антагонизъм между архитектурата на църквата и стила "арт нуво" на парка, към който принадлежи. Църквата е основана от Думитрана Щирбей, съпругата на великия готвач Константин Щирбей, бивш каймакам от Крайова през 1741 г. и майка на Барбу Щирбей, осиновителният баща на бъдещия владетел⁷⁷. Строежът, започнал през 1765 г., завършва през 1768 г., като се забелязва, брънковеански стил, формата на кръст, тънката кула над наоса (централна част) и верандата с колонадите⁷⁸. Силно повредена от земетресението настъпвало на 11 януари, 1838, през което само във Влашкото се срутили 217 църкви, повечето от които в Ръмнику Вълча и Крайова⁷⁹ беше възстановена от фондацията през 1840 г., от бъдещия владетел Барбу Димитри Щирбей, който постави нов надпис, украсявайки го с дървения материал, като го рисува отново и придава му нови орнаменти и украшения⁸⁰.

Между 1890-1906 г. синовете на Барбу Щирбей Вода, принцът Александру и братят му Дмитрие Щирбей, я реновирали според планове на френския архитект André Lecomte du Noüy, който по негов оспорван начин, разруши старата църква и я възстанови напълно и добави входяща кула. Беше направена интериорната живопис, е била поставена издълбана и позлатена дъбова катапетазма, а мебелите бяха донесени от Франция⁸¹.

Въпреки че някои източници се споменава, че старата архитектура на църквата е била спазена, така че да се запази оригиналният дух в стил Брънковяну,⁵⁶ Николае Йорга, твърди, че църквата е била "молдавска реконструкция след ремонта през 1840 г."⁸²

14.1. Паметник „Барбу Щирбей“

Разположен в градината на църквата "Св.Троица", той е първият публичен паметник, построен в Крайова. Произведение на френския скулптор Jean-Jules-Antoine Lecomte du Noüy (брат на известния архитект André Lecomte du Noüy), паметникът е хвърлен в бронз в работилниците на Ferdinand Barbedienne в Париж.

⁷⁷ Голямата книга на Крайова, издателство Sitech, Крайова, 2007, стр. 512

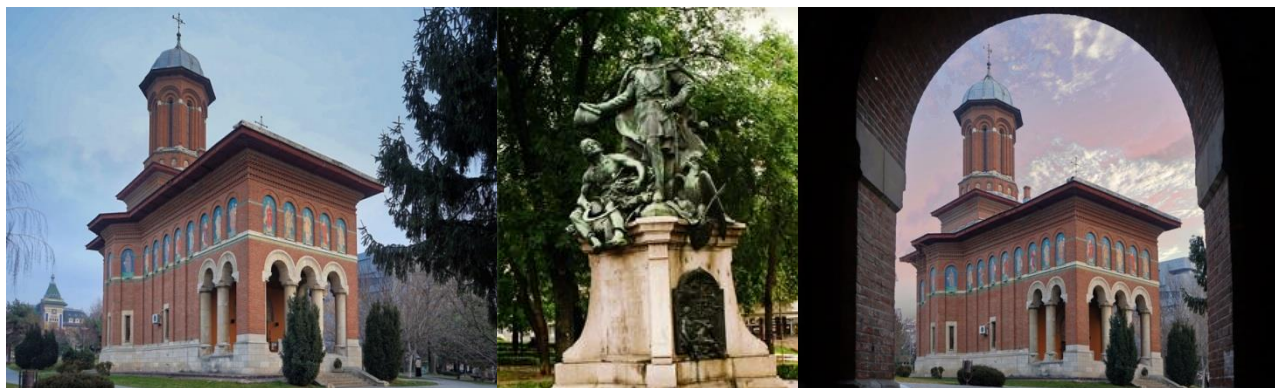
⁷⁸ <http://www.monumenteoltenia.ro/ansamblul-bisericii-sfanta-treime-craiova/>

⁷⁹ Кристиан Ласку – Голямото земетресение National Geographic Румъния, авг 2005

⁸⁰ Голямата книга на Крайова, pag.512

⁸¹ <http://www.monumenteoltenia.ro/ansamblul-bisericii-sfanta-treime-craiova/>

⁸² Николай Йорга - Олтенски градове и особено Крайова на прага на новото време, издателство , Scrisul Românesc, Крайова 1925, стр. 19



Снимка: Кристиан Флориганца

15. Къща „Кинтеску“

Къща „Кинтеску“ се намира на улица „Унири“ и е построена през 1890 г. като жилище на магистрата Жан Кинтеску, собственик на историческия паметник в Котофеини, окръг Долж, женен за Аретия Друга, дъщеря на известния Барбу Друга, на своя ред собственик на историческа резиденция-паметник в Крайова.

Жан Кинтеску е потомък на семейството на велики собственици на земя, които през своят представител Николай Кинтеску-пазител на тъмниците- възстановява през 1860 г. църквата "Свети Николай" от махала на Крайова Унгурени, до гробището със същото име⁸³.

Също, в стария град се намира Хан „Киинтеску“ (къща за гости), построен в края на 18-ти век, реставриран през 1839 г.⁸⁴, , едно от любимите места на жителите на Крайова.

Като част от категорията на благородници, през последните два века Кинтещите са били големи собственици на земя. По-големият клон идва от великия собственик Константин Кинтеску, женен за Екатерина Прежбеану, потомствената дъщеря на старите боляри на Коцофени, от които наследили красивото имение в местността със същото име⁸⁵.

Построена в неоруманския стил, Къща „Кинтеску“ има тухлени сводове, винтажеви печки, стаи, украсени с гипсови орнаменти, фризове, извити стени, които я превръщат в

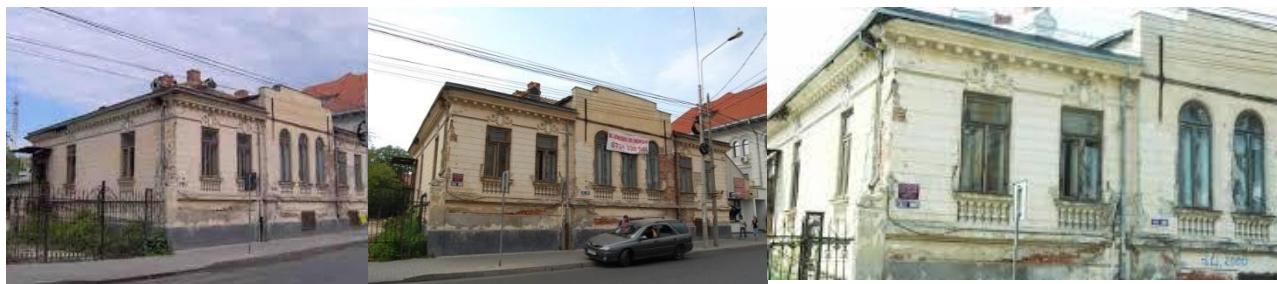
⁸³ Михай Сорин Радулеску - От рода Кинтещи във финансовия вестник, Букурещ, 17 септември, 2003

⁸⁴ *Албум: Крайова 500*, Крайова 1975

⁸⁵ Михай Сорин Радулеску - *Loc. cit.*

истински шедьовър на архитектурата. В тази къща инженерът Георге Кинтеску е прекарвал детството си, който три десетилетия е бил специалист в Института по Изследване на Храните в Букурещ, автор на девет книги в областта.

До възстановяване на собствеността, в тази къща е било седалището на Областната Дирекция на Румънската Поща, която очевидно успя да гарантира минимална поддръжка. След възстановяването на собствеността, тази сграда е навлязла в процеса на явно разграждане.



Снимка: Кристиан Флориганца



Хан Кинтеску

Източник: Крайова 1975 - Известен албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова

16. Къща Н.И. Ферару

Къща "Н. И. Ферару" е исторически архитектурен паметник, разположен в близост до централната част на града, на ул. "Каля Унири", № 68, в непосредствена близост до „Къща Скина“ и срещу Къща „Григореску“⁸⁶. Къщата, която принадлежала Н. И. Ферару, собственик на имота Вербица - Долж, в момента е домакин на Института за социални и човешки изследвания "К. С. Николаеску-Плопшор ". Сградата е построена между 1912-1914 г. на 26 май 1912 г. Собственикът на имота, Н. И. Ферару иска от кметството "разрешение да построи къща на имота си , на улица Унири №. 140"⁸⁷. Авторът на проекта е архитектът Алфред Винченз, син на полския преподавател Едмонд Винченз, от Търговско училище "Георги Кицу".

Сградата, построена в стила на френския академизма, е с площ от около 720кв. м и се състои от четири нива - сутерен, партер, мансарда⁸⁸.

Покривът е с мансарда, с орнаменти и интериорна мазилка, богато украсени и стенописни картини, както и мебели и гоблени са направени от Франсис Трибалски. Къщата Ферару е оборудвана с печки на ренесансов стил, със санитарни инсталации , направени от Йохан Лауб и светлинни инсталации, направени от инженер Флоря Илиеску⁸⁹.

Отвън се забелязват двата балкона и богатото украшение, особено в горната част и на покрива с декоративни прозорци. Сградата е предоставена от Алфред Винсенз с мазе, приземен етаж, мансарда, два балкона, входно антре и вътрешен коридор със спирално стълбище, осветено през прозорци, с витражи⁹⁰.

С течение на времето собствеността е променила собственика няколко пъти. Продадена през 1919 г. на крайовският адвокат Д. Фортунеску, отново е продадена от сина си Николай Фортунеску на Министерството на земеделието и домейните през ноември 1942 г., след това принадлежеше на Министерството на образованието през 1943 г. в замяна на изграждането на ветеринарна бактериологична лаборатория на Институт по серум и ваксини "Пастьор". Впоследствие сградата се е превърнала в седалище на други институции и от 1983 г. е седалището на клона на румънската академия в Крайова⁹¹.



Снимка: Кристиан Флориганца

⁸⁶ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-feraru-craiova/>

⁸⁷ Национален Архив на Румъния, фонд Кметство Крайова – техническа служба

⁸⁸ Мирела Маринеску – Личности от миналото: *инженера който обогати архитектурата на Крайова* , из Гъзета де Суд, Крайова, 24 януари 2015

⁸⁹ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-feraru-craiova/>

⁹⁰ <http://icsu.ro/istoric/>

⁹¹ *Ibidem*

17. Къща „Барбу Друга” - Крайова и Четате

Къщата се намира в центъра на гр. Крайова на ул. "Бужорулуй" 12, наречена Къща „Бужорулуй", принадлежала на Барбу Друга, най-важния бизнесмен в Румъния, през междувоенния период. Построена в стил Арт Деко от италианската компания на Giovanni Battista Peressutti, Peressutti & Dalla Barba", създава истинско училище за строителни работи с високо професионални италиански занаятчии, формиращи много зидари или дърводелци сред румънските занаятчии, тя допълва списъка с няколко сгради останали от старата, разнообразна, оригинална, градска архитектура в Крайова - която принадлежеше на семейство Друга.

Тя украсява градското пространство с елегантния силует на покрива и с извитата форма на профилите на рамките и балконите, украсени със статуетки, но фасадата днес се обезобразява от наличието на дограма. Арт Деко, изработено от желязо, възприемано откън като практически и естетически фактор за аериране на масивността на зидарията, облича елегантно отворите на прозорци и врати. Декоративното стъкло е използвано за същата цел за създаване на осветление и вентилация на помещенията. Вътре в къщата има мебели от XVI-ти век и много испански⁹², сребърни изделия, както и произведения на изкуството, повечето от които са копия, като най-представителна от които е по-късната мраморна скулптура Карара от Антонио Канова "Трима грации", но и други като „Венера след къпане“, "Венера с делфин", "Лъвът и змията" - изкуствен бронз "Бюст на Платон", "Купидон", "Меркурий", "Платовият бюст", "Плачещо бебе", "Гола жена", пет кораба на Севре и три оригинални картини Риголот, "Здрач", от XIX-ти век, от френски произход, картините "Портрет на млад" и "Дърво с кръст", с анонимни автори⁹³.

"Замък" в село Четате, окръг Долж, също е представителна сграда за стил Арт Деко и е построен от Стефан Барбу Друга, през първата фаза през 1875 г., но характеризация етап, е началото на двадесети век, направена от същия Giovanni Battista Peressutti.

Общата картина напомня на италианска вила, като архитектурното влияние става ясно от правоъгълни главните входове, подходящи в централен обем, което ги превръща в монументални, портативни пътища за достъп от поетичния тип. Сградата се намира в средата на парк, който се свързва през серия от открити тераси, на всички нива. Интериорът е прост, на двойни нива, едно подземно, и друго на тераси, свързващи се с вътрешно стълбище. На долния етаж има салони, а спалнята на горния етаж, във връзка с откритите тераси⁹⁴.

⁹² Алдезир Марин - Битката за Барбу Другата къща не завърши в Гъзета де суд, Крайова, 10 август, 2015

⁹³ [http://adevarul.ro/locale/craiova/craiova-muzeul-arta-pierdut-21-opere-](http://adevarul.ro/locale/craiova/craiova-muzeul-arta-pierdut-21-opere-1_50bd3ed37c42d5a663c8fc2a/index.html)

[1_50bd3ed37c42d5a663c8fc2a/index.html](http://adevarul.ro/locale/craiova/craiova-muzeul-arta-pierdut-21-opere-1_50bd3ed37c42d5a663c8fc2a/index.html)

⁹⁴ <http://www.monumenteuitate.org/ro/monument/655/Cetate-Barbu-Druga>



Снимка: Кристиан Флориганца

18. Къща „Пересути“

Къща „Пересути“ се намира на актуална улица „Romain Rolland“ №. 7 и е построена съвместно с съседката си, характеризираща се с богато украсен дървен екстериор, от инженер Giovanni Battista Peressutti.

Наречена „Villa Lucilla“, в чест на дъщерята на италианския предприемач, живяла тук, в същата къща прекарвайки последните години на живота си и Giovanni Battista Peressutti, вероятно, къщата не е построена от баща като зестра за дъщеря си, както е написано в някои източници.⁷¹

Lucilla Peressutti, собственицата, се е омъжвала през 1946 г. за Йон Георгиу-Йонеску, потомък на богато семейство, който, според местните легенди, който ѝ даде шестцилиндров автомобил BMW с три карбуратора, с който ще се състезава през 1939 г. с принц Николай, на хълма Феляку.

През 1925 г. къщата е построена от строителната компания „Dalla Barba & Peressutti“ за съпрузите Елизабета и Георге Попеску, за сумата от 1 000 000 леи, сума пари, която би трябвало да се изплаща в прогресивни месечни вноски, неплащанто на една вноска водейки до увеличаване на лихвения процент с 20% до интегралното плащане.⁷² Построена в градски стил арт нуво, сградата има три етаж, партер, етаж и мансарда, като е покрита с ламарина в ромбични парчета. Приземния етаж имаше пет стаи, артистично декорирани, първият етаж имаше шест стаи и коридор богато украсен, и мансардата имаше три стаи. Цялата сграда имаше електрически инсталации и ренесансови печки от теракота, в ренесансов стил.

Тъй като собствениците не са спазили финансовите си ангажименти, през 1929 г. Трибуналетът преценява имуществото на „Dalla Barba & Peressutti“ на 1,400,000 леи. Въпреки това, административните въпроси не бяха напълно изяснени, тъй като през 1929 г. Александру Базели, собственик на земята зад къщите на съпрузите Попеску, и вероятно, и на съседната къща, където според плаката, монтирана на стената, е роден "Филип Лазар, композитор, пианист, учител", поиска отново продажбата на този имот.⁷³

Ние не знаем как свърши цялата история, но победата на семейството Peressutti е лесно за отгатване, предвид че къщата остава тяхната собственост, дори след национализацията, наистина забележителен факт, вероятно предвид, че Джовани Батиста Пересути е бил консул на Италия.



19. Къща Жан Негулеску

Къща „Жан Негулеску“ няма сама по себе си архитектурна стойност, напълно обезобразявана и превърната в „домашна машина“ според известния израз на Le Corbusier, поради последните ремонти.

Къщата на богати търговци от първата половина на XX-ти век има символична стойност за това, което означава румънска култура, тъй като тук се е родил, на 26 февруари 1900 г., и е прекарвал детството си, единственият румънец, който има звезда на „Walk of Fame“, Hollywood, като е и първият румънец кандидат за „Оскар“.

Синът на преподаватели от Крайова, той завършва колежа „Карол I“ в Крайова. През Първата световна война той бил скаут, а след това доброволец в Червения кръст. Той скицира портрет на Джордже Енеску и реши да стане художник, когато видя, че учителят му купи картината на висока цена. Въпреки че е започнал да следва уроци по живопис в Букурещ, баща му го пратил в Париж, за да учи икономика и изкуство. За известно време той посещава курсовете на „Джулианската академия“, пренебрегвайки напълно икономическите науки. В Париж среща на Picasso и Modigliani, се сприятелява с Брънкуш и Тристан Цара („мосю Дада“).⁹⁵

През 2000 г. Жан Негулеску става почетен гражданин на Крайова след смъртта си (починал през 1993 г. в Марбела, Испания). Малко след това, централното кино в Крайова се „кръсти“ със своето име, после, на стената на къщата, където се е родил великият кинорежисьор, през емоционална церемония, беше поставена възпоменателна плоча⁹⁶.

Въпреки че беше предложена да стане паметник, сградата намираща се на улицата „I.L. Caragiale“, е била продадена през 90-те години от Регистъра на жилищните фондове, по реда на Закона 112 от 1995 г. Новите собственици демонтираха възпоменателната плоча поставена на стената на сградата, която напомни, че тук е

⁹⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Jean_Negulesco

⁹⁶ <https://www1.agerpres.ro/cultura/2014/09/13/destinatie-romania-craioveanul-jean-negulescu-unul-dintre-regizorii-de-succes-ai-hollywood-ului-postbelic-10-55-20>

роден Жан Негулеску, без да са убедени, че тази би увеличавала стойността на сградата. Кино „Жан Негулеску“ в Крайова вече не съществува, защото собственикът възстанови сградата и не искаше да има там кино, но името на великия режисьор напомня плоча поставена на фасадата на сградата.



Снимка: Кристиан Флориганца

20. Къща „Щефан Русанеску“

Къща „Русанеску“ в Крайова Тя е исторически архитектурен паметник от края на XIX-ти век, построена приблизително между 1870-1900 г..разположена на пресечната точка между бул. "Щърбей Вода" и "Калеа Униури", с едната страна точно на улица Унири, старият пътят за разходката на Крайова.

Понастоящем е известна като "Дом на браковете", принадлежала на занаятчията от Крайова, Щефан Русанеску, и е домакин на няколко отдела на обществената служба на Общността, Регистър на населението от Крайова (гражданско състояние, Орган за настояничество)⁹⁷. Щефан Русанеску, собственик на къщата в Крайова, която носи името му, беше кмет през 1873 г. и изглежда да е бил тъст на Василе Геблеску, който построи хотел "Геблеску" - емблематична сграда на Крайова на улица "Унири" познат понастоящем като хотел „New York“⁹⁸. Тук настъпили през 1915-1916 г. "срещи на Take Йонеску, Василе Лукачиу, Октавиан Гога, Николае Титулеску, които координирали съюзните действия в Олтения".⁹⁹

От архитектурна гледна точка, сградата принадлежи към еkleктичния стил, практикуван в края на XIX-тия век, идентифицирайки се няколко елемента, особено в интериора, от късния барок или виенски стил и Art Deco.¹⁰⁰. Създадена в духа на еkleктичната комбинация на неокласическите елементи, рококо и барок, тя получава

⁹⁷ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-rusanescu-craiova/>

⁹⁸ Лаура Моцърлике - Каса Русънеску е готова да стане Музей на Крайова в Cuvântu Libertății, Крайова, 8 декември 2017 г.

⁹⁹ Йон Пътрой, Владимир Осиак, Виргил Жоица – Илюстрирана историята на Крайова, Издателство AIUS, Крайова, 1997

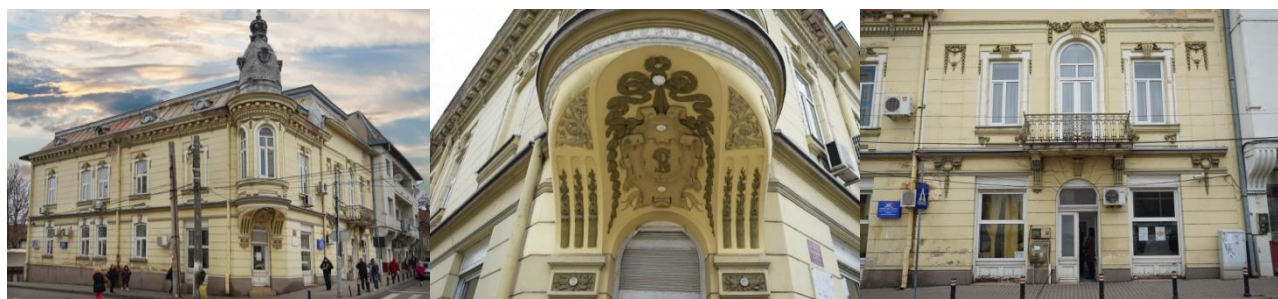
¹⁰⁰ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-rusanescu-craiova/>

вмъкване на декоративни детайли за да украсят със скулптури, ковано желязо, стъклопис и живопис, в съответствие с стил Арт Деко.

Тя впечатлява отвътре с декоративни панели на стени и тавани, боядисани с маслени бои върху стената и маслени бои върху дърво, в дърводелството, мазилка в позлатен лист, но също така и през основното монументално стълбище, изработено от мрамор, със специална балюстрада от ковано желязо. Над него е оберлихт, който имаше ценна декоративна стъклопис разрушена по време на земетресението от 1977 г. и заменена с обикновено стъкло¹⁰¹.

Навън има богата украса около входовете, прозорци и корнизи, декоративна мазилка от циментова замазка, затворен балкон над главния вход и ламаринов остъклен покрив с капандури.

Кметството на Крайова възнамерява да подчертае елементите на местната идентичност, като възстанови и запази Къщата "Русенеску" и я превърне в музей на Крайова-Музей на крайовските личности¹⁰².



Снимка: Кристиан Флориганца

21. Дворец „Рамури“

Дворец „Рамури“ се намира в центъра на Крайова на ул. "Попа Шапка", №. 4, между Дворец „Жан Михаил“, днес Музей на изкуствата, Колеж "Карол I", Църквата "Света Троица" на принцовото семейство Щирбей и Дворец на префектурата на окръг Долж, проектиран от Петре Антонеску. Той се смята за една от най-красивите исторически сгради в центъра на Крайова.

Дворецът, който е домакин на издателство и Печатница "Рамури", е издигнат от 1920 г. според плановете на архитекта Константин Йоцу, от италианските строители Dalla Barba и Peressutti, на мястото на бившите къщи, известни като "Зелено дърво" ("Pomul Verde")¹⁰³.

Понастоящем Дворецът „Рамури“ е седалището на Отдела по Природни Науки на Музея Олтения. Един от блестящите представители на архитектурното училище, основано от Йон Минку, Константин Йоцу, продължи неоруманската масивна архитектура

¹⁰¹ Лаура Моцърлике – *Loc.cit.*

¹⁰² <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-rusanescu-craiova/>

¹⁰³ <http://www.monumenteoltenia.ro/editura-si-tipografia-ramuri-craiova/>

с обширен покрив по склоновете, фасади с прозорци, украсени с декоративни рамки, профили и декоративни фризове.¹⁰⁴

Дворец „Рамури“ се отличава с изключително елегантната си фасада, с елементи от неорумънския стил, възприет от архитекта Константин Йоцу, построен през 1920-та година, по време на върха на развитието на националния стил - неговата зряла фаза, която се проявяваше до в края на това десетилетие, когато новата международна архитектурна и модернистичната мода Art Deco ще предизвика криза на изразяване в неорумънския стил, като маркира късната си фаза. Има много елементи и декорации на фасадата, като например етнографските елементи, боядисани под корниза, късите колони и троловите дъги на балкона¹⁰⁵.

Друга характеристика се наблюдава в триптичните регистри на отворите в стената на верандата, споменавайки християнската троица.

В период 2005-2012 г. се проведе модернизацията на сградата и организуването на постоянната изложба на отдела "Природни науки" на Музей „Олтения“ с финансовата подкрепа на Областния Съвет Долж.

На предната част на сградата има плоча с текст:

"В тази сграда, Дворец „Рамури“(Клонове), където беше седалището на списание "Рамури-Друм-Дрепт", е работил Николай Йорга (1871-1940 г.), историк, писател, журналист и политолог, директор на списанието.



¹⁰⁴ Адриан Боте- Краиник – *Op. cit.*, pag. 20

¹⁰⁵ <http://www.monumenteoltenia.ro/editura-si-tipografia-ramuri-craiova/>



Снимка: Кристиан Флориганца

22. Централното училище за момичета, днес Музей „Олтения“

Бившето Централно училище за момичета в Крайова е монументална сграда в центъра на града, на улица "Мадона Дуду", №. 14, срещу църквата "Мадона Дуду".

Настоящата сграда е проектирана по искане на Епитропията на църквата "Мадона Дуду" за целите на обучението. Сградата на училището „Мадона Дуду“ е построена по плановите на архитекта Francisc Billek, , който изготви също проекта за Национален Театър Каракал и оценките на главния инженер на окръга Carol Litarczek, представени на Кметството на Крайова на 12 юни 1905 г. Изграждането на сградата, направено със средства от кметството на Крайова и Министерството на образованието и религиозните въпроси, като завършена през 1906 г. и открита по случай 40-годишния юбилей на управлението на крал Карол I.¹⁰⁶

С площ от 3329 квадратни метра и четири нива на височина (сутерен, партер и таван тавански), сградата е построена в нео-румънски стил от началото на XX-тия век (тавански), сградата е построена в нео-румънски стил от началото на XX-тия век, повлиян Олтения декоративен тавански), сградата е построена в нео-румънски стил от началото на XX-тия век (таван), сградата е построена в неоруманския стил от началото на 20-ти век, с олтенови влияния в декоративния репертоар.

Декоративните елементи са дискретни, с рамки на прозорците на приземния етаж и колоните, разделящи двойни прозорци на горния етаж. На фасадата са приложени геометрични декоративни елементи, а под корнизът - осмоъгълна звезда¹⁰⁷.

Основната фасада има веранда, покриваща главния вход на сградата, над която се отбелязват, като особеност, панел с керамични плочки, на пода - пет прозореца,

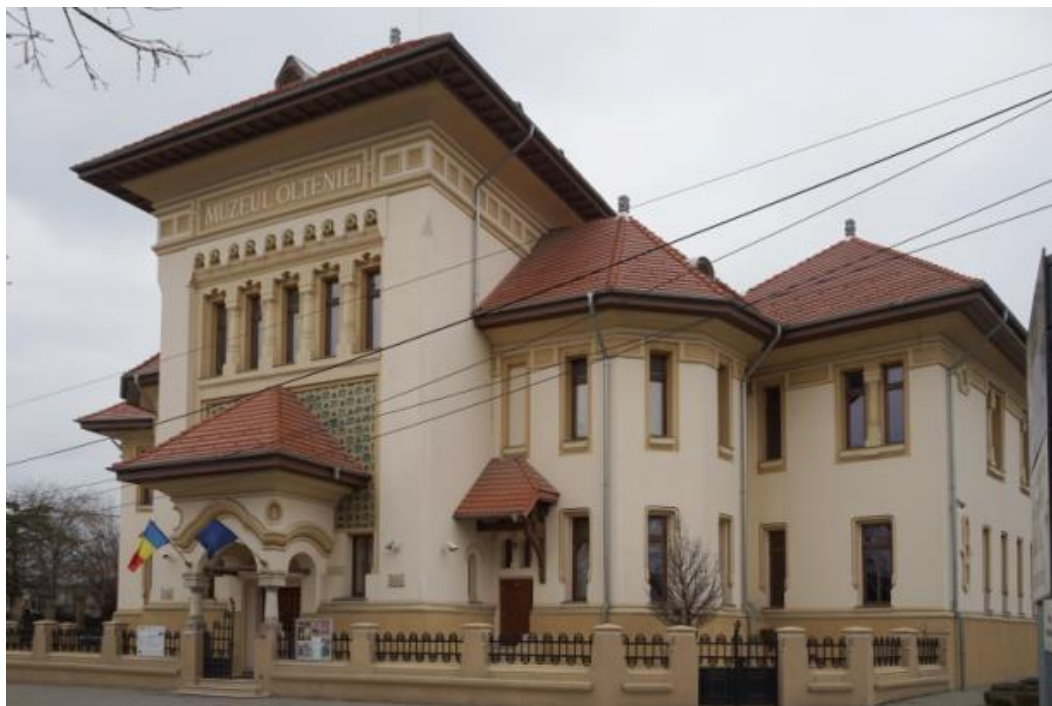
¹⁰⁶ <http://www.monumenteoltenia.ro/scoala-centrala-de-fete-azi-muzeul-olteniei-craiova/>

¹⁰⁷ <https://www.case-frumoase.ro/muzeul-regional-al-olteniei/>

разделени от четири колони, свързани с арки, които са затворени от лилия, и по-горе, серия от ниши с керамични дискове.¹⁰⁸

Покривът е от шиндъл тип, с дървени скелета и покритие от керемиди, като целият ансамбъл напомня за олтоновите колекции с простота и масивност.

Интериорът е украсен с мазилка, в централното фоайе имаше мозаечни подове с декоративни мотиви, стъпалата, изработени от камък от Джеоаджиу, балустрадите от ковано желязо, стълбата от дърво. Сградата е консолидирана, възстановена и модернизирена от Съвета на окръг Долж по отношение на специфичната ѝ архитектура.



Снимка: Кристиан Флориганца



Снимка: Кристиан Флориганца

¹⁰⁸ *Ibidem*



**Девическо училище Мадона Дуду
(днес историческата част на музея "Олтения")**

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

23 Колеж "Карол I"

Сградата на Колежа "Карол I" в Крайова е архитектурен паметник от национален интерес, в който се помещава Румънската опера в Крайова (известно време Лиричният театър), построена в края на XIX век на мястото на старата сграда на Централното училище.

Основано на 20 май 1826 г. Централното училище в Крайова, второто национално средно училище в княжествата, след Колежа "Св. Сава" в Букурещ първоначално функционира в килиите на църквата "Мадона Дуду". През 1832 г. Йордаче Отетелилану купува от Барбу Щирбей земя в центъра на Крайова за изграждането на училищна сграда. Строежът започва през 1835 г., следвайки плановите на каталонския архитект Xavier Vilacrosse и под ръководството на професор Йоан Майореску, финализирайки се през 1837 г., но е силно засегната от земетресението от 1838 ще бъде използвана отново едва

през 1842 г., като е обезсмъртена върху платно през 1857 г. от художника Теодор Аман в картината "Хора Унири в Крайова"¹⁰⁹.

Настоящата сграда е построена между 1893-1895 г., след като дизайнът на архитекта Тома Добреску в стила на френската академия - с неокласически елементи, с главната ротонда, очертана от статуи, ритмизирана от коринтски колони. През 1897 г. старото училище е разрушено, което се намирало приблизително на мястото, където сега е плувният басейн¹¹⁰.

Ъгъл с ротонда, на две нива, бе издигнат, запазвайки се оригиналният си външен вид, след добавянето на нов етаж, между 1923-1927. Отбелязват се капандурите на покрива, над двата входа, релефната корнiza. Също така имаше мраморни мозаечни подове, основно стълбище, изработено от каменна мазилка и изкуствен мрамор с колони с издълбани пиластри на колоните, а интериорите бяха украсени с фреска от художника Франсис Трибалски, реставрирана след земетресението от 1977 г. и продължила с картини- медальон на личностите на гимназията, направени от художника Думитру Будика¹¹¹. Има също стадион, нова част за общежитие, плуven басейн, модерни санитарни инсталации.

Земетресението от 1977 г. още веднъж повлия на сградата, предложено да бъде разрушено, но беше окончателно ремонтирано, проектът беше извършен в Политехническият институт в Тимишоара и работата бе изпълнена от строителния тръст в Крайова¹¹².



¹⁰⁹ <http://www.monumenteoltenia.ro/liceul-carol-i-craiova/>

¹¹⁰ *Ibidem*

¹¹¹ Магда Буче- Ръдуч – *Op. cit.*, pag. 178

¹¹² <http://www.cnc.ro/memoria%20cladirilor.php>



Национален колеж Карол I”

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

24. Колеж "Фраци Бузеци"

Актулният колеж "Фраци Бузеци" (Братя Бузеци) започва скромно-като реална гимназия за момчета, основана от Министерството на вероизповеданията и общественото обучение през 1882 г., като министър П. Аурелиан, и получи името на "Фраци Бузеци" на 9 януари 1910 г. по заповед на министър Спиру Харет, и, през 1922 стана гимназия чрез създаването на висшето образование.

Строежа на сегашната сграда е започнал на 16 ноември 1924 г., когато министър д-р В. Ангелеску подписа мемориалния акт и положи основния камък на сградата на училището, на бившата площадка на семейство Хараламбие, на стотина метра от Къщата на парите, резиденцията на Великите губернатори на Олтения¹¹³.

¹¹³ <http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2010/12/craiova-liceul-fratii-buzesti.html>

Що се отнася до строежа, някои източници вярват, че е направено според плановете на архитекта Михай Михалча и инженера Стефан Бълтъчану¹¹⁴, други, че авторите на проекта са М. Михалча и Н. Станеску¹¹⁵. Общият архитект е Михай Михалча (1887-1946), награден с авиационната добродетел, Звезда и корона на Румъния, Английският кръст на войната. Строителите и предприемачите бяха фирмите „Edilitatea” и „Ф Булфон”, като след завършването на строителните работи, през 1929 г., изразходваната сума е от 16 000 000 леи за „отлични условия на солидност, комфорт и естетика”.¹¹⁶

Дори се ражда дебат в медиите, като е направено критично сравнение между разходите за строежа този внушителен и снабден колеж и на вторият етаж на Колеж „Карол I”. Работата за добавяне на етажи от 1923-1927 г. струваше 42 000 000 леи, а „реставрация като вид конструкция и използван материал”, е било неподходящо.¹¹⁷ Освен това Колеж „Карол I” нямаше спортна зала или амфитеатър, които не са влезли в цената на строежа! С 47 години по-късно трябваше да се отбележи, че авторът на статията от 1930 г. за съжаление е бил прав, тъй като след земетресението, този толкова скъп етаж е пострадал сериозно.

Сградата на Колеж „Фраци Бузеши”, построена в неоруманския стил, ще стане представителна за Крайова. Големите коридори, просторни класни стаи, на три нива, лаборатории, пансион и т.н. те са изисквали уважение, точно както е било напечатано върху плоча при входа „Fiat Lux”.

Изграждането на гимназията е завършено след Втората световна война, както в класните стаи, така и спортна зала¹¹⁸.



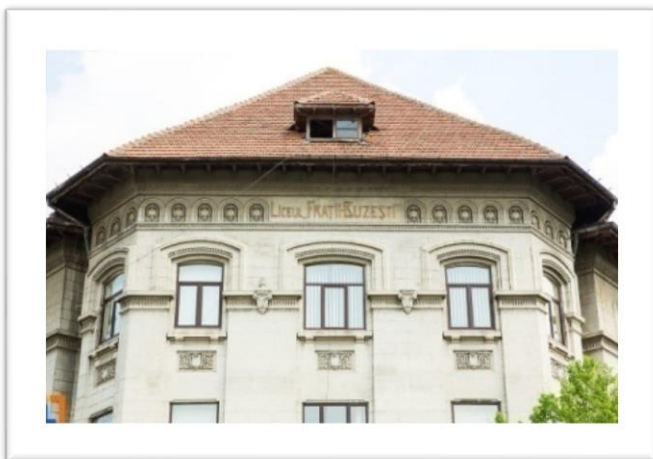
¹¹⁴ Магда Буче Ръдуц – *Op. cit.*, pag. 180

¹¹⁵ <http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2010/12/craiova-liceul-fratii-buzesti.html>

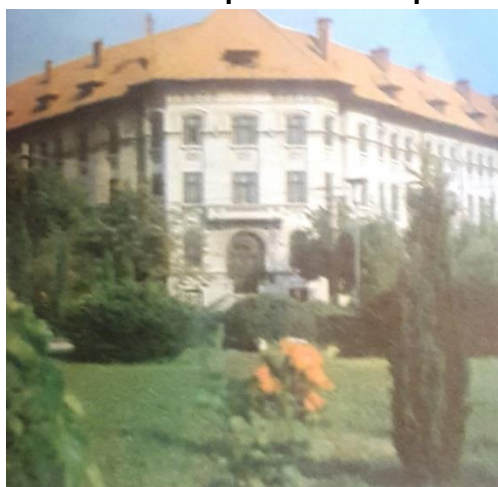
¹¹⁶ Олтенски Архиви, бр. 47-48, Крайова, януари-април 1930, стр. 90

¹¹⁷ *Ibidem*

¹¹⁸ <http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2010/12/craiova-liceul-fratii-buzesti.html>



Снимка: Кристиан Флориганца



Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

25. Колеж "Елена Куза"

Сградата на Националния колеж "Елена Куза" е седалище на престижна румънска образователна институция, която е основана през 1833 г. или 1837 г. в създаването на училището "Лазаро-Отетелилану"¹¹⁹.

Строежният бум, който Крайова познава след Великия съюз, определи през 1924 г. властите, за да решат, че "истинският център на града" да бъде систематизиран според проекта от 1916 г. на инженера М. Колляну и архитекта И.Д.Бериндей, актуализиран от О. Hesselmann. Сградата на Националния колеж "Елена Куза" е построена по плановете на архитекта Николай Станеску, брат на дядото на поета Никита Станеску, завършил право

¹¹⁹ Теодор И. Ионеску - Кратка история на частното образование в Крайова, печатница "Флегер", Крайова, 1906

и дипломат по архитектура, архитект-строител и на сградата на Колеж "Св.Сава" в Букурещ, главен инспектор на строителствата в столицата. Работите са извършени под ръководството на инженер Д. Настураш, между 1928-1934. На 10 юни 1928 г. основният камък на новото училище е поставен, след като бившата сграда на Матееску, която се намирала на улица "Жиану", е била купена и разрушена, със сума пари в размер на 3 милиона леи, плюс 150 000 държавни такси.¹²⁰

Сградата отразява общите тенденции проявени в неорумънската архитектура между двете световни войни, придружени от все по-рационалистична естетика на фасадите. Очевидна е характеристиката на монументалност, концепцията за неорумънски стил, "отказал от орнаменти, в която изразителността, както и в случая на изграждането на Националния колеж "Фраци Бузеши", не е основно дадена от декорация, а по-скоро използването на материали и композиция на фасадите. Красивото училище, което съществува до днес, на два етажа и двете крила на сградата, по това време струвало 25 милиона леи, от които 12,5 милиона лева са събрани от данъци и всякакви дарения, време от шест години, тъй като училищният комитет е бил в състояние на икономическа криза, държавата вече не можеше да подкрепи завършването на работата. Когато свърши, през 1934 г., на стогодишнината, това беше едно от най-красивите училища - дори имаше "солариум" за слънчево греење на учениците" - и имаше 480 ученици.¹²¹ Централното крило на сградата имаше 6 класни стаи, зала за спектакли, столова и страничното крило имаше 2 класни стаи и спорт-зала.



26. Нормално училище за момчета – Механически Факултет

Бившето Нормално училище за момчета в Крайова е монументална сграда, разположена на ул. „Каля Букурещ“, № 107.

Сградата е построена между 1898 и 1901 г., като седалището на Нормалното училище в Крайова, на „Каля Букурещ“, № 165., архитект Константин Байкояну, и предприемачи - италианците Ollivero и Albertazi. Инициативата за изграждане на сградата принадлежи на министър Спиру Харет, който също го открива¹²².

¹²⁰ Джордж Диметреску Мюлеску - стогодишнина от Гимназия Елена Куза, издателство Ramuri, Крайова, 1936

¹²¹ Ibidem

¹²² Илие Попеску Теиусан- история на училището: Годишникът на Нормалното учителско училище "Щефан Велинов", Крайова, 1870-1932

Константин Байкояну (1859 г. - 1929 г.) проектира и съдейства за изграждането на множество монументални сгради от времето: Румънският Атенеум, Румънската Национална Банка в Букурещ, Гимназия „Роман Вода“ в Роман, Гимназия „Униря“ в Фкшани, и е допринесъл за възстановяването на манастира "Михай Вода" в столица¹²³.

Като представлява училищно строителство в края на XIX-ти век, с класическа архитектура и традиционни елементи от румънски стил, сградата на бившето старо Нормално училище за момчета е внушителна, с монументални размери, разположена на три нива (сутерен, партер и етаж), на симетрична равнина до вертикалата на централната кула (входа на Каля Букурещ)¹²⁴.

Мислейки за дидактическата цел на тази институция, авторът на конструкцията я е поставил на пресечната точка на някои сложни извити нива и сградата печели чрез нея повече величие, позволявайки на зрителя, който я възхищаваше от всички страни, да има множество ъгли на видимост, като фасадите са покрити с очевидна тухла, а покривът на сградата е от керемиди. Отвън, могат да се забелязват декоративни мазилки и боядисани декорации.

Също така на фасадата на сградата има мраморна плоча, която отпразнува дейността в Крайова на Стефан Велован, инициатор на нова тенденция в дидактиката и педагогическата методология - "велованизъм". Възхитителна като инициатива, плаката става смешна, поради неточностите на историческата информация, дадена на минувача и, несъмнено, поради грешна формулировка: *“ В тази сграда е работил Стефан Велован (1802-1932), педагог и публицист, основател на Училището за приложения, в рамките на Нормалното училище, което носи неговото име, автор на ценни произведения с методическо и психо-педагогическо съдържание. ”*.



Снимка: Кристиан Флориганца

¹²³ <http://www.monumenteoltenia.ro/facultatea-de-mecanica-a-universitatii-din-craiova-fosta-scoala-normala-de-baieti/>

¹²⁴ *Ibidem*



Факултета по механика - бивше училище "Стефан Велинов"

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

27. Училище „Отетелишану“

Училище „Отетелишану“ е сграда паметник, разположена в центъра на Крайова, в непосредствена близост до Колеж "Карол I". В сградата се помещава училището за момичета "Лазаро-Отетелишану", второто училище в Крайова и първото централно училище за момичета във Влашко, престижна образователна институция, чиято дейност продължава с тази на сегашния колежа "Елена Куза"¹²⁵.

Под влиянието на идеите на Просвещението, което вдъхнови му убеждението, че един народ не може да се развива и една страна може да бъде модернизирана само чрез "просветление", образование, чрез училища, Йордаке Отетелишану и братят му са участвали в създаването на училища. Убедени в решителната роля на майките при формирането и възпитанието на децата през първите години от живота им, са обърнали специално внимание на ученията на момичетата.

Болярин Константин Лазаро ги подкрепил, като дарява наследствените къщи и земя от починалата си съпруга и заедно, със средствата на Епитропията на църквата "Св. Илие", построил основно училище за момичета, пенсион според западния модел,

първото по рода си училище в Крайова, в което също така са преподавани практическо обучение: ръчна работа, тъкани, торс, пеене и пиано. Училището се казва

¹²⁵ <http://www.monumenteoltenia.ro/scoala-otetelesanu-craiova/>

Лазаро - Отетелешану. За работата си Йордаче предназначи средства от църквата "Св. Илие" и църквата "Мадона Дуду".¹²⁶

След смъртта на основателите си през 1841 г., училището навлезе в критичен етап, от финансова гледна точка.

Документите от епохата показват усилията, които потомците на основателите – особено Григорий Отетелишану-трябва да вършат пред епитропите на църквата „Майката Пречеста от Дуд“ (сегашната Мадона Дуду) за да дадат средствата, които бяха обещали починалите основатели. Действията са достигали до владетеля на Влахия, за да поддържа субсидията¹²⁷.

Сградата на института е построена отново през 1871 г., като основател е бил Константин Отетелишану, който следвал като основател на Григоре Отетелишану¹²⁸.

На 21 февруари 1921 г. потомък на семейство Отетелишану, Николае Камарашеску Отетелишану, оставил, чрез завещание, на църквата "Св. Илие" и на училището "Лазаро-Отетелишану", няколко имота, и е упълномощил на неговият братовчед- Петре Отетелишану- с учредителни права, за да изпълни всичко, което е решил. Въпреки това, отчуждаването го остави без земя, и едва можеше да се справи с разходите за поддръжка на училището „Отетелешану“¹²⁹.



28. Национална банка на Румъния - клон Долж

Националната банка на Румъния - клон Долж се помещава в исторически архитектурен паметник категория "В", разположен в центъра на Крайова, на у."Каля Унири", № 6. Сградата се намира близо до къщата на Константин Вълмареску и пред Евангелската църква¹³⁰.

Сградата е построена на 3 етапа, *първият* между 1887 и 1888 г., когато е построена, като се отличава чрез архитектурния стил, характерен за края на XIX век, съчетаващ европейския еkleктизъм и неокласицизма с влиянията на Арт Деко (неокласически стил, късен барок и свободно интерпретиран) първоначално изграждане

¹²⁶ Джордж Диметреску Миулеску - стогодишнина от гимназия "Елена Куза", издателство "Ramuri", Крайова, 1936 г.

¹²⁷ *Ibidem*

¹²⁸ <http://www.monumenteoltenia.ro/scoala-otetelesanu-craiova/>

¹²⁹ Йоница Апостолаке – Църква „Сжети Илие“ в Крайова –гордост на сем. Отетелишану в *Светлина*, Крайова, 4 юни, 2009

¹³⁰ <http://www.monumenteoltenia.ro/banca-nationala-a-romaniei-filiala-dolj/>

под формата на „I“ с 2 нива (мазе, приземен етаж, мост). После, е построена централната част с двете странични анекси.

Работите са извършени под строг контрол на предприемачите Думитру Неделку и Доменико Коста, които през 1885-1886 г. и са се занимавали и с изграждането на централната на клон Галаци. Неделку участваше и в изграждането на хотел "Казино Минерва" и гимназията "Карол I" в Крайова, а Коста се грижеше за изграждането на сградата на двореца на Двореца на Бурса (сегашната Национална библиотека) и Двореца на камарата (настоящият Патриаршески дворец) в Букурещ¹³¹.

Вторият етап, между 1930-1931 г., води до завършване на строителството на изток, в централната зона, без сутерен, като частта от входното помещение и windfang са били добавени през 1926 г. *Третият* етап, 1956-1957 г., включва изграждането на корпуса, прикрепен на запад (сутерен, партер, етаж) с рамкова конструкция¹³².

Впечатляващата сграда, с площ от около 1500 квадратни метра, в залите на приземния етаж, където първоначално имали място публични дейности, съществуваше обертан поддържан с чугунената структура в бетон, а централното фоайе беше с височина 7 метра.

Вратите са били направени по поръчка в най-престижните работилници в Европа - вратата, произведена от къща HAFNER, Париж, през 1891 г., врата, произведена от Radcliff & Horner House, Лондон през 1893 г.,¹³³, подовите бяха изработени от бели и цветни керамични плочки, уважавайки геометричния дизайн, мебелите бяха поръчани в съответствие с функцията на помещенията и уважаваха стила на сградата. Екстериорът беше направен от очевидна тухла, а основата на сградата и стълбите бяха покрити с гранит.



Снимка: Кристиан Флориганца

29. Хотел и казино "Минерва"

Хотел „Минерва“, разположен на пресечната точка на сегашната улица „Когълничану“ и ул. „Унири“, принадлежи към любимата алея на богатите жители на Крайова.

¹³¹ Ibidem

¹³² http://www.adrianspirescu.ro/proiecte/bnr_dolj/

¹³³ Ibidem

Сградата е на пет етажа, с висока маза с техническа дестинация. На приземния етаж има фоайе за рецепции, ресторант, казино, сладкарница. Два етажа имат хотелски стаи, а мансардата има жилищни помещения.

Тази сграда, собственост на семейство Кирицеку¹³⁴, е построена между 1898 и 1903 г., според плановете на архитектите Тома Добреску и Д. Неделку, от Крайова. Син на "maimarbașei" (старейшините на занаятчиите и дърводелците в Букурещ), Добре Николау, е бил образован в Школата за изящни изкуства в Париж. Архитект Тома Добреску вече е проектирал няколко сгради в Крайова, най-важното от които е бил "Карол I".

Този път той е нарушил моделите, като хотел Минерва се отличава чрез архитектурният стил по рядко срещан в румънските градове, вдъхновен от мавританската архитектура. вдъхновена от мавританската архитектура. Това не беше първото предизвикателство, между 1893-1894 г., по искане на Богдан Петричейку Хашдеу, реализира плановете на друго уникално и по-малко познато строителство - замъкът в Кампина¹³⁵.

Стилет на строителство на хотела е базиран на обеми и ориенталски декорации, кули романтично осъществени в ъглите, корниз с релефни ивици, геометрични и звездни мотиви, цветни арабески¹³⁶.

В централното фоайе имаше, при влизане, два артезиански кладенеца, като около водния блясък, съществували засадени декоративни растения. Първоначално, хроматиката беше топла, с кафяво и златно, колоните имитираха червения мрамор и ориенталските мотиви по стените се повториха върху килима. След последователни възстановявания, доминиращият цвят стана зелено и синьо тюркоазено Дърводелските произведения са направени от скулптора Ангел Кичиу, завършил Училището по изкуствата и занаятите в Крайова, като Константин Бранкуши, който ще се пенсионира като учител в това училище. Мавританската зала и сладкарницата, с разкошната среда и декорации, поставили в сянка другите хотели-ресторанти наоколо: ресторант „Регал“ (кралски), „Чина“, „Империял“, „Метропол“¹³⁷ - В Минерва всички богати хора се събират! " - каза една поговорка от Крайова до началото на XX-тия век.



Снимка: Кристиан Флориганца

¹³⁴ Magda Buce Răduț – *Op. cit.*, pag. 104

¹³⁵ <https://arhivadearhitectura.ro/arhitecti/thoma-dobrescu/>

¹³⁶ Магда Буче Ръдуц – *Op. cit.*, pag. 105

¹³⁷ *Ibidem*, pag. 103



Нотел и Казино Минерва

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

30. Дворец на правосъдието - университет в Крайова

Сградата на университета в Крайова, построена първоначално, за да служи като Дворец на правосъдието, е архитектурен паметник от национален интерес, който се намира в центъра на Крайова, ул." Александру Йоан Куза", № 13, до Националния театър "Марин Сореску". Дворец на правосъдието е построен на мястото на църквата „Гънескулуй“, построен между 1752-1757 г..Тъй като след 1836 г. е седалище на Епископията, улицата се наричаше ул. „Епископия“ през този период.

Бъдещият дворец на правосъдието е създаден през 1890 г. от архитекта Йон Соколеску, в неокласически стил, вдъхновен от френската академия от онова време. Сградата трябваше да бъде внушителна, подобна на централните сгради на останалата част от Европа, според крал Карол I, който искаше да вдигне Румъния на нивото на западните страни.¹³⁸ Сградата е построена между 1894 и 1912 година¹³⁸.

Изграждането, с 3 нива на височина (високо мазе, партер и етаж), е било съгнато перфектно върху неравния терен (по-висок в предната част, към сегашната улица А. И. Куза, тогава "Улицата на правосъдието", и по-долу, в задната част, към сегашната улица Каля Букурещ, през онова време ул. "Щирбей Вода", известна като "Валя луй Опинка").

Неокласическият стил на сградата се определя от архитектурната пластика на фасадите. Завършването на обемните отношения подчертава короните, завършени с фронтон, предприети и в по-нататъшни разширявания, по проектите на архитект Янку Атанасеску през 1945 г. и Петър Фалкан през 1975-1976. Стените на зидария и бетонни подове са спазвали външната архитектурна пластика в неокласически стил, но поради

¹³⁸ <http://www.editie.ro/articole/special/istoria-universitatii-din-craiova-fosta-biserica-fost-palat-de-justitie.html>

наклона на земята, разширенията имали пет и шест нива. Отстрани, към Театъра, разширението е маркирана от наличието на светлини само на покрива на старата сграда.¹³⁹ , Пред сградата имаше и артезиански фонтан, известен като любимо място за среща на студентите, който е премахнато, за да се осигури потокът от трафик. Ритъмът на коринтските колони на фасадата на Университета е превзет и продължава чрез прости, модерни колони на входа на Народния театър и от фрагментацията на вертикалните обеми на горното кубистично ниво на сградата.¹⁴⁰

Първоначалната форма на Дворец на правосъдие е четириъгълник, пресичан в средата от централно тяло, който съответства на главния вход. Той беше доминиран от класическия фронтон, където можеше да се възхищава статуевна група, представляваща "правосъдие със завързани очи", премахната след 1948 г.. След промяната на предназначението на сградата, под своя фронтон беше поставена думата УНИВЕРСИТЕТ, с главни релефни букви¹⁴¹. Главният вход - древният стереобот - е монументално стълбище, а колонадата, според гръцкия класицизъм, има четири колони с канали и коринтски капител¹⁴².

През 1912 г. има частично откриване на сградата, а през 1914 г., и друго в 1914, когато дворецът имаше 4 нива.



Снимка: Кристиан Флориганца

Бъйлеши

31. Къща Амза „Пеля“

Мемориалната къща на Амза Пеля се намира на ул. "Генерал Еремия Григореску" № 58, Байлещ, окръг Долж. Тя бе открита в Байлещ през август 2008 г., година, в която са отбелязани 25 години от смъртта на актьора.

Амза Пеля е роден на 3 -ти април 1931 г. в Байлещ и е представител на Златната промоция на румънския театър. Той имал основна роля във филмите

като "Михай Ветеазул", "Даки", "Безсмъртни", "Тогава осъдих всички на смърт", "Ня Марин милиардар" и др.. През 1977 г. печели наградата за мъжко представление, най-

¹³⁹ Магда Буче Ръдуц – *Op. cit.*, pag. 161

¹⁴⁰ *Ibidem*, p. 144

¹⁴¹ <http://www.monumenteoltenia.ro/palatul-de-justitie-azi-universitatea-din-craiova-rectoratul/>

¹⁴² Магда Буче Ръдуц – *Op. cit.*, pag. 163

добър актьор, на Международния филмов фестивал в Москва, за изключителната си роля (Манолаке Преда) във филм „Осъдя“(Осъждане). Умира на 12 декември 1983 г. в Букурещ. Проектът е осъществим, с помощта на местните жители, които помогнаха да се организира музеят. Къщата е бяла ", както в разказите, че ми казваше," поддържа Оана, дъщеря на великия актьор¹⁴³. Сградата е построена през 1908 г., а районът, който трябва да посетите, не е много голям, състоящ се от две стаи (спалня и офис) и коридор.

Всъщност има две къщи в едно, в които са израснали великият актьор и известният герой, който е играл , Неа Марин. До 50-те години на миналия век там имаше само една сграда, където Азма Пелея живееше като старец, бащата на актьора, жена му и петте деца. Държавата ги конфискува под претекст за неплащане на данъка на трите стаи от към улицата и го оставят собственик само на петте стаи зад сградата. Те са закупени през 1966 г. от наследниците за сумата от 40 000 леи, въпреки че в документите е посочена сумата 25 000, от Лазар Кирия, настоящият камерен куратор на паметника¹⁴⁴.

Във всяка стая има снимки, картини, дипломи и общо 25 лични вещи, събрани с усилието на жителите от Бъйлещ, заедно с дъщерята му, Оана Пелея. Обектите са стари, но добре запазени. От тях имаше пепелник и табакер, въдица с която актьорът лови преди смъртта му, два часовника, спрели в часа на смъртта му, както и любимата шапка на актьора.



Снимка: Кристиан Флориганца

Филиаш

32. Библиотека "Антон Пан"

Библиотеката "Антон Пан" във Филиаши се намира на булевард ", Радоцеану", № 177, и се възприема като исторически паметник, като действа в същата сграда, където е била подредена преди '79 години.

Втората по големина, след Окръжната библиотека "Александру и Аристия Аман" има за отправна точка работата на семейство Филишану.

Двете училища, от които едно училище за момичета, основано през 1840 г., построено от семейство Филишану, се появяват в монографията, написана от Ch. H.

¹⁴³ <http://zigzagprinromania.com/blog/casa-memoriala-amza-pellea/>

¹⁴⁴ <http://m.jurnalul.ro/editie-de-colectie/amza-pelea/vecin-cu-gloria-318030.html>

Laugier през 1910 г.¹⁴⁵. Пет години по-късно, в отчетните ситуации на окръг Долж, тогавашния префект на окръга, Константин Поп, споменава за община Филиаши, че "е оборудвана с библиотека"¹⁴⁶, вероятно, за ученици и учители.

1935 г. е годината, в която, с откриването на новото училище, учителят Николай Митеа има инициатива да създаде Националната библиотека "Антон Пан", която днес функционира в същата сграда. В протокола от 8 февруари, 1937 г., се появи първата информация за библиотечния фонд, съхраняван от библиотеката: "Тя има фонд за книги за 2000 тома"¹⁴⁷.

В протокола от юни 1937 г. се появяват данни за участието на учителите в библиотечната и културната дейност. В характеристиките на учителите, между другото, се казва, че "...участва в ръководството на библиотеката и в развитието на етнографския музей, единственият в региона".¹²⁷ През 1984 г., след като е преместена на различни места, библиотеката се връща на мястото, където е било учредено.



¹⁴⁵ Charles Laugier –Здраве в Долж. Санитарна монография, Институт по графични изкуства "Самица", Крайова, 1910 г.

¹⁴⁶ Константин Поп - изложба на окръг Долж през 1915 г. Представена в Генералния съвет на окръга, представена при откриването на Обикновената сесия на 15 октомври 1915 г. Институтът за графични изкуства "Самица", Крайова, 1915 г.

¹⁴⁷ Аур Дорина Бралошетену - градска библиотека "Антон Пан" Филиаш. 80 години дейност в живота на библиотеките, април 2015 г., стр. 104

Калафат

33. Дворец "Маринку"

Дворец "Маринку" е архитектурен паметник с местен интерес, разположен в центъра на Калафат, където се намира Музеят на изкуството и етнографията в местността. Сградата е въведена в Националното наследство, в списъка на историческите паметници, през 2003 г..¹⁴⁸

Разположен на 90 километра от Крайова, в град Калафат, имотът е собственост на Стефан Маринку, богат човек и кмет на Калафат през 1911-1914 г., който го е построил в памет на дъщеря си, Мариора, която почина когато беше само 13 години, от туберкулоза. Основополагащият камък е положен през есента на 1904 г., като работата е завършена, три години по-късно, а дворецът е открит през 1908 г..

Той е построен във френски неокласически стил, с барокови и рококо акценти и с влияние на румънската архитектура в началото на XX-ти век, според плановете на френския архитект Paul Gottereau, известен в началото на XX-ти век в Румъния, където той проектира Кралския дворец в Букурещ, Централната университетска библиотека, Къщата на СЕС на ул. Каля Викторией и двореца "Жан Михаил", сега Музеят на изкуствата в Крайова.

Сградата се отличава чрез впечатляващите размери, но и чрез финесът на детайлите. Добре пропорционалната, фасадата има две колони от двете страни на главните стълби, пред които гледат два лъва¹⁴⁹. Строителите на двореца Маринку били италианците Pietro Adotti, Georgetti Traunero, под ръководството на архитекта Константин Рогалски.¹⁵⁰

Основната сграда, с мазе, приземния етаж, етаж и кула, притежава 48 стаи с различни дестинации и площ от 8.333 кв.м. , на три нива.

Покривът, отстрани на сградата, беше почертан с тясна дантела от решетка. Изпъкналостта на централния купол, от който висок покрив, под формата на светеща пирамида, малките куполи, покриващи двете кръгли лъкове в ъглите, както и кулата, са покрити със сребърния шифер. Ефектът на ансамбъла - решетка, покриви, блестящи сребристо на слънце, беше страхотно.

Капандурите, обикновено кръгли, са правоъгълни до големия купол и лъкове. Бялата фасада на двореца се отваря навън, според френския модел, с много прозорци и прозорци-врати, с красиви рамки. Всеки елемент на фасадата беше повод за украса, с малки колони, корнизи, пояси, касети, очевидни колони, мазилка, всички работили старателно и добър вкус¹⁵¹.

¹⁴⁸ <http://www.monumenteoltenia.ro/palatul-marincu/>

¹⁴⁹ *Ibidem*

¹⁵⁰ *Ibidem*

¹⁵¹ <https://www.agerpres.ro/cultura/2014/09/11/destinatie-romania-palatul-marincu-din-calafat-trista-poveste-a-unei-mari-familii-11-37-49>



Снимка: Кристиан Флориганца

34. Къща "И.С. Драгулеску" – кметство

Дворец "Йоан С. Драгулеску" - сегашната сграда на кметството на Калафат е реплика на двореца "Маринку", построен в същото време с него, между 1904-1907.

Собственикът на сградата е бил Йоан С. Драгулеску, бивш кмет на Калафат два пъти (1902-1903 г., 1905-1906 г.). Той също така е написал монографията на града, публикувана през 1906 г., озаглавена "Калафат през минало и днес".

Семейството Драгулеску даде на двама кмета на град Калафат:

- Марин Драгулеску в годините 1876-1878;
- Йоан С. Драгулеску в годините 1902-1903 и 1905-1906.

Последният също е написал монография на града, публикувана през 1906 г., озаглавена: "Калафат през минало и днес". Сред роднините на И. С. Драгулеску е и великата писателка Зое Вербичеану, която написва "Шеги на Настатин Ходжа" и превежда Франсоа Вилон на румънски език. Състезавайки се с помещика Стефан Маринку, Йоан С. Драгулеску е пострил двореца, който носи името му между 1904-1907. Не знаем името на архитекта, но е известно, че сградата е построена от фирма Пиетро Адоти (1872-1934), от Артегна (Фриули, Италия), емигриращ в Румъния през 1894 г. .

В пристанището на Дунав, което се развива след изграждането на железопътната линия, която го свързва с Крайова, фирмата на Adotti е построила редица обществени и частни сгради, които допринасят за модернизацията на града: къщата „И. С. Драгулеску“, Хотел "Маринку", Вила

"Стефан Йоница Маринку" (настоящият музей на изкуството и етнографията), Гимназия "Фердинанд I" (1912-1914 г.), Вила "Еракле Маринку" (1911-1913) и църквата "Свети Николай".

Дворецът "Йоан С. Драгулеску", като и Дворец "Маринку", е построен в еkleктичен стил, с бароковите и рококовите акценти и влиянието на румънската архитектура в началото на ХХ-ти век. Картините, които го украсяват, са произведенията на любимия художник на Кралската къща на Румъния, останал в Крайова, Франсиск Трибалски, както и на дъщеря му, Фреда, и нейните картини оставали до днес¹⁵².

¹⁵² <http://ziaruldecalafat.ro/cladirile-vechi-din-orasul-rozelor/>



Снимка: Кристиан Флориганца

Дъбулени

35. Църквата "Св. Велик мъченик Георге"

В центъра на общината Дъбулени се намира църквата "Свети Георги", която има две енории. Църквата "Св. Велик мъченик Георге" в Дъбулени е построена между 1810 и 1817 г. с "приноса и разноските на господата Георге и Хаджи Енуш", както е записано в писмото над входната врата към църквата.

През този период Хаджи Енуш заемал длъжността на наемателя на имота "Дъбулени", нает от великият губернатор Григоре Брънковяну.¹⁵³

Къщата на Хаджи Енуш имаше страхотно богатство, като представителите му, братята Константин и Петър, са членове на Етерия, а в Крайова представляваха неофициална "банка", които също се занимаваха със лихварство, което принуждава на Тудор Владимирчеку, самият жертвата им, след като взе на заем пари за армията, да поиска тяхното експулсиране. След поражението на революцията, през юни 1821 г. филантропът Константин Отетелишану взе на заем 13 600 чинели /таланти/ с лихва от седем чинела и половина месечно, като залог за парите поставяйки имението "Бряста"¹⁵⁴.

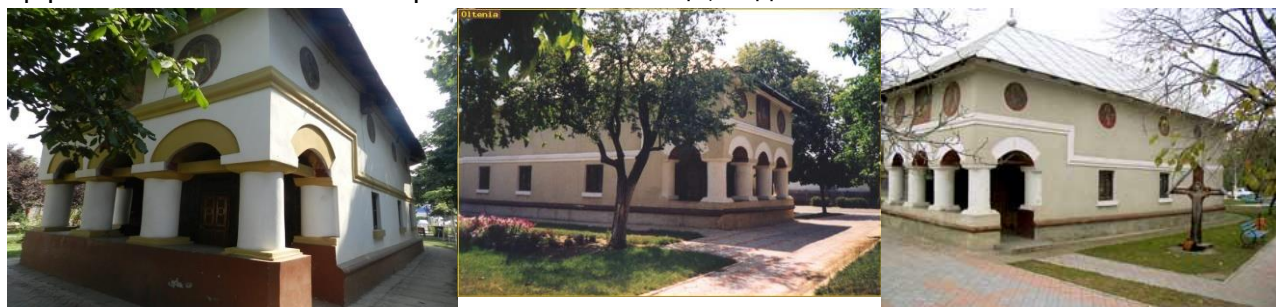
Църквата на "Св. Велик мъченик Георги" в Дъбулени е построена от горена тухла на мястото на друга по-стара дървена църква. През 2002 г. , в двора са открити много човешки останки, вероятно, тук съществували старо гробище или църковен двор, служещ като погребално място за бивши слуги и техните семейства, но това не е сигурно. В църквата "Дъбулени" основателите са нарисувани в притвора/ веранда/ с техните семейства. Конструкцията на църквата е във формата на кораб, с дебели тухлени стени, без кули, с веранда в бънковенския стил, с колони на входа с веранда и стенопис тип фреска.

Църквата е нарисувана от Георге Зуграву, както е изглеждал старият надпис, с кирилски букви на румънски език: "Тази свещена и божествена църква, която се нарича и чества на Св. Георги, с приноса и разноските на господата Георги и Хаджи Енуш е построена от основа на 1817 от Христос"

¹⁵³ <http://www.revistaortodoxa.ro/?p=1283>

¹⁵⁴ <http://crispedia.ro/craiova-timpul-revolutiei-de-la-1821-condusa-de-tudor-vladimirescu/>

Интериорът на църквата е рисуван през 1946 г., между 1998 и 1999 г. е възстановен, а през 2000 г. са извършени редица външни ремонти. Църквата е осветена на 21 септември 2002 г. от Светия Никодим Горжану, викарийският епископ на Крайова¹⁵⁵. Църквата е в списъка на историческите паметници, Код на паметника: DJ-II-m-B-08255.



Снимка: Кристиан Флориганца

Сегарча

36. Домейните на Румънската Корона

Домейните на Румънската Корона съставлявали фонд на собствености които осигурявали икономическата подкрепа на кралския двор. Те са основани по Закона от 9 юни 1884 г., по инициативата на Йон Брътиану. Домейните принадлежали на държавата, като могат да бъдат продадени само по закон. Тяхното администриране и узупфрукт принадлежали на Короната¹⁵⁶.

Влиянието на това решение върху цялото общество беше огромно, тъй като оказали огромно въздействие върху модернизацията на селското и горското стопанство.

Те са били администрирани време от около три десетилетия от Йоан Калиндеру, следван от Барбу Щирбей, Ернест Балиф и Димитрие Негел. На един даден домейн, бяха еднакво важни както земеделските насаждения, така и качеството на говедата в района, съществуването и поддържане на пасища, млекопреработване, дейности за определяне на качеството на живота на работещите в домейна - училища, библиотеки, пенсии или помощи¹⁵⁷.

Въпреки че в конезавода, създаден върху Домейна на Короната от Сегарча, се е подобрил, в междувоенния период, Тръпашу Ромънск, истинската слава е била дадена от производството тук на вина. Сериозно засегнато от вълните на *phylloxera*, румънското лозарство е намерило ресурс за прераждане, в лозовото училище, създадено в Сегарча, където са отглеждани и умножавани над 60 вида грозде.

Между 1906 и 1908 г., въз основа на проекта на двама румънски архитекти Йосиф Екснер и Жан Помпилиан, е построена винарска изба под надзора на Стефан Фъгдау.

¹⁵⁵ <http://www.gds.ro/Local/2005-11-19/Scurt+istoric+--+Dabuleni+-+500+de+ani+de+atestare+documentara/>

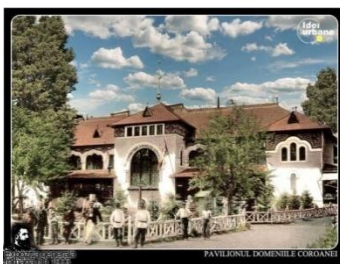
¹⁵⁶ http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Domeniile_Coroanei_Rom%C3%A2ne

¹⁵⁷ <http://www.jurnaluldeafaceri.ro/domeniul-coroanei-segarcea-130-de-ani-de-traditie-si-istorie/>

Това беше една от първите стоманобетонни конструкции в Румъния, носещи емблемата на Короната: герб на кралското семейство и короната на кралските лилии, украсяващи входа му.

Построена във формата на гръцки кръст, е използвала принципите на гравитационната винификация, така че интервенциите върху виното са били минимални. Вината произведени тук са получили признание от международни жури, успявайки да печелят медали в Париж през 1936 г..¹⁵⁸

Винарството Сегарча е един от сегашните доставчици на Кралската къща на Румъния. Едно от вината, произведени в Сегарча, носи името на Негово кралско величие, Принцеса Маргарета от Румъния.



Снимка: Кристиан Флориганца

Бекет

37. Църквата "Св. Георги "

Разположена на улица „Николае Титулеску“, №. 93, се намира в списък на историческите паметници, Код на паметника DJ-II-m-B-08191¹⁵⁹.

Строежът на църквата започва през 1861 г., а 10 години по-късно, през 1871 г.. „Мястото за поклонение“, построен от тухла, е осветено с покровителя на "Свети Георги". Църквата е построена по инициатива на отец Евгумен Паисий, от Манастира "Роаба" (манастир, намиращ се в област Долж, между общините Качулатеш и Добреци) и е завършено с подкрепата на търговците Йон Иванович, Георге Гьоригович и кмета на онова време, Паун Динулеску. „Мястото за поклонение“ е основано върху на площадката на дървената църква "Св. Троица" (построена през 1808 г. от Шербан Клучеру - местните го наричали "Манастир").

Църквата има дължина 32 м и ширина 12 м и е построена във византийски стил, като има формата на кръста и маслена живопис. Върху списъка на работите на църквата се появяват имената на "майсторите" Флоря Шарпе и Стайку Кройтору, както и на "художниците" Думитру Батръну и Флоря Кичу. Основата е от камък, варовик *cochilifonne*, а тухлът има две размери - 30x14 до прозорците и 23x12, останалата част. Параклисът е нова сграда и е построен върху основата на дървената църква. Вярва се,

¹⁵⁸ *Ibidem*

¹⁵⁹ <http://www.bisericiromania.org/index.php?menu=BIA1&code=4438&criteria=&quick=&order=P.TOWN,C.NAME,P.NAME>

че е построен от същият игумен, от Роаба, но датата не е позната със сигурност. От селска монография, датираща от 1891 г., може да се види, че в новата църква е служил един свещеник, а старият, друг свещеник, без да се посочват имената им. До 1876 г., от забележките направени върху светите книги, се вижда, че работили като свещеници в новата църква, при заместване, Йон Пържол от Зворска, Опря Дукулеску, от Аскунса, и Марин Маринеску. В църквата има 8-раменен полилей, от жълт месинг, завършен в основата с глобус, на което е написано на латински: „дадено от Флоря Фрасиняну на 1870.г. “. Църквата има светия престол, много внушителен, от цимента, 2/2 м, и с височина 1, 20 м, както и столове за хор от дъба и елха. Реставрирането на картините не беше направено.

През 1912 г., Алиоане Маринеску и Вицу Попеску добавиха много внушителна веранда с дължина 8 м и ширина 7 м, с антре на стълбовете, боядисано в цвета на водата. Оборудването на Камбаната е било изработено от дъбови стълбове с височина 10 метра, а мястото му е било оградено с дъски. Е било разположено в южната част на църквата на, ъгъла на земя от квадратна форма, на югозапад. Първоначално камбаната имаше 500 кг, която, но, за съжаление, в Първата световна война е била издигната и седяла в Рахова, от българите.



Снимка: Кристиан Флориганца

Болярски къщи тип конак

38. Конак Отетелишану- село Бенещ

Конакът е построен от болярите на семейство Отетелишану в края на сек. XVII-ти век и началото на сек. XVIII-ти век, изработен от масивна тухлена зидария, отразяващ хармоничното съчетание на селските елементи на една къща и укрепителните елементи на крепостта. Тези елементи са трапецовидни фортификации предвидени на всяка страна на кулата , много широки отвътре и много тесни отвън¹⁶⁰.

Не е известно кой е проектирал този конак, а в монографии, направени от историци, е посочено , че е възстановен от архитекта Янку Атанасеску.

¹⁶⁰ <http://www.cesavezi.ro/obiective-turistice/2-Institutii-de-cultura/2379-Conacul-Otetelisanu>

Сградата, правоъгълна (11.85 / 11.98 м x 14.43), има дебелина на мазето 80 см и приземен етаж - 70 см. Добре изгорялата тухла е тясна, обвързана с обикновена варова мазилка с малки стави¹⁶¹. Декоративният фасаден репертоар е разнообразен и богат, специфичен за епохата, в която е построена. Хоризонтална правоъгълна арматура, която разграничава нивото на мазето от приземния етаж, големи правоъгълни панели от всяка страна, силно профилирания корниз, дъгите с режещи дискове, разположени над входа и прозореца на стаята която се намира под беседката, имат някои от елементите, които успяват да намалят масовия обем.

Входът, разположен на западната страна на имението, е точката за достъп в мазето, чиито три стаи са засводени и снабдени с масивни врати от дъбова дървесина, издълбани от една и съща дървесина¹⁶².

Семейството Отетелалиу е вложило силен културен отпечатък в историята на Румъния, ако си спомняме само на Илие Отетелишану, който през 1720 г. е построила красивата църква „Свети Илие“ в Крайова, братята Йордаке и Григоре, които през 1835 г. построили тук първото училище за момичета, по западен модел, или на Петраке Поенару, член на Румънската Академия и известен не само за изобретяването на "безкрайната преносима писалка", но и за създаването на румънското знаме и иницирането на първия румънски вестник.

По време на революцията от 1821 конакът е било ограбено от група арнаути, водена от капитани Йова и Йенчу, които вероятно се биеха от страната на Етерия, но управителите на кона, както и нещата, бяха спасени от намесата на пандурите(солдати), които са убили на бриганите на един кръстопът.



Снимка: Кристиан Флориганца

39. Манастир „Кошуна“- Буковъц

Се счита за най-старата църква в Крайова и сред най-старите в Олтения. Датата на строежа на „Манастир Кошуна“ или „Старият Буковъц“ е спомената по различен начин в няколко източника, като най-ранните доказателства за строежа му е през 1483 г.. Настоящата църква датира от 1572 г., от времето на владетелят Александър II Мирча,

¹⁶¹ <https://www.igloo.ro/conacul-otetelisanu/>

¹⁶² *Ibidem*

когато е построен от Стефан –ключер и синът му, Първу, с покровителя Свети Йерарх Николай.

Поменикът на Дионисий Еклесиархул посочи, че, сред основателите, че дарили манастира с именята са били Басараб войвода (Басараб I-и), а сред основните му основатели са Басараб младият (1477-1482 г.) и Неагое Басараб (1512 г.) -1 521).¹⁶³.

Понастоящем, от стария манастир е запазена църквата, с абсида план, с две пристройки към олтара, с правоъгълен пронаос, имаше отворена веранда, с наклон на покрива, подкрепен от колоните на стената. На фасадите на църквата, основният декоративен елемент е медиалният пояс, в своята окончателна форма, характерни за "планинския стил" на XVI-ти век¹⁶⁴.

Като специфичен архитектурен детайл, в Светия олтар прокомесеът седи на юг, а не на север, както е традицията. Църквата е нарисувана във фреска две години след построяването ѝ. Уникалността на това място за поклонение се дава от Зодиака, картина, която представя всеки ден на годината със светеца и този ден. Полихромната фреска от олтара и наоса са направени през 1574 година. Пронаос е рисуван по-късно, през 1579-1589 г., с прекъсвания през 1583-1585 г., когато Първу придружава Михнеа Вода в изгнание. Това е произведението на по-малко талантлив художник.

Културно-историческата ценност на манастира е дадена от стенописната хроника която се намира върху западната стена на пронаос(притвора), написана на славянски език и открита през 1939 г. под слой на цвят, използван по време на възстановяването от 1873 г. Тя е написана през 1574 г. и е известна като стенописната Хроника от Буковъц. Художници не са известни, но те са били забележителни, и проучванията, направени от известни учени в историята на изкуството, като Кармен Лаура Думитреску, говорят за най-чистия израз на византийското изкуство в края на XVI-тия век и сред най-важните за цялата история и архитектура¹⁶⁵.

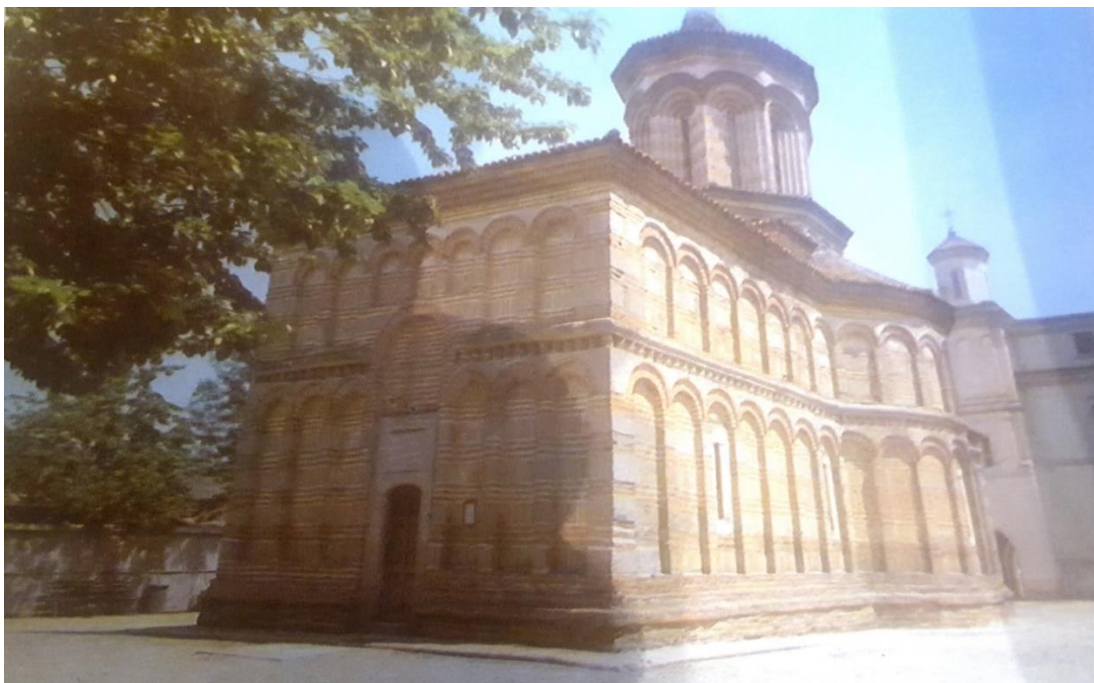


Снимка: Кристиан Флориганца

¹⁶³ Голямата книга на Крайова, Издател Sitech, Крайова, 2007, стр. 506

¹⁶⁴ *Ibidem*

¹⁶⁵ Кармен Лора Думитреску - Живопис от Буковит в Бюлетина за исторически паметници, XL, Букурещ, 1971, стр. 63



Манастир Кошуна- Буковъц, построен през 1572г.

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)



Основатели на манастира Кошуна-Буковъц: Стефан и синът му Първу

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)



Манастирски комплекс Кошуна-Буковъц

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

40. Кула Изворану – Геблеску

Кула Изворану-Геблеску, исторически паметник от категория А, от община Брабова, окръг Долж Cod LMI: DJ-II-m-A-08200.

Тя е национална стойност на културното наследство и принадлежи към категорията на кули със среден размер, като основната фасада е южна. Първото ниво има само една стая, а следващите две комуникират с отворената веранда(чердак).

Кулата Изворану-Геблеску принадлежи на земевладелци Изворану и се предполага, че е построена между 1780 и 1790 г., след което се продава през 1841 г. на семейство Геблеску.

Местна легенда твърди, че нямаше сделка за покупко-продажба между двамата земевладелца, но игра на карти, след която печели Геблеску, който му даде кулата, като собственост¹⁶⁶.

Като собственик, Геблеску построи трето ниво с беседка, като дървената конструкция се добавя в началото на XX-ти век¹⁶⁷.

¹⁶⁶ Мирела Маринеску – Кула Изжорану – Геблеску на ръба на бездната в *Гъзета де суд*, Крайова, 28 май, 2016

¹⁶⁷ <https://www.facebook.com/Monumentalistul/photos/a.879662262172615.1073741841.2483848719670/27/1120297091442463/?type=3&theate>

Впечатлява красивите дървени балкони, изработени на височина, атипична за олтенияските кули. Терасите се намират на първия етаж, до стълбата. Вътре впечатлява твърдата гредка, но и малките прозорци. Няколко стълби ни водят до първия етаж. Други стълби, оградени от дървена балустрада, ни водят до горното ниво¹⁶⁸. След като е купил, Раду Геблеску ще я остави на сина си Константин, който на свой ред я даде като зестрата на дъщеря си, Елвира, по повод на брака си с Филип Бибеску, брат на Антон Бибеску, който е собственик на лозята на Коркова.

Кула Изворна-Геблеску е собственост на община Брабова и е поета от Музея на Олтения в Крайова, за да бъде оценена. Проектът "Възстановяване, консолидиране и популяризиране на историческия паметник Кула Изворна-Геблеску" има стойност на 520 288.39 евро. Основните работи, включени в проекта, имат като обект укрепването на сградата по начин, който запазва автентичността на сградата, възстановяването на дърво, метал и зидария, най-точната реконструкция на онези, които не могат да бъдат възстановени, както и вътрешното и външното покритие, запазвайки възможно най-много оригинални материали¹⁶⁹.



41. Къща Жиану

Тя е построена в края на 18 век от семейството на Хаджи Стан Жиану. Възстановена е през 1918г. Върху старите основи. Един от синовете на брат на Хаги Сан Жану, Амза Джануа, имал три деца, между които Янку Жиану известният османски владетел.

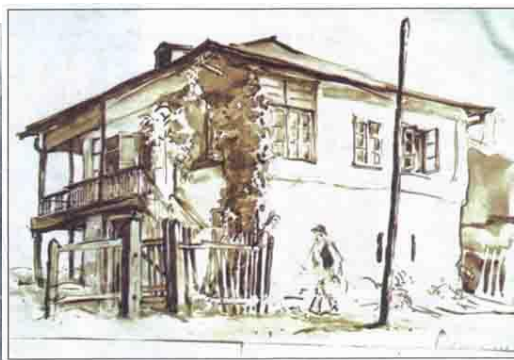
¹⁶⁸ Миреа Маринеску – *Loc. cit.*

¹⁶⁹ <http://www.monitoruldeoltenia.com/cula-din-brabova-care-sta-sa-se-prabuseaca-va-fi-consolidata-printr-o-proiect-european-de-500-000-euro/>



42. Къща Коцофеану

Построена е от семейство Коцофеану, на две нива в началото на деветнадесети век, вероятно около 1818 година. Последното обновяване е направено през 1896 г.¹⁷⁰ Това е исторически паметник с местно значение. В момента е разрушена и заменена с хотел.



Източник: Крайова 1975 - Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова

43. Къща Григоре Отетелишану

Тя е построена през 1800 г. от един от боярите на Крайова. Григоре заема позицията " Mare Clucer" (човек, който се занимавал с захранването със стока кралския двор). Той основава заедно с брат си Йордаче училище за момичета през 1837 г. През

¹⁷⁰ Фиран Флореа, Фиреску Александру, *Op. cit.*, p. 70

същата година той подкрепя Константин Лека в създаването на първата печатница в Крайова. Един от великите хора на културата на Крайова. Личната му библиотека е една от най-големите в Крайова и страната.¹⁷¹



Къща Отетелишану

Източник: Крайова 1975 - Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова

43. Къща на художника Константин Лека

Датира от 1841 г. Това е архитектурен паметник с местно значение. Това се дължи на факта, че в тази сграда е построена първата печатница в Крайова, където е отпечатано първото печатно списание "Мозайка".¹⁷² Тя е зестрата на съпругата

¹⁷¹ <http://aman.ro/betawp/wp-content/uploads/personalitati/O/otetelisanu%20grigore.pdf>

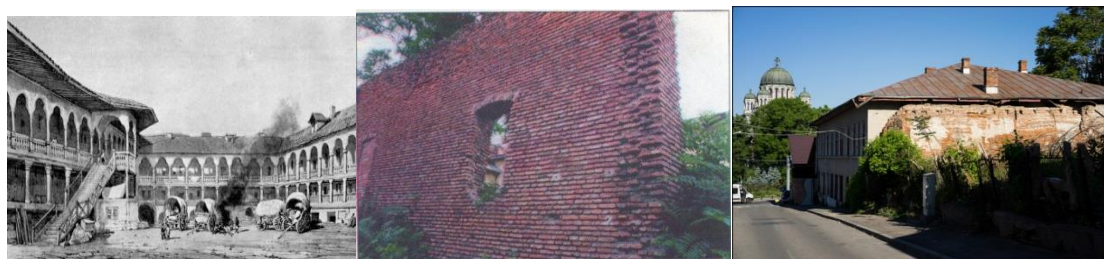
¹⁷² Firan Florea, Firescu Alexandru, *Op. cit.*, p. 70

му, Виктория, родената Отетелишану, сестрата на поддръжниците му Йордаче и Григоре Отетелишану. Това е мазе и приземен етаж. Тази къща се продава през 1857 г. на бившия сержант Замфир Броцеану.



44. Хан Хурезу

Името идва от институцията собственик : Манастир Хорези. Нарича се още "германски хан", използван по време на австрийската окупация.¹⁷³ Тя е била укрепена, сграда с височина 10 м и бойниците. Руините на главните стени са запазени. Тя е възстановена през 1700 г. по искане на Константин Бранковeanу. През 1775 г. е реновиран от Александру Ипсиланти. През 1889 г. стените му са разрушени. Антон Мария дел Чиаро оставя подробно описание на хана, а художникът Барбу Исковеску изрисува тази част на града. Къщата имала правоъгълна форма със страни от 200 метра. Притежава дворове за предназначени за гости като владетеля, "трезорите" - т.е. магазините и домовете на търговците, обменът, митници, седалището на Ориенталската компания.



45. Къща Георге Кицу¹⁷⁴

Къщата "Георге Кицу" е построена в началото на 19-ти век и е била сградата, в която живял Георге Кицу. Георге Кицу (роден на 24 август 1828 г. в Олога, окръг Романаши - на 24 октомври 1897 г., район Мирила, окръг Романаши), политик и юрист, има няколко мандата като сенатор и заместник-министър и кмет на Крайова между 1862 - 1864 г., член на Румънската академия, сътрудник в Колоната на Траян, оглавявана от

¹⁷³ Ibidem, p. 71

¹⁷⁴ <https://audiotravelguide.ro/casa-gheorghe-chitu-craiova/>

Б.П. Хашдеу. Баща му, дребният търговец, който знаел гръцкия език, избягал от турците, като се заселил със семейството си в частите на Романаши. Синът следвал началните и средните училища в Крайова под ръководството на професор Йоан Майореску.

Основател на Училището по бизнес в Крайова, който днес носи името си, преподава тук търговско право (октомври 1878 - ноември 1891 г.). Кицу е бил председател на Обществото за преподаване на румънския народ (юни 1887 - юни 1888 г.). За изключителни заслуги в развитието на румънското образование и култура той е избран за член на Румънската академия на 27 юни 1879 г. Георге Кицу се оттегля от обществения живот през 1889 г. и починал след тежко страдание на 24 октомври 1897 г. на 69-годишна възраст.

През 1897 г. румънския вестник съобщава, че "в Крайова е създадена комисия за издигането на статуя на Георге Кицу", като знак на почит към тази личност.



46. Къща Джаблеску

Това е една от най-старите болярски къщи в Крайова. Тя е построена след 1700 година от семейство Кристофи, който през 1900 г. попада в притежание на семейство Джаблеску. Тя е построена върху сводест приземен етаж с дебели стени, които зачитат традиционния румънски модел. Стаите се отварят с обикновена мазилка, а полигоналната апсида, поддържана от тухлени стълбове, елемент от балканско-ориенталското вдъхновение.¹⁷⁵ Понастоящем е паметник на архитектурата на местните интереси.

¹⁷⁵ Буче Ръдуц Магда, Миналото на днешна Крайова, Издателство Sim Art, Craiova, 2008, p. 37



47. Къща Бръилоиу

Тя е построена през осемнадесети век от стара румънска тухла.¹⁷⁶ В средата на фасадата се запазва архитектурният облик на фасадата с малка вертикалност, полу-цилиндричната складова зала и издигнатата приземен етаж с централен вход.



48. Къща Войку

Това също е частен дом днес. Тя е построена през 1870г., в популярен стил с конкретни румънски елементи.¹⁷⁷ В двора е ограден с дървен травертин, базиран на дървената колонада. Пропуските се увеличават, извиващи се към върха на сградата.

¹⁷⁶ *Ibidem*, p. 39

¹⁷⁷ *Ibidem*, p. 41



49. Къща Петре Кицу¹⁷⁸

Тя е построена между 1850-1870 г. от семейство Папазоглу. След това става собственост на известния Крайовски юрист Петре Кицу. Архитектурата е вдъхновена от народната традиция с румънски елементи. Тя има затворена веранда с малко оцветено стъкло, но хармонично интегрирано в архитектурния ансамбъл. Днес е детска градина и традиционният му вид е повреден от обновяването на фасадата, където са били използвана дограма.



50. Частно жилище на 13 септември, № 11¹⁷⁹

Това е болярска къща, построена за Външния панаир, в еkleктичен стил с неокласически елементи и неокласически орнаменти. Фасадата е симетрична както вертикално, така и хоризонтално. Разполага с две нива на височина, с високи прозорци, оформени с декоративни растителни елементи и релефни обеми, следващи сводестата линия. Средата на сградата е ограничена от две двойки колони с цветен капак и колонизиран балкон.

Фасадата има бароково влияние, има орнаментиран релеф, антропоморфен, красиво съставен и артистично изпълнени.

¹⁷⁸ *Ibidem*, p. 42

¹⁷⁹ *Ibidem*, p. 44

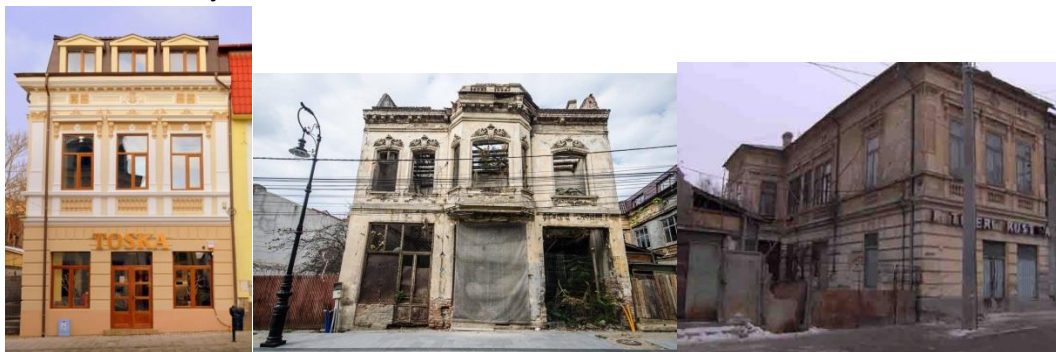


51. Жилищата на ул. "Олтец" №. 23, 25 и 27

Това е монументална сграда с изискана архитектура, която показва вдъхновен баланс между румънското традиционно изкуство и архитектурните течения на времето.

Жилището от № 23 е построен според модела на къщи на богати търговци, които са призовали чуждестранни строители да издигат монументални сгради.. Струва си да се отбележи, че отпечатъкът на обучените в големите западни училища архитекти разкрива тяхната индивидуалност, но присъединява към местното архитектурно богатство. Подобни конструкции придават различен изглед на града, който се радваше на оценките на пътниците. Сградата № 23 има сутеренни складове, партерно помещение на партерния етаж и жилище на горния етаж, което предполага ориентацията на собствениците към утилитаризма. Подобреният и издигнат балкон в стил лоджия подобрява пространството на осветлението на етажа, което също е елемент от декорацията. Орнаментите са направени около прозорците на горния етаж и под корниза в обемно модулиран фриз.

Жилището от № 25 с външни орнаменти са с неподправено влияние, с натоварени, криволичеши форми, с флорални ангелски елементи, розетки, свещи, фасади, споменаващи годините, когато са били построени, настоящите доказателства за тяхната възраст, с голяма документална стойност.¹⁸⁰



¹⁸⁰ Ibidem, p 62

52. Хотел Палас¹⁸¹

Това е представителна сграда за Крайова. Сега е един от най-известните хотели в Крайова, предлагайки удобни условия за настаняване. Построена е на мястото на старите къщи, принадлежащи на семейство Самитка през 1916 г., според плановете на архитекта Ото вон Хеселман. В сградата функционира и сградата на "банка Олтения". Сградата излъчва аристократична елегантност. Разположен на пресечката на улиците Унири и А.И. Куза, някои от най-важните в Крайова са построени на пет нива: на приземния етаж, на три нива и мансандра със места за настаняване. Покривът е снабден с осветителни тела, съединяващи се в кула, която надвишава височината на сградата.. Фасадата е декорирана в еkleктичен стил, с влияние на испанския стил "Гауди", с изкуство във вид на подкова и триъгълен лък. Широкият пояс зад корнизът балансира конзолата на първия етаж, подчертавайки уединения приземен етаж. Основната зала на ъгъла е украсена с мозайки, картини, циментова замазка и витражи.



Hotel Palace

Хотел Палас

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

53. Хан „La Cocor”(на жерава)¹⁸²

Наименованието на това място се дължи на двата жерава, които са били държани в двора. Сградата е построена на няколко етапа между 1836-1865 г. от Петру Манеа.

¹⁸¹ *Ibidem*, p. 72

¹⁸² *Ibidem*, p. 101

Проектирана е така, че да осигурява както дома, така и място за забавления. Той изпълнява и други функции, така както е написано на една мраморна плоча, че е седалище на местния синдикален съюз. Всяка неделна сутрин в залата се провеждат заседания на синдикати.

Това е скромна конструкция, изработена от тесни тухли и извита на върха, с проста фасада.



54. Къща Верческу¹⁸³

Това е конструкция, която се вписва в архитектурната специфичност на улица Unirii. Към парка къщите са били големи, елегантни, аристократични, с множество орнаменти и жилищни функции. Изградените в тази област конструкции са ориентирани към знака на социалния престиж и позицията на собствениците, които се различават от конструкциите в търговските площи, като всяка конструкция се стреми да осигури жилищни и търговски нужди на собствениците.

Къща Доктор Генерал И.В. Верческу е построена в края на деветнадесети век в еkleктичен стил с неокласически влияния, с елегантен двор. Целта на строежа е да бъде болярска резиденция. Генерал Верческу бил хирург, който става известен с операция, която носи неговото име.



¹⁸³ Ibidem, p. 102

55. Прокуратурата на апелативния съд в Крайова

Тази сграда е построена между 1848-1880 г. като дом на семейство Бибеску. Има елементи от неокласическия стил с австро-унгарски влияния. Фасадата е оригинална, определяна от обемната организация в три части: в средата, при широко разгръщане е входът със стълбище и балкон над тях, оформени от двете открити тераси с йонни колони. Тя е в притежание на семейство Бъйкоаяну и Съвоиу и понастоящем е собственост на общественото министерство.



Източник: http://pcacraiova.mpublic.ro/bir_pres.htm

56. Пощенска сграда¹⁸⁴

Тази сграда е построена между 1920-1925 г. в нео-румънски стил. Пощенската служба работи от 18-ти век в Крайова. Думата "Пост" произлиза от латинската дума "Posita", което означава "да се постави", което означава мястото, където чакали коне за смяна при носенето на кореспонденцията. Acestea se mai numeau *poștalion*, iar în vechime *olas*. Те се наричат и пощальони, а на времто олак.

Румъния пощенската служба е известна от древността, а през Средновековието пощенската служба е организирана от владетеля Барбу Щирбей, роден в Крайова. . Владетелските куриери били наричани кълараша или липскани а конете били подготвени

¹⁸⁴ Ibidem, p. 105

за размяна. Най-честите пощенски маршрути са Букурещ-Питеще-Крайова-Върчиорова. Първите румънски пощенски марки са онези, известни като "sap de bou", през 1858 г. в Молдова по времето на А.С. Куза.

През 1869 г. грижите са заменени от железопътната линия Букурещ-Гюргево. През 1876 г. той е въведен по маршрута Букурещ-Върчиорова, който минава през Крайова.



Източник: <https://www.google.ro/search?q=direc%C8%9Bia%20regional>

57. Къщата на ул. Калеа Унири № 53¹⁸⁵

Тя е построена през 1890 г., миналата година върху медальона на фронтона. Фасадата е малка, но е украсена върху неокласическа структура с барокови орнаменти. Стълбове с орнаменти в спираловидна форма в йонински стил, с лица на ангели, миди и цветни елементи, същите се виждат и по рамките на прозорците, фризове с декоративни елементи.

¹⁸⁵ *Ibidem*, p. 106



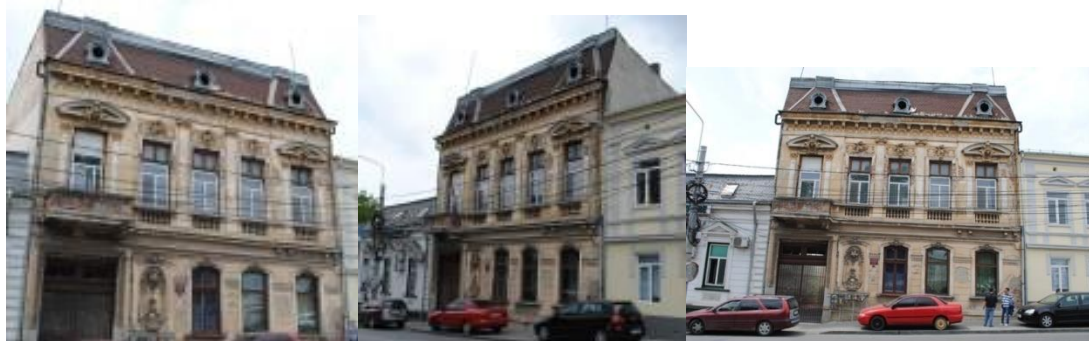
58. Къща Zwillinger¹⁸⁶

Къща на № 88 е построена в края на деветнадесети век в италиански възрожденски стил, с барокови орнаменти, растителни елементи, глави лъв, миди и две други глави с глава на жената. На партера, близо до масивната дървена порта, е флорален медальон.

Къщата е построена в края на 19-ти век и е впечатляваща благодарение на орнаментите от ионийския стил на италианския и френския барок.

Съгласно проучването “The Built Patrimony of the Jewish Community in Craiova”, на проф. арх. Николета Дойна Теодореску, Къща Zwillinger е построен на три нива (сутерен, партер и етаж за живеене), плюс мост, достъп до тях и вътрешния двор чрез банда.

Част от кореспонденцията изпратена от Wilhelm Zwillinger и съпругата на сина им е част от колекцията от документи и артефакти по време на Втората световна война на адвокат Едуард Виктор, дарена в Музея на Холокоста за 2011 г. в Лос Анджелис.¹⁸⁷



¹⁸⁶ *Ibidem*, p. 107

¹⁸⁷ www.monumenteoltenia.ro/casa-zwillinger-craiova/c

59. Къщите Глоговеану (Старото кметство)¹⁸⁸

През 1913 г. кметството на Крайова купува сградата, разположена на ул. "Брестей" №. 12, собственост на семейство Глоговеану. До 1912 г. кметството функционира в сградата, разположена в южната част на Английски парк.

След преустройството на къщите на Глоговеану и разширяването на пространството, те са били домакини на кметството до 1949 г.

Къщата "Глоговеану" е построена през 1720 г. от Матей Глоговеану и съпругата му Елена, на мястото на по-стара сграда. Това е масивна сграда с дебели стени, издигнати на две нива, симетрични на централното тяло, с широки отвори, на полукръгъла арка. В тази сграда е отсядал, по време на пътуванията които са се случили с течение на времето, живели личности от румънския политически живот: Тудор Владиреску, Михаил Когалничану, Александру Йоан Куза, крал Карол I.

В съответствие с философията на времето Матей Глоговеану нарежда изграждането на тунели, по които наемателите биха могли да избягат, когато са в опасност. Подобна система съществува и в семейство Глоговану, разположена на река Мотру. Изходът от тунела е бил в сегашната детска градина Михай Браву.



КЪЩА ГЛОГОВЕАНУ

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

60. Палата Елизей Александреску и Параклис в гробището Синеаска¹⁸⁹

Това е основанието на графинята Елиза Александреску, благотворителна дух на марката в Крайова. Той помогна на множество цивилни и благотворителни организации

¹⁸⁸ *Ibidem*, p. 126

¹⁸⁹ <http://cetateabaniei.com/povestea-contesei-eliza-alexandrescu-din-craiova-si-a-palatului-disparut/>

от онова време. Той е участвал в ремонта на църквата "Петре Божиу" и е извършил много благотворителни дейности. Той имал 90 бедни деца годишно, а в продължение на две години плащал училищни столове за още 20 деца. Съгласно завещанието, общо 12 момичета сираци трябвало да бъдат живеят в училище и да получат приходите от имотите му след смъртта му.

В памет на съпруга си той вдига параклис в гробището Синеаска, чийто проект е спечелил голяма награда в Карлсбад, Германия. Тази конструкция е дарена от сестра му на кметството на Крайова през 1933 г.

Той получава титлата графиня от австрийския император Франц Йосиф. Неговата благородност е предадена и на потомството му, на племенника му И.Б. Джеорджеску, като кмет на Крайова, дарява заплатата си на кмет на бедните в Крайова години на ред, уникален жест в Крайова.

На улица Унири на № 132, градина Елиза Александреску построи дворец с 16 стаи, оборудвани с две приемни стаи, един със значителен размер и един по-малък, интимен, за концерти с изтънчени покрития и известни картини. След 1915 г. дворецът става седалище на Военния кръг в Крайова.

През 1936 г. сградата изгоряла изцяло, оставяйки само няколко прилежащи сгради, в които ресторант "Чина (вечера)".



61. „Бялата Къща”¹⁹⁰

Тя е построена като разширение, собственост на Търговската банка. Намира се на кръстовището на А.И. Куза и Т. Аман. Това се дължи на архитектурните планове на архитекта Константин Йоцу, който допринася за завършването на строителството на търговската банка след смъртта на оригиналния архитект Йон Минку, промоутър на

¹⁹⁰ Ibidem, p .134

неоруманския стил. Нарича се и Новият дворец. Мястото, на което е построено, принадлежи на И. Белиградеану, строежа продължава до 1926 г.

Предвид предпочитанията на инвеститорите във времето, ръководителят на строежа е бил известният инженер Г. Б. Пересути, чието име е споменато по стените на сградата.

Развитието на строителните техники в началото на деветнадесети век, дължащо се на нови материали като желязо и стоманобетон, след това сглобяеми, предлага нови възможности на строителите и архитектите. Под влияние на училището Баухаус пространствата ще бъдат рационализирани и стандартизирани в стила на жилищните блокове. По този начин, внушителната конструкция, наречена "Белия дом" или "Новият дворец", е първата сграда, построена върху принципите на жилищния блок.

Константин Йоцу се придържа към традицията на търговски сгради с висок партер, предназначени за няколко магазина и три етажа жилища, разпределени около вътрешен двор с балансиран размер спрямо размера на сградата.

Присъединяването на двете страни на сградата подчертава точката на пресичане на двете улици. Краищата му са изрязани на 45 градуса, за да смекчат влиянието върху гледането на напречното сечение и естетичната хармонична интеграция. Гледката се насочва към височините, като се подчертава ъгълът на сградата чрез последователност от пирамидални кули, които правят пространствената връзка между високата кула на префектурата и университетския купол.

Фасадата е проста, с орнаменти, свързани с неоруманския стил, предложени от групирани аркади, като свидетелство за вярата на К. Йоцу, един от последователите на Йон Мику в популяризирането на специфичен румънски архитектурен стил.



Бялата къща

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

62. Национален Театър Теодорини¹⁹¹

Икономическото и търговското развитие на Крайова се проявява и в областта на изкуствата и културата. Увеличаването на градските измерения, формирането на местни елити, привличането на столици и предприемачи и графството и целия регион заедно с инвестициите на някои боляри, осветени в младежкото образование, независимо от социалната класа, благоприятстваха формирането и развитието на социална категория любители на изкуството и културата в града Крайова. По този начин, около 1850 г., градът навлиза в нов етап в развитието на културното движение, като създава семейството на художниците Мария и Теодор Теодорини.

Те водили група художници, считана за "удобни" за град Крайова. В непосредствена близост до Теодорини е художникът Аристица Романеску. Първите представления са Дуела на Костаке Караджиаале, Камъкът от къщата на Василе Александри и Една бурна нощ на И.Л. Караджиаале.

През 1850 г. на улица Жустиция(правосъдие) е построено културно селище, където се провеждат различни артистични представления.. Националният театър е построен в неокласически стил, получавайки името на Теодор Теодорини, негов директор. За съжаление сградата е разрушена от пожар през 1927 година.



Източник :<http://www.operacraiova.ro/ro/istoric/>

63. Национален театър "Марин Сореску"¹⁹²

Културното движение в Крайова е засегнато от пожара от 1927 г. Той не престава да съществува, но художествената дейност се извършва в импровизирани пространства:

¹⁹¹ Ibidem, p 136

¹⁹² Ibidem, p. 138

между 1927-1932 г. театралната дейност се провежда в модерната кинозала, а между 1933-1973 г. В изложбената зала на Колежа "Карол I", която по-късно е наречена Лиричен театър "Елена Теодорни", а сега се нарича Румънската опера Крайвоа.

Систематизацията на града продължава през 1969 г. с изграждането на модерната сграда на Национален театър, сега наричан "Национален театър Марин Сореску", по името на великата култура на Олтения. Тази сграда е завършена през 1973 г., включително околностите пространства. Тя е построена на мястото на хранителния пазар, което дава на града лек ориенталски облик. Строителните планове са направени от архитект Александру Йоцу.



Източник: От I, Mvelam, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2464435>

64. Къща "Елена Фараго"¹⁹³

В центъра на Крайова в същия двор със седалището на Окръжна библиотека "Александру и Аристия Аман" е къщата, в която живеела поетесата Елена Фараго, блестящ представител на румънската литература и културния живот на Крайова.

¹⁹³ Material existent pe <http://aman.ro/casa-memoriala-elena-farago/>

Назначена за директор на Фондация "Александър и Арист Аман" през септември 1921 г., тя ръководи повече от три десетилетия съдбата на този културен обект със специален принос за организацията и функционирането на библиотеката, завеждането на книги и воденето на точни записи, организиране на публикации в библиотечните стелажи, попълване на колекции чрез покупки и дарения.

След като поема ръководството на фондацията, се премества в къщата, която може да "служи като служител на библиотечния и музеен персонал" според завещанието на Аристия Аман. Тук тя живее и пише своите творби до края на живота си.

В паметника се съхраняват книги, документи, снимки, писма, мебели и други предмети, принадлежащи на поетесата и нейното семейство.



Каса Елена Фараго

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

65. Библиотека Александру и Аристия Аман¹⁹⁴

Това е първокласно културно селище на града. Това се дължи на щедростта на семейството на Аман. Александру Аман, братът на художника Теодор Аман, заедно със съпругата му, се раждат Лачеану. Идващи от богати семейства, двамата имат значително състояние, но нямат деца. Те даряват пълното си богатство да построят културен дом чрез фондация "Аман" под патронажа на кметството на Крайова. Той бе открит на 21 декември 1908 г. в присъствието на министъра на общественото обучение - Спиру Харет.

Запазвайки желанието на дарителите, от 1950 г. насам сградата е от особена важност за града и се превръща в Окръжна библиотека "Александру и Аристия Аман".

Оригиналният книжен фонд се е състоял от книги, принадлежащи на семейството на Аман. С течение на времето събирането на книги е обогатено от покупки и дарения на някои будни личности, като даряването на личната библиотека на бившия кмет на Крайова Николае П. Романесуес.

Първоначалната архитектура на сградата е претърпяла промени с течение на времето. Така орнаментите на фасадата изчезнали и красивата желязна ограда била заменена с ограда от телени мрежи.

Тази къща е принадлежала на семейство Лаченау, от която произхожда тази който по-късно стана Аристия Аман. Тя е построена между 1870 и 1880г. в стила на флорентинските дворци. Това е четворна сграда на две нива, украсена с поклонници на коринтските капители. Над основния портал на входа гладка мазилка с орнаменти, релеф и акротер. Прозорците имат полукръгли арки на приземния етаж и етажната патриация.. Вратата с двойно отваряне поддържа короната, както и чешмата и вътрешните фитинги в стила на Арт Нуво.

Библиотеката в тази сграда се поддържа над 30 години от поета Елена Фараго (1878-1954 г.), която живее в двора в къщата, която сега е превърната в Музей Елена Фараго.

¹⁹⁴ Буче Ръдуц Мария, *Op. Cit.*, p 144



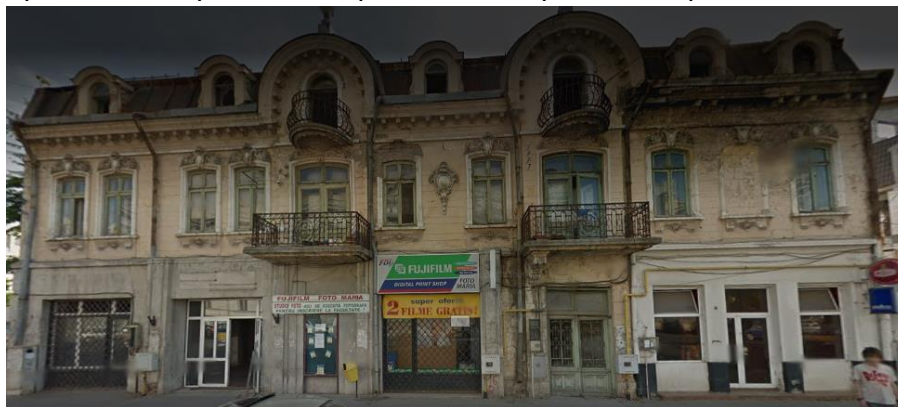
Къща Лачеану, в момента седалището на библиотеката "Alexandru и Aristia Aman"
Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

66. Театър за деца и младежи "Колибри" (куклен театър) ¹⁹⁵

Първият спектакъл на кукления театър е през 1949 г. с пиесата Илиуца и увеселителен парк. Понастоящем сградата се нуждае от ремонт поради влошаване на възрастта и земетресението.

Било е богат магазин за хранителни стоки с просторни приземни павилион, а от горе- домове, построен в еkleктичен стил с елементи от нюйоркската архитектура: железария, релси от ковано желязо, вътрешни стълби и балкони.

Триетажната фасада има таванско помещение с орнаментирани прозорци. Централният вход има напоен флорен медальон, оформен от две полукръгли арки. Железните тераси са квадратни на първия етаж и кръгли нагоре.



¹⁹⁵ Ibidem, p. 168

67. Парк „Николае Романеску”

Намира се в южната част на града. Познат още и под имената: Парка на Независтимостта или Парк Бибеску. Разположен е на земята на семейство Бибеску, където са били построени павилиони, банкиоранжерии, което предлагало естетична визия. Тази земя е купена от градската администрация със целта да се направи парк. Проектът е създаден през 1898г. благодарение на заинтересоваността на кмета Николае Романеску.

Така в началото на 1899г е решено построяването на общественият парк, открит през 1903г, събитие на което е бил поканен Крал Карол I, първият министър Д.А. Стурдза и префекта Юлиан Връбеску.¹⁹⁶

Официалното откриване се е състояло с голяма яест и радост, организиране на фойерверки, осветление с гирлянди с нажежаеми лампи и фенери и др. Размерът на събитието било толкова голям, че придобило национално значение.

Дизайнът на парка принадлежи на озеленения архитект Едуард Редонт, който координира развитието на парка между 1901-1903г. Помагал му е брат му, архитект Джоулес Редонт и ландшафтен архитект Емил Пинард. Проектът предвижда паркът да бъде подреден в романтичен стил, така че да изглежда естествено.

Качеството на работата на архитектите било доказано със златния медал на Парижката универсална изложба през 1900 г., където е представен парковият проект.¹⁹⁷

Сегашният вид на парка е впечатляващ. Високи дървета със значителна дебелина, голямо езеро и алеи, които позволяват движение от единия край до другия, допълнени от зоологическата градина, павилиони и пейки предлагат незабравими мигове на спокойствие сред природата. 50 000 посадъчен материал и декоративни храсти от над 250 вида от различни географски райони са засадени за парка, който трябва да бъде засаден според височината, цвета на листата, вегетационния период, така че във всеки период на годината има вид, който според цвета на цветята или листата преобладава.¹⁹⁸

Архитектурата следва принципите за постигане на романтична атмосфера. В парка е построен висящ мост на романтична фактура, което е продължение на Омагьосания замък. Архитектурата на двете сгради предлага атмосфера на история. Водното течение се пресича от няколко моста, които имитират скали, дървета, водопади, лебедови острови, пристани и павилиони и тераси.

Висящият мост е най-впечатляващата постройка в парка.¹⁹⁹ Проектиран е от Едуард Редонт и е направен от Сохер от Париж през 1902 година. Омагьосаният замък завършва романтичната рамка с руини, камъни, декор, дебели или крекирани стени.²⁰⁰

Романтичният външен вид и специалната архитектура, признати чрез медала, поставят Парка Романеску сред най-известните в Европа. Той се нарежда до парка

¹⁹⁶ Буче Ръдуц Мария, *Op. cit.*, p. 210

¹⁹⁷ *Ibidem* p. 212

¹⁹⁸ *Ibidem*, p. 212

¹⁹⁹ *Ibidem*, p. 219

²⁰⁰ *Ibidem*, p. 220

Версай във Франция, Roncio Park в Италия или Парковете в Мюнхен и Франкфурт в Германия.



Висящият мост

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Parcul_Nicolae_Romanescu_din_Craiova.jpg



Омагьосаният замък

68. Кула Чернџтещи 201

Кулата е построена от болярите от Чернџтещи през втората половина на 18-ти век. Първоначално на две нива, сградата е модифицирана в по-късни етапи на строителството, добавяйки я на втория етаж с дървения курс. Станала развалина, кулата е възстановена в края на 60-те години на XX в., Преобразувана в селски музей от учителя Николае Парвулеску.

Куполът има компактен, правоъгълен план. Той има три нива. На приземния етаж с отделен достъп отвън е избата. Чрез вътрешно стълбище се осъществява достъп до горните нива, където се намират жилищните помещения. На втория етаж има дървен курс, който го заобикаля от три страни. От западната страна, пристроен санитарен възел достъп от нивото на 1-вия етаж. Масивна противоположност поддържа боклука в ъгъла на ЮИ. Метерезите присъстват на нивото на земята и на първия етаж.

Понастоящем кулата е в напреднала деградация, изискват се усилия за нейното обновяване и повторно въвеждане в туристическата верига и историческото познание.



Източник: <http://www.kule.ro/cule/dolj/>

69. Кула Поенару²⁰²

Намира се в село Алмаж в община Ишалнци. Тя не е за обществено ползване, която се превръща в училище от 1962 г. На своето имение в село Алмаж, болярът Барбу Поенџру изгражда кула през 1764 г. и църква, посветена на светите Войводи, завършена през 1789 г. Старите каменни писания над входа е записано: В (arbu) Р (oienaru) v (el) ро (stelnic), I (eat) 1764. Куполът имал две нива, на горния етаж има чардак с дървена стълба. През годините 1801 и 1844, кулата е изгоряла, като губи пода, който вече не се възстановява. През 1904 г. болярът Георге Поенару дарява на кметството за да я трансформират в училище. Първоначално на кулата се добавя класна стая, която се простира хоризонтално на обема на старата сграда. Разширенията продължават през годините 1938-1939 и 1956 г.

²⁰¹ <http://www.kule.ro/cule/dolj/item/cula-cernatestilor>

²⁰² <http://www.kule.ro/cule/dolj/item/cula-poenaru>

Понастоящем ядрото се състои от старата кула, изцяло вградена в сградата на училището, което се състои от три страни: в момента това, което остава от кула Поенару, е вградено в сградата на училището в местността: голяма стая с квадратна форма, със страната от около 8 метра и коридор със стълбище за достъп на горния етаж. Тази стая е много висока и е декориран с мазилка и боядисани медальони.

В непосредствена близост до бившия кула се намира Църквата на Светите войводи - сградата на същия Барбу Поенару, която е построил кулата в периода 1787-1789. В непосредствена близост до двата исторически паметника, в центъра на селото, се намира Паметникът на героите на Алмаж.



Източник: <http://www.kule.ro/cule/dolj/>

70. Конак Коцофенилор²⁰³

Тя е построена в традиционен румънски стил, с веранда и сводести колони, построени около 1610 година. В момента е в напреднало състояние на деградация. Намира се на 18 километра от Крайова в община Коцофени от Фаца.

Той е важен архитектурен паметник по отношение на конструктивните му особености и значението на семейството Коцофеану. Разполага с 10 стаи, кухня, 2 бани и полезна площ от 261 м². Разполага с мазе от 6 метра височина. Имението е известно също така, защото филмът "Танасе Скатиу", важен филм за румънското кино, е сниман тук, като това екранизация на романа с омоним на заглавие, написан от Дулиу Замфиреску.

²⁰³ http://arhitectura-romaneasca.blogspot.ro/2009/06/conacul-cotofenilor-din-cotofenii-din_04.html



Източник: http://arhitectura-romaneasca.blogspot.ro/2009/06/conacul-cotofenilor-din-cotofenii-din_04.html

71. Конак Кореа Браилоу²⁰⁴

Намира се в село Негоиесци в община Мелинещи. Построен от Корнеа Браилоу между 1695 и 1705 г., една от големите банове (важна личност) на Крайова по време на времето на Константин Бранковеану. Използва се като седалище за сондажите на Мелинещи и няма никаква функция.

²⁰⁴ <http://www.monumenteuitate.org/ro/monument/686/Negoiesti-Cornea-Brailoiu>



Източник: <http://www.monumenteuitate.org/ro/monument/686/Negoiesti-Cornea-Brailoiu>

72. Манастир Маглавит²⁰⁵

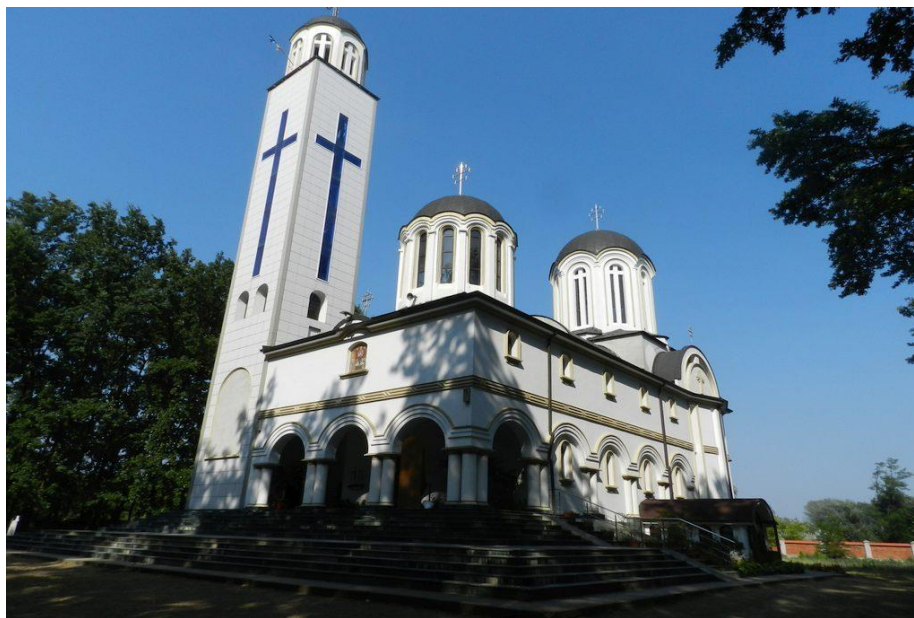
В района не е имало монашески живот в миналото, но след събитията случили се на Петраке Лупу се настанили няколко монаси, а на брега на река Дунав - малка общност от монахини. Тук "на пъна", където един монах започнал да служи и игумен на име Никанор.

По това време е била построена голяма църква, за да се запази посланието на Малавитите и да се разпространи. Голямата църква иззидана с тухлени стени е проектирана на стълбове, които трябва да бъде защитен от водите на Дунав, а днес благодарение на изграждането на язовир, водата вече не застрашава църквата. Църквата започва своята дейност през 1936 г. и продължава, но в по-малка степен, до 1940 г. След 1990 г. е затворено мазето и партера с тухлената стена, което е станало мястото за служба. През 2010 г., след срещата на Съвета на Епархийте на Архиепископия Крайова, бяха взети редица решения относно реорганизацията и динамизацията на монашеския живот в окръзите Долж и Горж.И.С.П. Ириней, архиепископа на Крайова и митрополита на Олтения, благословили и осветили мястото.

По този начин, въз основа на не. 955/2010 манастирът Малавит е преобразен от манастир за монаси в манастир за монахини, след като Протосингелул Валентин

²⁰⁵ <https://audiotravelguide.ro/manastirea-maglavit-maglavit/>

Владимир Доранга, бивш игумен на Малавитския манастир, е кръстен на великото еклесиарско достойнство на Столичната "Св. Думитру" в Крайова.



Източник: <https://audiotravelguide.ro/manastirea-maglavit-maglavit/>

73. Къща Думитру П. Арссение²⁰⁶

Къща Думитру П. Арссение е построена през 1878 г. В къщата в Калафат живее до 1927 г. заедно със семейството си - съпругата му, дъщерята, племенницата със съпруга и правнучка си. След 1927 г. къщата принадлежи към граничните звена.

Думитру П. Арссение, от Гърция, остров Миконос става един от съветниците на кмета на Калафат. Впоследствие е назначен за вицепрезидент на банката в Калафат, основател на църквата "Св. Никола". Той също така е бил един от най-големите поддръжници на гръцката църква и неговия култ. Той подкрепил болниците на кампанията на кралица Елизабет.

Първият документиран запис на Калафат датира от 1424: Митниците на Калафат, които през 15-16 век става най-важната транзитна точка за търговията на Румънската държава с Балканския полуостров. Друго документално свидетелство датира от времето на Басараб Танар-Цепелус (ноември 1477 - септември 1478 г.). На 3 април 1480 г., укрепва Тисмана, където е абат Матей, митницата на Калафат с панаира, както и други митници и езера. От 30 април 1502 г. датира друга харта, дадена от Раду Велики (1495-1508 г.), която укрепва Тисмана, чийто монах е Йоаничи, "митницата на Калафат, датира от 1502 г., за да бъде на приказка и послушание и да поеме митницата от Калафат".

От първите години на 16-ти век са създадени още два храма, които укрепват манастир Тисмана в Калафат. На 26 юни 1508 Михнеа I Лоши укрепва митническия ман в Търговище, Влад Млади го дава на йеромонаха Йоаничи и монасите от Тисмана. На 10

²⁰⁶ <https://audiotravelguide.ro/casa-dumitru-p-arssenie-calafat/>

май 1523 г. Владислав III разпорежда манастира "Тисман", за да накарат монасите от манастира Тисмана свободни да вземат солните си митници от Вадул Видин от власите", а година по-късно, укрепването на игумена Истрате и калугерите на Тисмана "митницата на Калафат с пазара и езерата" и други "защото бяха стари и наследство от старейшините". Такива деяния, или по-точно укрепване на владението над Калафат, също са дадени от Моисей Вода (12 май 1529 г.) и Мирча Чобанул(овчарина) (26 април 1547), Петър Млади (17 април 1568). От изследването съвременни документи, че през четиринадесети и седемнадесета Калафат край, на важен търговски път, известен като "Salt път", нейното географско положение осигуряване на оптимални условия за активен транзитна търговия.. Следователно излишните продукти на Влахия достигат до Балканския полуостров до бреговете на Адриатическо море и всички търговци на турски и гръцки търговци се разбиват в Мунтения и извън нея в Трансилвания и Унгария. Чрез митницата на Калафат в Османската империя са изпратени големи количества зърнени храни, едър рогат добитък, коне, овце, риба, сол, вино, восък, мед, дървен материал. През същият пункт са влизали в страната дрехи и орнаменти, ориенталски килими, подправки. Значението, дадено на Калафат през XVIII-XVIII в., се определя и от факта, че се намира срещу Видин и на кръстопът, преминавайки стоки, идващи или излизащи от западните части на България, Македония, Западна Сърбия и дори в Рагуса и Салмация. Също така в Калафат се свързва лесно с Крайова, където минава главният търговски път, през Олтения от изток на запад (Букурещ - Питещи - Слатина - Крайова - Чернет - Варчирова).



Къща Думитру П. Арсение

Източник: <https://audiotravelguide.ro/casa-dumitru-p-arsenie-calafat/>

74. Манастир Сегарча²⁰⁷

На имота на Сегарча, по времето на Негру-Вода е издигнат малък дървен параклис. Тогава, през 1547 г., църквата е построена върху имението, посветено на Успение Богородично. Тя е построена в планински стил, има кула на кораба и друга на откритата веранда, четиристранна форма.

През 1600 г. по време на войвода Михай Витезул църквата е обградена и подсилена с масивни тухлени стени, построени във формата на кръст.

Манастирът Сегарча е била крепост, за която е била използвана като спирка на търговци на сол, които са пътували към река Дунав. Също така, по време на османските нападения жителите на района се криели в манастира, затваряйки портите.

По време на австрийското владичество (1716-1739 г.), манастирът Сегарча е изгорен почти изцяло, а църквата също пострадала много. Едва до средата на деветнадесети век монасите в Александрия възстановяват църквата, като правят някои промени, като например събаряне на стената между притвора и корада.

На 11 декември 1863 г. със секуларизацията на монашеската собственост, чрез акта, подписан от Александру И. Куза, монашеското селище Сегарча е извадено от Александрийската патриаршия, чието име преминало към държавата. Не след дълго манастирът е премахнат и църквата му е била използвана от парохията. От 1884 г. част от богатството на манастира е дадена на Карол I, преобразувана в царска лозарска област.

Манастирът Сегарча и днес има правоъгълно заграждение днес. По южната и западната стена се виждат следите от перпендикулярните стени, които разделят пространството на клетките. Монументалната порта на манастира, украсена в необароков стил, е построена през 1903 година.

В огромен мащаб църквата е изградена под формата на кръст, разделена на олтар, наос с кула, пронаос и открита веранда, над която се извива кула-камбана. В западната част на кораба, двете странични ниши са все още видими, покритието на това пространство е направено от полуцилиндричен свод. Между кораба и притвора първоначално е била пълна стена, която била разрушена при възстановяването на 1862 г.

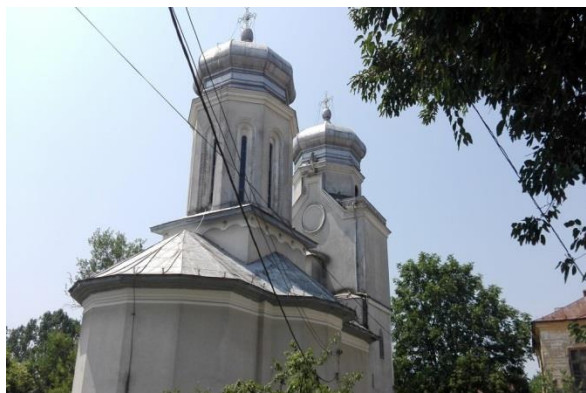
Пронаоса е покрит с пандатив.

Входът на камбанарията над верандата е през вратата на северната стена на пронаоса, която включва в своята дебелина първата рампа за достъп до нея. Мостът на притвора е укрепен.

Придвора е покрит с полуцилиндричен напречен арка. Тя е отворена от три страни, а отворите имат кръгови аркади, поддържани от осмоъгълни колони от зидария, с висок парапет. Двете първоначални нива на кулата се състоят от две стаи. Трето ниво, осмоъгълен план, включва камбаната. Прозорците са модифицирани през втората половина на деветнадесети век, като сегашното отваряне в рамката, частично прикриващо оригинала, видимо отвътре.

²⁰⁷ <https://audiotravelguide.ro/manastirea-segarcea-segarcea/>

Външната част на църквата е лишена от профили, с изключение на пояса и корнизът, които са добавени през двадесети век.



75. Мемориална Къща Хенри Катарджи, Скаиещи

Хенри Катарджи е роден на 6 декември 1894 г. в Букурещ и е посетил курсовете на Юридическия факултет на Сорбоната във Франция.

Между 1919 и 1922 г. изучава живопис в Джулианската академия и Рансънската академия в Париж под ръководството на Морис Денис, Едуард Вуилард, Феликс Валотън и Роджър Бисе, работещи в семинарите, ръководени от Андре Лъоте и Марсел Грумайър.

В обучението си той прави няколко репродукции на произведенията на Пусин, изложени в Лувъра. Първата лична изложба на художника се е състояла в Париж през 1922 г., след което художникът започна да печели славата както в Европа, така и в Румъния, изнасяйки изложби в Букурещ, но и в Москва, Белград, Прага, Берлин, Ню Делхи, Кайро, Лондон и Токио.

Първите му творби са предимно статични и сурови пейзажи, в които оформлението на плановите и дълбочината на космоса се опитват да постигнат триизмерен ефект в духа на новия реализъм през 20-те години.

Той се занимавал през 20-те години, особено в цвят, въпреки че хроматичната палитра е ограничена до кафяво, охрено и бяло, включително широка гама от сиви, зелени и тъмночервени.

След това той се отказва след 1930 г. на хроматичен аскетизъм за трезвен и дискретен лириказм, базиран на топли тонове. Цветът не крие напълно скицата на картината.

Той прави много рисунки и скици с мастило, акварел и молив (някои от скиците се намират в Мемориалният музей Хенри Катарджи в Скаеши, който сега се намира в Музея на изкуствата в Крайова).

През целия си живот Хенри Катарджи създава и много рисунки и скици с мастило, акварел и молив, а в последния период от живота си - гваш със свеж цвят.

По време на художествената си дейност, Катарджи участва в многобройни лични и групови изложби както в страната, така и в чужбина, с произведения, изложени в Букурещ, но също и в Москва, Белград, Прага, Берлин, Ню Делхи, Кайро, Лондон и Токио.

Художникът, който е признат най-вече за своите пейзажи и за представянията на женски фигури, умира през 1976 г. в Букурещ.



76. Музей на село Маглавит²⁰⁸

Музеят на село Маглавит е открит на 9 септември 2013 г. и е съставен от предмети, дарени от хора. Минаваше се от порта на порта и предметите бяха събрани от жителите.

Музеят е създаден в няколко зали на приземния етаж на Читалището и обединява традиционни предмети, куфари със зестра, мебели, стан, различни документи и стари документи, които говорят за историята на общината.

Най-важната изложбена зала е тази, в която е пресъздадена стаята на Петраке Лупу, а онези, които минават през вратата на тази стая, се събуждат в една стая в селото, с дървено резбовано легло и покрити с вълнени нишки в една къща, газова лампа, куфар за зестра пълен с различни тъкани обекти, кърпи и възглавници, както и ракиа, завършват селския интериор, а предметите, които напомнят на Петраке Лупу, са малко и всичко е дарено от семейството му.

На стената има голяма манастирска икона, която му принадлежи, както и гравирана метална лампа, възстановена от мазето на старата църква.

Приписва се на Петраке Лупу, като овчарска тояга, издълбана в дърво, която също е възстановена и сега е изложена на онези, които са любопитни да влязат в контакт с няколко съвременни неща за този човек, за който се казва, че е светец и той прави

²⁰⁸ <https://audiotravelguide.ro/muzeul-satului-maglavit/>

чудеса. Имал някои недостатъци от раждането, особено по отношение на говоренето. Той би видял Бог като "старец" до върба. Казала на пастирите, че хората трябва да се покаят и че трябва да предаде посланието на свещеника в селото. Видението било повторено три пъти, три последователни пъти. От този момент нататък животът на пастира и комуната ще бъде различен. Хиляди хора дошли на поклонението в Маглавит. Болните хвърлили патериците, слепите се прогледнали, немите започнали да говорят и т.н. В продължение на десетилетия името на Петраке Лупу, което в одолжанската община Маглавит", е синоним на "божественото чудо" и чудотворните изцеления, извършени тук. Но и с богатството на поклонниците. През лятото на 1935 г. в един ден десет допълнителни претоварени влака започват от Крайова за транспортиране на поклонници до Малагат, разположени на 15 километра от Калафат.

Петраке Лупу живее между 14 октомври 1907 г. и 14 декември 1994 г. Петраке Лупу живее почти 90 години. Казано е, че по време на комунистическите времена бил затварян много пъти. Бившият овчар бил смятан от хората за пратеник на Господа. Въпреки че Православната църква остава предпазлива по отношение на историята на Петраке, селяните успяват да построят манастир на мястото, където Петраке имал виденията.

В останалите помещения на музея имат керамични и метални предмети, стан, костюми и стари книги, всички дарени от жителите на общината.



77. Мавзолеят на семейство Фишану, Филиаш ²⁰⁹

²⁰⁹ <https://audiotravelguide.ro/mausoleul-familiei-filisanu-filiasi/>

Параклисът-мавзолей е построен между 1865-1868 г. от архитекта Теофилвон Хензен, отговорен за изключителния параклис на Щирбей в Буфтеа. По-отблизо, двете естетически конструкции са много подобни. Тази в Долж е построена в неоготически стил с италиански влияния.

Сградата е издигната от Думитрие Филисану, момче, което бележи еволюцията на този град и се превърна в истинска историческа личност.

Архитектът е вдъхновен да направи мавзолея от френски модел. Историческият ансамбъл се състои от мавзолей, заобиколен от оградна стена.

Въпреки че не може да се влезе в сградата, той лесно може да мине през разбитата стена около мавзолея.

Димитрие Филисану, човек с просветен ум и душа, пълна с чиста и истинска набожност към Бога, кален от най-ранна възраст в борбата за защита на Предците огнището и вярата, и оставя силен отпечатък върху историята на Филиаш. С течение на времето, след 260 години (през 1896 г.) друг Филишану и тои Димитрие основава прекрасна сграда, параклиса на Филиаш. Изработен от френски майстори, този параклис е наследството на душата Смаранда и Димитрие Филисану, оставен на жители това града, в който са се родили и живели тези хора.

Филишану, Димитру, политик, филантроп (роден през 1808г, в Крайова. - починал през 27 май 1883 г.) Татомирещи (погребан в семейната параклиса в Филиаш), последовател на Думитру Филишану участвал в революцията от 1848г, Съюз на 1859г.

Той има редиците рангове на сержанти (1839), сервитьори (1841), великия ага (1850 г.). А през 1839 г. е председател на Магистратите в Крайова. След революцията от 1848 г. е назначен управителят на окръг Долж.

Той е бил член на комисията за освобождаване на цигански роби в петте окръга на Олтения. През 1859 г. е избран като депутат на окръг Мехединти, където имал имоти. Събира книги в библиотеките на Крайова и Букурещ, за които все още се говори за тяхната стойност, и е дарил с книгите основите на своето семейство в Бълта, Татомитещи, Филиаш. Параклиса построен във Филаш, който се е устоява във времето и става исторически паметник. Той бил загрижен за изграждането на болница в Филаш, организирано след смъртта му в имението на своето семейство от Филаш, дарена на държавата с условна клауза.



78. Къща Чороиану, Крайова²¹⁰

Къща Чороиану е една от сградите, включени в списъка на туристическите атракции в окръг Долж, построен в началото на 20-ти век.

Адриан Михай Чороиану е роден на 5 януари 1967 г. в Крайова. Завършва Историческия факултет на Букурещкия университет (1988-1993 г.), магистърската степен по история ("Diplome d'Etudes et des Recherches Approfondies") в Лавалския университет в Квебек, Канада (1996-1997) и докторски дисциплини по история в Университета "Лавал" в Квебек, Канада (1997-2002 г.), завършен с изнасяне на тезата "Мит, картина и комунистическо поклонение в комунистическата Румъния". Също така е имал стипендия в Колежа "Нова Европа" (2001-2002 г.).

²¹⁰ <https://audiotravelguide.ro/casa-cioroianu-craiova/>



79. Къща Поенару, Крайова²¹¹

Къщата Поенару е построена през 1890-1895 г. от италианската компания Adotti и принадлежала на семейство с големи имения, Константин Поенару.

Семейството имало огромни имоти в Капитаните (Флореци), Пояна де Сус, Сламоша, Леу, Броскари, Добра (Мехединци). След брака на магистрата Константин Поенару с дъщерята на Николае Кънчеа, Аурора, домовете на първият са се увеличили, добавят се и тези от Мало Маре, Четате, Кошовени, Калафат и сградите от Крайова.

Разкошната сграда е построена с помощта на архитектите Йон Минку, И. Берндей и Дюлиу Марку.

Йон Минку, роден през 1852 г. в Фокшани, окръг Вранча, където започва интелектуалното си обучение, заобиколен от архитектурен пейзаж, повлиян от бранковеанския стил, характеризиращ се с богато украсени сгради с външни стълби и колони, като например двореца Могошаиа. Завършил Националната школа по мостове и пътища в Букурещ, младият инженер Йон Минку решава да отиде в Париж, където учи в Училището по изящни изкуства и е отличен за архитектурния си талант, получавайки наградата на Централното дружество на френските архитекти.

В атмосферата на ефервесценция, културата родена в Румъния, има два културни потока: заети от други култури и популяризиране и утвърждаване на националните ценности. Към тази най-нова културна тенденция е и Йон Минку, който решава да се върне в страната, да популяризира нов архитектурен стил, вдъхновен от специфични румънски елементи. Стилът, създаден и популяризиран от архитекта Йон Минку, се нарича неоруманския стил, съчетаващ главно елементи от :

- Селкса архитектура, от където взема беседки и чардаци

²¹¹ <https://audiotravelguide.ro/casa-poenaru-craiova/>

- Старата румънска архитектура, от където взима елементи като богатите външни орнаменти късите колони
- Църковна архитектура, от където взима елементи на планиметрия на вътрешните дворове и използването на циментова мазилка.

Сградата е паметник, където (в последно време) могат да бъдат забелязани елементи от късния барок (френски) и френски неокласически стил и късните рококо стилове. От голямата зала на честта, тъмночервено мраморно стълбище води на изток и на запад до полу-сутерен. Отляво и отдясно на стълбата има две големи огледала от кристал от Венеция. В края има изящен салон, достъпен през широка врата с четири крила. Оттук можете да преминете през другите стаи чрез орнаментирани врати.



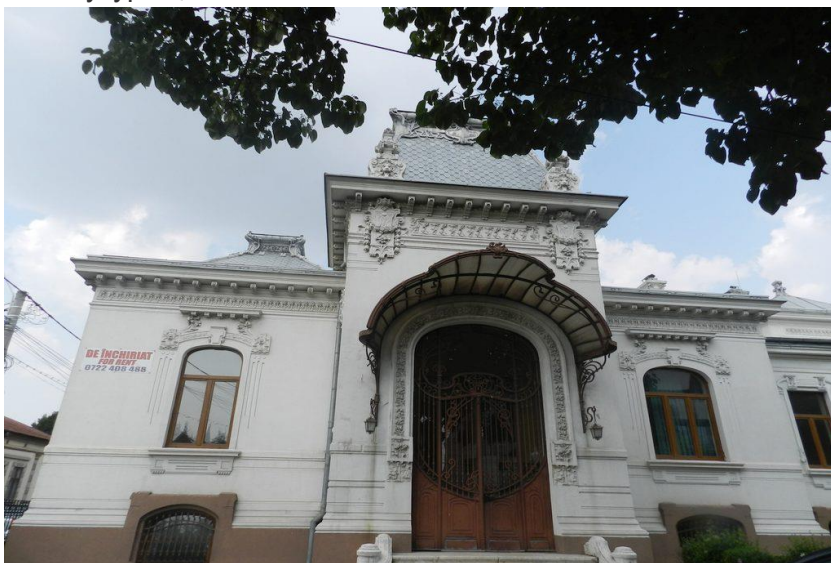
80. Къща Мирика, Крайова

Къщата е построена през 1898 г. с архитект Димитрие Маимаролу, роден на 21 август 1859 г. в Букурещ.

След обучението си в ателието на професор Жулиен Гуадет (1834-1908 г.), през август 1881 г. влезе в Школата за изящни изкуства в Париж, придобива своята диплома

за архитект през 1885 г. и придобива право да практикува в Румъния. По-късно той е назначен за архитект в Министерството на вътрешните работи, където работи до февруари 1892 г. През 1887 г. той е напреднал, става главен архитект.

Между 1886 и 1887 г. архитект Маимаролу се занимава с общински дворец Тчкуч, днес с Дом на културата. На 23 май 1898 г. той е проектира от професионално училище за момичета №. 1 в Букурещ.



81. Къща Траян Деметреску, Крайова²¹²

На 3 ноември 1866 г. Траян Рафаел Раду Деметреску е роден в Крайова, като е второто дете на Раду Думитру и Йоан Аника. Семейството на "Tradem" често прави дарения на църквата "Св. Георги", която сега е от другата страна на Дома на културата в Крайова, но също така е отбелязана с даренията си за войната за независимост. Майка на Траян активно участва в подпомагането на тази война, като е част от Комитета за администрация и наблюдение на ранените в болниците. Детството го прекарва в Крайова и Каракал, където са баба и дядо по бащина линия.



²¹² <https://audiotravelguide.ro/casa-traian-demetrescu-craiova/>

82. Къщата на д-р Мендел, Крайова²¹³

Къщата на Д-р Мендел е една от сградите, включени в списъка на туристическите атракции в окръг Долж, построена в края на 19-ти век. Произходът на сегашното име на града е предмет на много противоречия и на една легенда; единственото, което може да се каже със сигурност е, че името идва от славянския "крал" (цар, крей).



83. Къща Кънчулеску, Крайова²¹⁴

Къща Канчулеску в Крайова, исторически паметник на архитектурата от 20-ти век, разположен на пресечката между улиците Симион Банунуциу и 24 януари срещу "Св. Архангели Михаил и Гавриил" е архитектурно бижу, което крие много писмени истории между стените му.



Източник: <http://www.monumenteoltenia.ro/category/dolj/>

84. Къща Пенчуиу, Крайова²¹⁵

Историческият паметник Къщата Пенчоу е закупен през 2003 година. Намира се в централната част на града, в близост до адвентистката църква в Крайова 1 и бившето седалище на конференцията, сградата е на ул. Митрополит Фирмилян 18, доказано е че е

²¹³ <https://audiotravelguide.ro/casa-dr-mendel-craiova/>

²¹⁴ <http://www.gds.ro/Local/2015-01-17/istorii-ascunse-intre-pereti-vechi-casa-canciulescu,-o-bijuterie-arhitecturala/>

²¹⁵ <https://audiotravelguide.ro/casa-pencioiu-craiova/>

идеалното място, което напълно отговаря на настоящите нужди на адвентистката църква в района на Олтения.

В сградата е живял Д.Г. Пенчою, адвокат, литературен критик и румънски преводач. Той временно е служил като кмет на Крайова (1918 г.) по време на германската окупация.



85. Къща Габриелеску, Крайова²¹⁶

Къща "Григоре Габриелеску" е исторически архитектурен паметник, намиращ се в близост до централната част на Крайова, на ул. "Бръндуша" № 14. Сградата е разположена срещу историческата и археологическа секция на музея "Олтения" (бившето централно училище за момичета) и в непосредствена близост до църквата "Св. Никола - Бръндуша". Построена в средата на деветнадесети век къщата поема името на тенора Григоре Габриелеску.



Източник : <http://www.monumenteoltenia.ro>

86. Надгробен паметник, Улисе Болдеску, Крайова²¹⁷

Надгробен паметник, Улисе Болдеску, творба на френския скулптор Теодор Ривьер се намира в гробището Синеаска в Крайова. Улисе Болдеску е бил няколко пъти кмет на Крайова, отговаря за поредица инициативи, които са променили лицето на града и са подобрили условията на живот в Крайова.

²¹⁶ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-grigore-gabrielescu-craiova/>

²¹⁷ <http://www.monumenteoltenia.ro/monumentul-funerar-al-lui-ullise-boldescu-craiova/>



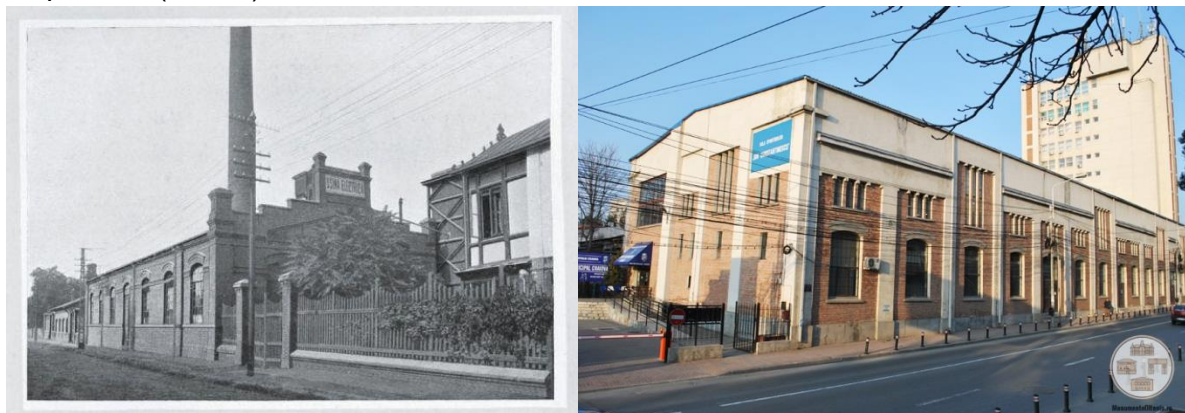
Източник: <http://www.monumenteoltenia.ro/monumentul-funerar-al-lui-ullise-boldescu-craiova/>

87. Спортна зала. Бивша електроцентрала в Крайова²¹⁸

Бивша електроцентрала, днес Спортна зала “Йон Константинеску”, е сграда в индустриален стил, разположена в централната част на Крайова. Тя е построена през 1896 г. от немската фирма A.E.G. (Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft), която след това печели изключителната концесия за градско осветление за 40 години. След почти една година, на 14 (26) октомври 1896 г., електроцентралата е пусната в експлоатация, отдадена под аренда на А. Е. Г. Германия за 40 години. Заводът, оглавяван от А. Николау Б. Стерн, е оборудван с генератори A.E.G., задвижвани от три парни двигателя с обща мощност от 450 к.с.: първата машина е захранвала два генератора от 60 kW, а другите две са захранвали по един генератор (динамо) от 100 kW. Генераторите осигуряват 120 V мощност за осветяване на 30 улици, включително Унири, Липскани и Карол I, чрез мрежа за обществено осветление с 636 лампи. Проектите за проверка и

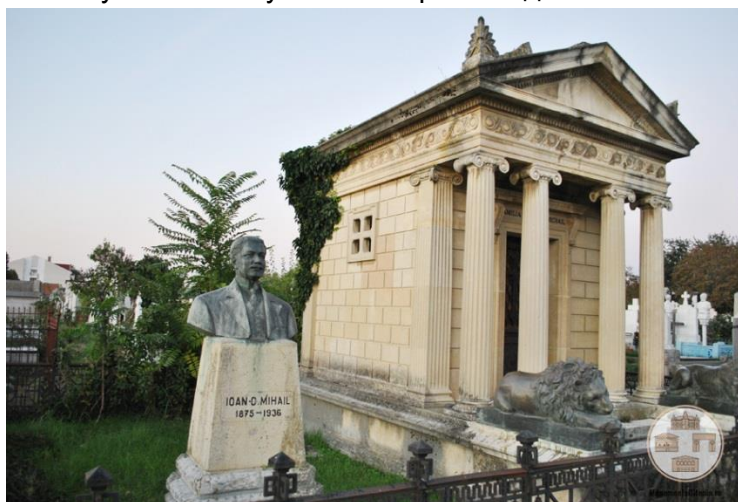
²¹⁸ <http://www.monumenteoltenia.ro/category/dolj/>

въвеждане в експлоатация на цялата мрежа са завършени на 28 декември 1896 г. По това време Крайова става шести град със собствена електроцентрала, след Тимишоара (1884 г.), Карансебеш (1889 г.), Бъиле Херкулане и Сату Маре (1892 г.) и Сигетул Мармацие (1894 г.).



88. Надгробен паментник на Жан Михаил, Крайова²¹⁹

Надгробен паментник на Жан Михаил, намиращ се в гробището Унгурени в Крайова, в непосредствена близост до погребалния паметник на семейство Михаил, изобразява Йоан С. (Жан) Михаил, чието име е свързано с голяма част от историята на двореца Жан Михаил - Музеят по изкуствата в Крайова днес.



²¹⁹ <http://www.monumenteoltenia.ro/monumentul-funerar-al-lui-jean-mihail-craiova/>

89. Надгробен паметник на Н. Михаил, Крайова²²⁰

Надгробен паметник на Н. Михаил е построена през 1896 г. в гръцко-йонийски стил от румънския скулптор Карол Сторк. Паметникът е охраняван от два величествени бронзови лъва, изляти в работилницата Антонио Дурене в Париж. В кавюто се помещават телата на членовете на едно от най-известните и важни семейства в Крайова през 19-ти и 20-ти век - семейство Михаил. Погребалният паметник на Н. Михаил се намира в гробище Унгурени в Крайова, до други погребални паметници на историческите паметници, бюст на Жан Михаил и погребалния паметник на семейство Ворворяну.



90. Фабрика Флорика, Крайова²²¹

Фабриката Флорика в Крайова, разположена на пресечната точка между улиците Пълтиниш и Щирбей Вода, е една от най-известните индустриални сгради в града, обявена за исторически паметник. Построена преди повече от 120 години, фабриката е произвела с течение на времето химикали и селскостопански торове, козметика и свещи, които са били пуснати на пазара в цялата страна.



91. Нан Пуцуреану, Крайова²²²

²²⁰ <http://www.monumenteoltenia.ro/monumentul-funerar-al-lui-n-mihail-craiova/>

²²¹ <http://www.monumenteoltenia.ro/fabrica-florica-craiova/>

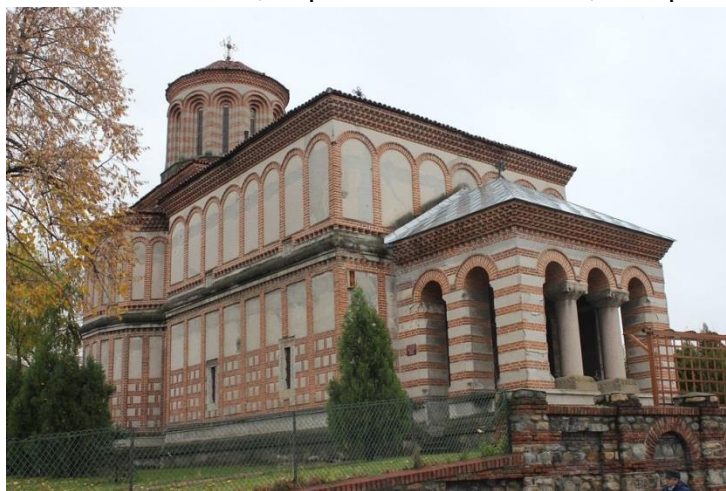
²²² <http://www.monumenteoltenia.ro/hanul-putureanu-craiova/>

Хан Пуцуреану е сграда наследство, разположена в стария исторически център на Крайова, на Стария площад (площад Елка), в близост до важни паметници и туристически атракции - бившето Централно училище за момичета (днес Музей Олтения), църквата Мадона Дуду, Кладенеца Пуркар, Катедралата Св. Димитър и Къща Бания. Сградата, издигната от търговеца Ница Д. Пуцуреану, е прекрасен ансамбъл с архитектура специфична за хановите от 19-ти век, за съжаление е в напреднала деградацията.



92. Църка Свети Архенгели Михаил и Гавраил, Крайова²²³

Разположен недалеч от стария търговски център на Крайова, на улица Фраци Бузеши № 2 (и към Къщата Кънчулеску), църквата Свети архангелите Михаил и Гавриил е място за поклонение, основана през 16-ти век, когато е построена от членовете на боярското семейство Бузеши. Понастоящем паметник на църквата има три паметници (покровител на архангелите Михаил и Гавриил, празника на трите йерарси на Василий Велики, Григорий богослов и Йоан Хризостом и Храма на лечебния извор) и е едно от най-важните места за поклонение в централната част на община Крайова.



93. Църквата Св, Илия, Крайова²²⁴

²²³ <http://www.monumenteoltenia.ro/biserica-sf-arhangheli-mihail-si-gavriil-craiova/>

²²⁴ <http://www.monumenteoltenia.ro/category/dolj/page/3/>

Църквата "Свети Илия" е едно от най-важните места за поклонение в централната част на Крайова и е митрополитен параклис. Разположен в непосредствена близост до улица Липскани, главната търговска артерия на стария търговски център на града и административния дворец, сегашната църква е построена на мястото на по-старата църква, издигната през 18-ти век от боговете Отетелишани.



94. Църква Свети Николае – Доробанция, Крайова²²⁵

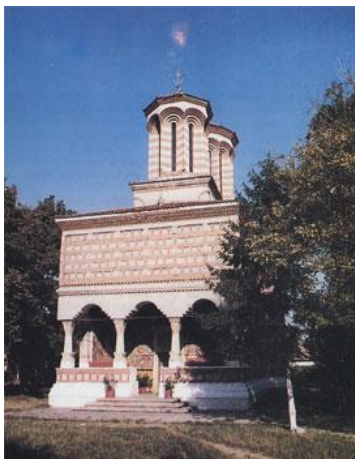
Църква Свети Николае – Доробанция е архитектурен и религиозен паметник в Крайова, разположен на бул. "Ал. Ободеску № 1, в близост до църквата "Мадона Дуду" и Централното училище за момичета (днес музей "Олтения"). Църквата, посветена на Свети Николае (6 декември), на възраст повече от два века, построена е през 1782-1793 г. и по-късно е възстановена.

95. Църква Св. Апостоли, Крайова²²⁶

Църква Св. Апостоли е архитектурен и религиозен паметник с изключителна стойност в Крайова, разположен в близост до централната част на ул. "Св. Апостоли" № 1. Църквата, посветена на апостолите Петър и Павел (29 юни), е една от най-старите в града, построена през XV век - началото на 16 век и по-късно възстановена. Настоящият вид, в уникален архитектурен стил, традиционно планински, датира от средата на деветнадесети век.

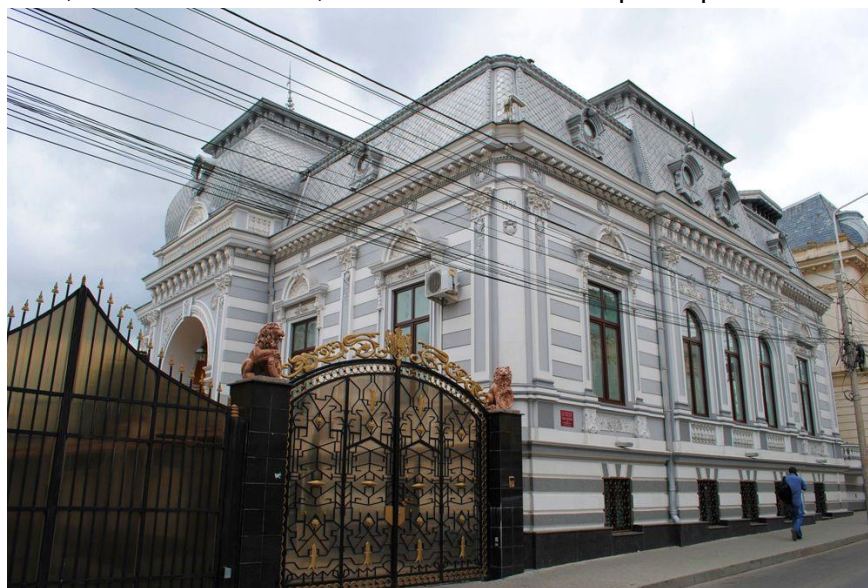
²²⁵ <http://www.monumenteoltenia.ro/biserica-sf-nicolae-dorobantia-craiova/>

²²⁶ <http://www.monumenteoltenia.ro/biserica-sf-apostoli-craiova/>



96. Къща Скина, Крайова²²⁷

Къща Скина в Крайова, наречена още „Малкия Лувър“, е исторически архитектурен паметник, разположен близо до централната част на града. Сградата се намира на ул. Калеа Унири №70, в близост до Къща Ферару и срещу Къща Теодору. Построен в края на деветнадесети век в ренесансов стил, къщата принадлежи на д-р Константин Скина, за който се казва, че е бил главен лекар на Крайова.



97. Къща Кънчеа, Крайова²²⁸

Къща Кънчеа е исторически архитектурен паметник в Крайова, на адрес ул. Калеа Унири № 74. Сградата, построена в средата на XIX век, се намира от дясната страна на

²²⁷ <http://www.monumenteoltenia.ro/>

²²⁸ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-cancea-craiova/>

улицата, по посока на трафика (слизайки от към Хотел Ню Йорк към парк Николае Романеску).

Сградата носи името на семейството наемател Николае Кънчеа, който го придобива във времето (не знаем със сигурност дали сградата е построена от семейство Кънчеа). Николае Кънчеа е произхожда от семейство наематели, той и брат му Василе, които получават през 1893 г. наследство от баща им Теодор Кънчеа, имотите на Четате и Улмул, къщата в Крайова (улица Абуденчцей, № 9), къща в Калафат и мелницата Четъуиа. През годините Николае е увеличил състоянието си, като е наемател имота на Сумашул (Кошовени де Жос, Долж) и има големи имоти в Мехединци (Слашоме, Броскари, Добра, Балта Верде, Балачица-Вардиния, Волояк) и Долж (Малу Маре, Четате, Кошовени, Глод-Въраци, Ливези, Леу, Секуи, Гиндей, Фаркаш, Салкуца) и сгради в Крайова и Калафат.



98. Къща Енглезу, Крайова ²²⁹

Къща Енглезу, историческа сграда в близост до централната част на Крайова, на ул. Калеа Унири № 80, е построена през деветнадесети век. Сградата се намира от дясната страна на улицата, по посока на трафика (спускаща се от църквата Мънтулеаска до парка Николае Романеску), непосредствено до лятната градина на киното Патриа. Както и голям брой къщи в центъра на Крайова (къщи "Есканази" и "Zwillinger" на ул. Калеа Унири", Къща Ескенази на ул. "Щербей Вода", къщата на д-р Мендел на улица "Симион Барнуциу"), и "Енгелзу" построен от влиянието на еврейската общност, процъфтявало в Крайова през втората половина на XIX век и първата половина на 20-ти век.

²²⁹<http://www.monumenteoltenia.ro/casa-englezu-craiova/>



99. Къща Бойческу, Крайова²³⁰

Къща Бойческу, сграда, разположена в центъра на Крайова, на ул. Калеа Унири, номер 44, е построена в края на 19-ти век. Сградата се намира на дясната страна на улицата по посока на трафика (слизаща от хотел Ню Йорк до църквата Мънтулеаса), прикрепена към Къща Ескенази и срещу Диамантполската къща.



²³⁰ <http://www.monumenteoltenia.ro/casa-boicescu-craiova/>

100. Къща Ескинази, Крайова

Собственик на семейство Ескенази, Есканазийската къща е построена в края на деветнадесети век в центъра на Крайова и се намира на ул. Калеа Унири № 42. Сградата се намира в дясната страна на улицата, по посока на трафика (надолу от хотела Ню Йорк до църквата "Мантуласа") срещу Дом "Диамантпол". Къщата Ескенази е част от поредица от затворени къщи (подобни сгради), подобни или идентични сгради, построени ляво-дясно на обща стена, следвайки симетрична равнина. Това, което е специфично за тази конструкция, е, че е построена от и за двама собственици, тъй като плочите показват, че се помещават два исторически паметника: вдясно на № 42 е Ескенази, а отляво, на номер 44, има Къща Бойческу..



III. Архитектурната специфика на окръг Долж

На границите на великите империи

Мислите и тяхната символика са се запазили в различните страни с течение на времето. Дори ако политически Долж, подобно на цялата страна, не се ползвала със свобода, тази надежда се открива, като се свързва с културата на влиятелните страни в определено време и е символ на прогрес, демокрация и свобода. По този начин, появата на нови.

Обстоятелствата, които благоприятстват появата и размножаването на бароковото изкуство, които допринасят за превръщането на ренесансовия стил в барок, са исторически, психологически и естетически. През първата половина на XVI –ти век, настъпва движението за реформиране на Църквата, сред атмосферата на религиозните вълнения, които доминират в края на Средновековието, и неспособността на духовенството да го управлява. Барокът се появява в Италия, откъдето се разпространява в останалата част на Европа, адаптирайки се към обществения вкус, местните особености и темперамента на художниците. Името на бароков артистичен стил е термин от иберийски произход, който обозначава асиметрични перли. Терминът е използван за първи път за обозначаване на архитектурни конструкции, характеризирани се с линии на симетрия, равновесие, и след това се разпространява върху всичките художествени творения, направени в този стил. Името, използвано пейоративно, се появява през XVIII-ти век, когато симпатиите на естетисти са насочени към класическия стил и служат за подчертаване на презрението към произведенията на XVII-ти век.

Стил рококо или gossaille се появява във Франция през първата половина на XVIII -ти век в отговор на стила на Луи XIV, доминиран от строгост и известна помпозна твърдост. Името на стил се появява през XIX-ти век и се използва по краен начин, за да се отбележи липсата на съображения за творения от предния век, които противоречат на принципите на класическото изкуство. Този стил няма нищо общо с архитектурата, вярна на класически вкус, и повече декорацията, чиито усукани линии напомняха за черупките на раковини. Картините върху лампериите от салоните изобилстват с арабески, гирлянди или екзотични пейзажи, а мебелите изглеждат извити и скулптурите получават театрален облик. Периодът, в който се проявява, се счита за преходен, като някои характерни елементи от по-ранните епохи са запазени, но започват да бъдат опитни и нови идеи, които ще достигнат зрялост през следващия период.

Класицизмът е допринесъл за разпространението на ценностите, свързани с държавата, и благородните принципи, преоткрити чрез четенето на древните автори. Класическият морал, занимаващ се с единство, като последица от влиянието на рационалистичната философия, характеризираща се с насърчаване на универсалния дух и строгост, се основава на чест, душевни качества и готовност за жертва. Първоначално вдъхновен от моралните ценности на кавалерите и аристократите, класицизмът се обръща към духа на цялото общество, независимо от социалната категория и религията, опитвайки се да наложи универсален морал. За разлика от асиметрията на рококо стил и богатите орнаменти, класицизмът е алтернатива, стимулирана от преоткриването на хармонията на италианските произведения на изкуството, с които творците влизат в пряк

контакт, като посещават Италия, или косвено, като изследват произведенията на италианските майстори.

Класицизмът в естетиката представляваше тенденцията за простота, яснота, логика и равновесие, в които всеки човек, където и да се намира, може да бъде разпознат. В класическото произведение се избягват ненужни усложнения, силни контрасти, излишъци, множество детайли, които биха затруднили получаването на художественото послание. Класицизмът фиксира източниците на вдъхновение в древността, класическата концепция, която претендираше, че е израз на изучаването на цялото човечество, в отговор на желанието за универсалност на мислителите от втората половина на XVIII-ти век.

Художественото течение от първата половина на XIX-ти век, което популяризира ценности и концепции, противоречащи на тези, насърчавани от класицизма, е романтизъм, чийто родина е представена от Франция. След епохата, в която художествените произведения трябва да се съобразяват с реда, дисциплината, разума, ясните идеи, формиращи основата на класицизма, романтизмът носи свобода на изразяване на чувствителност, емоция, подчертавайки ролята на въображението.

Настоящото име принадлежи на XVII-ти век и е от английски произход; първоначално терминът не се отнасяше за литературата и романтичното изкуство, но това означаваше аспекти от природата, впечатляващи с техния трагичен характер и от своето предразположение към тъга. Елементите, които дефинират романтизма, не се появяват с деветнадесети век, триумфът на чувството върху разума, свободата на изразяване на страстите, култът към природата и руините, които се срещат в края на XVIII-ти век, в епохата на класицизма. Строги разграничения между двата стила не могат да бъдат направени, защото на един и същ артист (например Ingres, Delacroix) едновременно съществуват класически и романтични елементи, в една и съща работа.

Връщането към религиозното чувство, любовта към природата, склонността към предпочитанието за напрегнати форми, припомнят бурния характер на барока, към който романтизмът добавя нови валенции, материализирани в преобладаването на цвета по отношение на формата и преобладаването на въображаемия по отношение на реалността. Оттук и мястото за мечтата, фантастичното и романтичната тенденция за избягване в малко идеализирано минало, представлявана от Средновековието. Привлечени от различията между европейските народи и останалия свят, романтиците се наклоняват върху географията на по-малко известни земи, към нравите на примитивни или нецивилизовани народи, като включват в изобразителните теми елементи от Азия, Африка, от Северна и Южна Америка.

Романтизъм, художествено движение, което не е известно със същия интензитет на континента и имал различни проявления, привлича с преувеличение и страст към свободата, отвращението към буржоазията от XIX-ти век, която не иска да се превърне в потребител на такива художествени продукти. Всъщност втората половина на този век води до важни промени, които се отразяват и в броя на артистичните творения, които сега са намалени, когато буржоазията, поемаща политическата власт, първоначално няма да се занимава с изкуство. Регресът на великия протекторат, с упадък на аристокрацията, и чрез намаляване на значението на принцовите съдилища, свързани със спорадичното участие на буржоазията в управлението на художествени дейности,

доведоха до ограничаване на такива събития, които се смятат оставени за определен период на ръцете на правителството и на държавните институции.

Финансиране на изкуството се ограничава до заплащането на държавни поръчки и награди, дадени от съответните академии. Към края на века има дори тенденция към индустриалното производство на предмети на изкуството, които се превръщат в стока като всяка друга.

Анти-романтичната реакция ще бъде поета под формата на реализъм, появяващ се след 1850 г. в страни, където индустриалната революция е преждевременна. Основателят на реалистичната френска школа е **Густав Курбет** (1819-1877 г.), художник на социалните сцени, завършващ своята техника, като изучава картините на холандците, испанците и италианците от XVII в., които бяха изложени в Музей Лувър.

Неговите картини върху платното са красноречив пример за произведения които не спазват правилата, наложени от Академията, са илюстрации на реалния живот, познати на художника. Вдъхновен главно от селяните, живеещи в Орнанс, родния му град, Courbet отказва да рисува митологичните сцени или алегии оценени от Академията, чудейки се: "Как мога да рисувам ангели, когато никога не съм ги виждал никога?" В тази ситуация не е изненадващо, че неговите произведения („Среща“, „Пролет“, „Морска“, „Работилница“) са били отхвърлени в официалния салон и в универсалната изложба от 1855.

Независимо от резервите, с които се срещат произведенията му, Courbet има заслугата да не се отказва от първоначалния начин на интерпретиране на сцените и да демонстрира, че всички теми, и тези, взети от най-скромния живот, могат да бъдат третирани с престиж, страст и живописни качества срещани само в историческия жанр. Така, субектът се превърна във вторичен елемент в произведение на изкуството, като умението на художника е условие за качествено произведение.

Авангардното движение не трябва да се разглежда като хомогенно и единно цяло. Има няколко различни, понякога противоположни, течения, които разкриват някои общи неща, дори ако завърши нов ток разглеждан в някакъв момент конформист и остарял. Може би най-видимият общ знаменател е критиката, често презрителна, яростна и разрушителна, насочена към буржоазното общество и неговите художествени академии, журита, изложби и утвърдени награди.

Импresiонизмът, художественият поток, завършващ деветнадесети век, който възнамеряваше да преодолее конвенциите, наложени от художествените академии, беше целта на обвиненията на критиците и на потребителите на изкуството. Те смятат, че с новите начини за третиране на темите и чрез новаторски техники, импресионизмът унищожава формите, като това е крайният резултат, постигнат чрез екстреман анализ на цветовете и възпроизвеждане на тоналната светлина. Художествените тенденции на XX век (кубизмът, фовизмът и т.н.) се опитват да внедряват концепциите живопис техника, третиране на теми и субекти на композициите, според промените на времето, и някои от въведените от тях елементи са били в противоречие с предложените от импресионистите, като се появяват дори реакции на този художествено движение.

Art Nouveau е френският стил от 1900 г., който изобразява всички форми на изкуството от XIX-XX-ти век. Това е квинтесенция на интелектуалния дух и френския дух,

налагайки в публичната архитектура веселата, динамична и отворена декорация, независимо дали става дума за кафенета, ресторанти, хотели, театри, казина и др. .

Art Nouveau (новото изкуство) бързо надмина границите на Франция. Движението имаше два основни центъра за облъчване: Париж и Нанси. Първият е поляриизирал и разпространил френското изкуство, и не само, докато че в Нанси е създадено истинско училище по архитектура, мебели и декорация.

Общите черти на този архитектурен и артистичен поток се намират в елегантно извитите криви линии, с формален репертоар, вдъхновен главно от растителния свят и с тенденциите на символизма. Последният елемент е почти незаличим във всички форми на израз на Art Nouveau. Основният аниматор на изкуството през 1900 г. беше Сигфрид Бинг, участвал до известна степен в развитието и разпространението си. Дори името на тока произлиза от името на неговата компания, а павилионът на универсалната изложба в Париж носеше това име, което го увенчало като аниматор на този художествен поток.

Но най-видният представител на Парижката архитектура през 1900 г. е бил Hector Guimard, от Лион, който е украсил на Замък Беранже и метростанции в Париж с мотиви на цветя от метала, опалесно стъкло и светлина. Други важни архитекти на тази тенденция бяха Jules Lavirotte, Jean Baptiste Larrivé и др.

Стилът Art Deco, намерен в много наследствени сгради в Крайова в началото на XX век, е декоративно движение, известно и като "Стил 1925", който включаваше между 1910-1930 в Европа и САЩ голям брой клонове, от архитектура до мебели, мода и спектакли. Стилът Art Déco се намира между изкуството от края на 1900 г. и периода на утвърждаване на геометричния пуританизъм, очистен от всякакви орнаменти, като например Bauhaus или Le Corbusier. Това всъщност е последна форма на надживяване на изкуството от 1900 г., разположено в две основни направления, дълбоко противоречиви. Първото продължава до по-високо ниво функционалистични, геометрични, експресивни тенденции по линиите на Виенското училище или школа по архитектура в Глазгоу, като страда от влиянието на кубизма. Тази ориентация е илюстрирана по-специално във Франция в произведенията на архитектите и декораторите Pierre Chareau, René Herbst, Marcel Dufresne или Francis Jourdain, както и на бижутерите и златари Raymond Templier и Jean Puiforcat и др. Второто направление, в крайна сметка, беше един вид кубистка травестиция от 1900 г. , с флорален стил. Това беше много пластично формулирано в изложбения манифест на 1925 г. "...полезен обект трябва да бъде украсен ...". Екзацербацията на тази тенденция създаде декорация с тромави мотиви , от стълбата излизайки груби цветя или огромни каменни плодове, поставени директно върху структурата на архитектурата или обекта. Основните източници на стила са във Виена, както в архитектурата, така и в украсата на учениците на Otto Wagner и особено в работата на Виенските работилници, които Джулия Веронеси смята за "абсолютно истинският и символичен център на движението". Германските източници също оказват влияние върху архитектурата, декорацията, рекламната графика и епохата, обръщайки внимание на немския практически дух.

В опит да очертае модерен и национален архитектурен стил, започвайки от втората половина на 19-ти век, Йон Минку и неговите ученици се стремяха да създадат специфичен румънски стил, вдъхновен от традиционната архитектура. Този подход се оказал сложен, поради несъотнoшението на старите традиционни форми със

съвременните изисквания на съвременната архитектура. Развитие на румънски градове и населени места вече не предполагали средновековните ограничения на конструкциите, относително прости и с нисък режим на височина. По този начин нео-румънският стил е много подходящ за вили, училища, кули, с максимален размер на брънковенски дворец. Високите сгради, с големи размери, построени от стоманобетон, с висок партер, с един или повече етажа, направени според модели Art Nouveau или Jugendstil, позволиха комбинация от различни видове декорация, от които традиционните намериха своето място и полезност със сигурност.

Старите архитектурни постижения в района на Долж, с местни и византийски елементи, отразява огромният, последователен културен и политически ансамбъл, насърчаван от румънските владетели в края на ислямския свят.

Архитектурата на тези времена, феодална, проектирана и реализирана в традиционен културен хоризонт, е повлияна от европейските тенденции: византийски, романски, готически.

Първите цивилни, селски и градски сгради, запазени до днес, датират от XVII-ти век. Най-старите са изчезнали както заради развалящите се строителни материали (основно дърво), така и за унищожаването, на което са били подложени. Днес, от средновековни сгради, по-добре запазени са религиозните, защитени от цялото общество, и пред които татари имаха и суеверен страх.

Една от най-важните функции на града, тази на търговски и занаятчийски център, е тясно свързана с пъттища на търговците и от големите периодични панаири.

Тези исторически обстоятелства, добавени към други фактори, на фона на значителен демографски растеж през XVII-ти век, доведе до развитието на селските населени места в Олтения до нивото на градове. Тази особеност бе забелязана от Николае Йорга, който говори за генезиса на румънските градове, отличавайки "трети тип, този на олтенските панаири", които са се развили "в средата на съединени села", където някои търговци от страната са направили своите магазини в селски къщи²³¹.

Състоянието на градовете през XVII-XVIII в., полу-селскостопански, може да се подчертае от факта, че в Крайова, най-големият градски център в Олтени, ма халите са запазени до XIX-ти век напълно изолирани една от друга от земи, лозя и незастроени места.

Икономиката на региона и на Крайова отбелязва през XVII-ти и XVIII-ти век много травми, дължащи се на нещастни исторически събития. Демографското равновесие пострада в края на XVIII-ти век поради превръщането на града в театър на войната, поради епидемии и пожари. Тук можем да споменем разрушенията и повторните нападения на пасвангите живяли над Дунав (войниците на Видинския паша Пазван-Оглу) през 1799, 1800, 1801). Най-старите махалали се появяват в селските райони на града, откъдето са придобили необходимите продукти за пазара. За тази територия е

²³¹ Nicolae Iorga – *Orașele oltene și mai ales Craiova pe pragul vremurilor nouă*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1925

използван в този документ терминът "земя или имот". Периметър на това имение на Крайова е разграничено през годините 1761, 1855 и 1890²³².

В него, разширяването на града е непрекъснат процес. Старото ядро на селището беше, до края на XVII-ти век, около църквата Свети Димитър, след това се разшири на североизток.

Към края на XVII-ти век, в Крайова улиците (пазарът и сводите), мястото на панаира и пазара, бейлик, като центърът му е очертан в района на къщите за пари(трезори) и на великият хан, известен като „Нан на манастира Хурез“²³³.

Тези две големи светски сгради са най-старите примери за градската архитектура в Крайова. Има няколко известни стари кладенци, включително:

- Кладенеца „Попова“ (известен също като фонтан "Басарабещи"). Това съществува от началото на XVII-ти век - факт, датиращ от 1613 г. Днес той се явява като сграда на площада с колони в четирите ъгъла с три големи ниши, в които са фиксирани писанията от 1615 и 1915 г. и други малки ниши под формата на трилобитни арки, с покрива от тънки парчета дърво. Тази конструкция е възхитителен синтез на светската и църковната архитектура от 17-ти до 18-ти век.
- Кладенеца „Жиану“, разположен в Ботаническата градина, построен около 1800 г. от боляра Хаджи Стан Жиану, чичото на Янку Жиану. Това е една от най-важните туристически атракции в Крайова, която в миналото е била спирка за каруцарите, които хранеха животните си и оттук „сакаджиите“ взеха водата (за пиене), която продадоха на града до 1904-1905 г.

²³²Голямата книга на Крайова, Издателство Sitech, Крайова 2007, стр.. 521

²³³*Ibidem*



Кладенеца Жиану в миналото и през 1975г

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

- Кладенец на "Пуркару", построен през 1818 г. от болярина и търговецът на свине Павел Теодор и Кир (болярин) Марин Булукбаша. Под надписа има камък на стената, на който е символът на смъртта и който се предполага, че идва от друга конструкция.



Кладенец Поркару

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Размерът на града е отразен в очертанията на пътната карта и размножаването на махалите(бедни квартали), ханове, кръчми, изби, хотели и т.д.

Градската архитектура от XVIII-ти век в Крайова се утвърждава през първите десетилетия на XIX век. Разделянето може да се извърши според критериата на социалната структура на града или на функционалността. Както и в други градове на страната, се отличават три групи архитектура: болярните къщи, търговските къщи и селските къщи²³⁴.

Анализът на избраните сгради показва, че най-представителните сгради на окръг Долж са с френско вдъхновение в стил тип ренесанс, барок, рококо, френски- академик, Арт Деко, неокласик, еkleктик, нео-румънски и др. Румънски стилове, брънковенски и класически, не са забравени и в някои случаи могат да се наблюдават византийски влияния.

²³⁴*Ibidem*, pag. 524

Бранковейанският стил или изкуството на Брънковейану характеризира румънската историография на архитектурата и изобразителното изкуство във Влахия по времето на Константин Брънковейану (1688-1714 г.). Тъй като тази ера влияе решително на по-късни събития, терминът се използва широко и се описват произведения на изкуството от времето на първите Маврокордати до 1730 г.

В тази епоха, владетели като Шербан Кантакузино, Константин Брънковейану, Николае Маврокордат, митрополити като Варлаам, Теодосие, Антим Ивиряну, епископи като Стефан Митрофан, са архимандрит Йоан де Хурези, Иларион де Козиа и учени като Гречану, Раду Попеску, Константин Кантакузино в същото време извършват огромна работа за актуализиране на византийската традиция. На княжеския двор се проведе истински византийски Ренесанс.

Стилът Брънковейану представлява синкретизъм между местните художествени традиции, румънска, византийска, и други ориенталски влияния и западни форми на Ренесанса, като италианската школа.

Архитектурният стил на Брънковейану се признава днес като "първият румънски стил". Основните особености на стила са: художествено изработени камъни; релефът, подчертан от техниката "a jour", както в издълбаването на камъка, така и в художествената обработка на дървото, растителни мотиви преобладават: врежак, круша, грозде, слънчоглед.

Историците на изкуството понякога характеризират стил по аналогия със западния ренесанс, поради неговите ясни структури, рационалисти, но декоративното му изобилие позволява едновременно използването на термина брънковейански барок.

Георгеску, Титу, Борбачору Константин, Фиран Флореа (координатор), История на Крайова, Издателство Скрисул Ромънск, Крайова, 1977, с. 28

Забележителни примери за този стил са дворците, построени в ерата на Брънковейану, особено в близост до подземните води, в правоъгълни заграждения. Портата и домакинските анекси са разположени на противоположната страна на жилището, организирано на 2 нива, над високите подземни изби. Основата на сградите обикновено включва приземния етаж. Дворците разполагали с беседка от страни на двора със стълба, като на страната към езерото имаше лоджия. Оборудван с водни съоръжения, предназначени да внесат вода в къщата, с вани и тоалетни, княжеските жилища (резиденции) предлагат комфорт който никога преди това не съществуваше. Цялото изкуство от XVII-ти век и началото на XVIII -ти век носи печат на брънковейанския стил.²³⁵ Синтезът между румънското традиционно изкуство, византийските и венецианските елементи се конкретизира в специфичен архитектурен стил, със собствена идентичност. Този стил се използва както за изграждането на църкви, така и за изграждането на някои жилища. В първия случай, специалната грижа за увековечаване на родоначалната вяра се намира в периодичното възстановяване и обновяване на църкви, независимо от трудностите на времената. Така църквите запазват класическия стил на миналото, въпреки че в течение на времето са направени много промени. Идентификационните елементи са: флорални аранжimenti, веранди, поддържани на колони, герба с византийски орел и др. Няколко места за поклонение все още запазват традиционната

²³⁵ Дгеорджеску, Титу, Барбачору Константин, Фиран Флореа (координатор), История на Крайова, Издател Scrisul Românesc, Крайова, 1977, стр. 28

идентичност: църкви "Св. Илие", построена през 1720 г., от дворника Илие Отетелишану и големите търговци на града; „Църквата на всички светии“, датираща от 1700 г., Църквата "Свети Георги Старият", построена през 1730 г., или „Манастир Обедеану“, построен през 1747 г.”²³⁶ Стилистичният анализ на тези сгради подчертава, че известните майстори на времето, като Вукашин Караджа- каменоделец, и Първу Муту- бояджия, са комбинирали богатата цветова гама. "В препокриването на светски и религиозни образи, в пространственото оразмеряване на героите (в скулптурата индивидуалните герои се изобразяват в нарастващи пропорции, в сравнение с брънковенските скулптури като цяло).”²³⁷ Поддържането на брънковенския стил може да се тълкува като форма на съпротива срещу австрийската окупация. В опит да заменят Православието, австрийците построиха между 1718 и 1720 католическа църква в Крайова. Също така, еволюцията на търговците и дребните занаятчии прави че преференциите за румънския класически стил да бъде форма на опозиция срещу великите боляри, които са били под влияние на фанариотите. По този начин, архитектурата на определен тип имаше ролята да предаде враждебността на местните жители срещу всяка форма на господство. Появата и формирането на средната класа, към края на XVIII-ти век, е станала известна и по отношение на архитектурните предпочитания. С бавно темпо, модернизацията на града започва около 1780 година. Богатите хора в града (боляри, търговци, занаятчии, работници) дават пари и работят за да построят улици с гредови мостове и да разширят мрежата от фонтани за осигуряване на питейна вода.

Впоследствие ²³⁸ започнаха дейности за осигуряване на обществено осветление с мазут. През 1811 г. е създадена пощенската служба. През този период е изградена и болница "Обедеану", която привлича висококвалифицирани професионални лекари, оценявани от чуждестранните посетители ²³⁹ на града като "руския офицер и историк Димитър Банцаш, далечен роднина на Димитрие Кантемир, който през 1808 г. е във Военната болница в Крайова и лекуван от местен лекар.

Аристокрацията, съставена от традиционни боляри на града, допълнена от средната класа, която се увеличава от икономическа гледна точка, и със стремежите им от социален и културен характер, се превръщат в основни социални сили за насърчаване на реформите, Развитието на "търговските и културни връзки със Запада,

разпространяването на идеите на Френската революция, присъствието на чуждестранни консулства и бежанци, особено френски, са повлияли силно процеса на интелектуалното и политическото обучение на много представители на Крайова.” ²⁴⁰ Според същия източник, ние откриваме, че към края на XVIII-ти век, френски емигрант, който посети Крайова, посочи, че болярите говорят френски, но поддържат традиционно облекло и ориенталски обществени игри. Историческите източници припомнят началото

²³⁶ *Ibidem*

²³⁷ *Ibidem*

²³⁸ *Idem*, p. 29

²³⁹ *Ibidem*

²⁴⁰ *Ibidem*, p. 30

на XIX-ти век, характеризиращ се с увеличаване на броя на френските граждани, който ще се занимават с образованието на децата на благородници и търговци. Френската култура също се насърчава силно чрез литературата.

Еволюцията на града е записана от пътуващите във времето. По този начин, за Кесарие от Рамник, известен учен от онова време, "градът е важно ядро за демография, и непрекъснатост, въпреки факта, че в епохата му се проявяват тенденциите на икономическо и политическо господство, упражнявано от великите империи на времето. Дионисие Еклезиархул - друг велик учен - копира стари документи съществуващи в църквите в Крайова и в своята хроника разкрива множество епизоди от историята на града, по време на руско-австро-турските войни и турските нападения, така че неговата работа е източник на специална информация, скъпоценен за познаване на историята на града."²⁴¹

Откриваме, че в историята на града са имали етапи на развитие с циклична продължителност. Отоманските нашествия са засегнали града няколко пъти, разрушени от грабежи и пожари. Но всеки път, когато градът е възвърнал жизнеността си, поради усилията на населението, което е започнало живота си от края. Съществуването на елити, първоначално боляри, които са играли важни военни и политически роли в течение на времето, поддържани последователно от появата и развитието на социалната класа на търговците и занаятчиите, е представило гаранцията за възобновяване на циклите на развитие, след унищожавания претърпени от града. По този начин, архитектурата може да се разглежда като форма на протест и изразяване на чувствата на жителите на града и символ на техните стремежи.

Архитектурата на религиозните сгради обаче се запазва, поради качеството на оригиналните конструкции и възстановяването, после разрушаването или разграждането им, дължащо се на изминаването на времето. С течение на времето, те са станали съобщения за днешните поколения.

Архитектурата на религиозните сгради обаче се запазва, поради качеството на оригиналните конструкции и възстановяването, после разрушаването или разграждането им, дължащо се на изминаването на времето. С течение на времето, те са станали съобщения за днешните поколения. Монументалността на строежите, изградени при тежките условия, е съставна част на румънската идентичност, просъществувала, с течение на времето, от няколко поколения на предци. Православната вяра остава подкрепа на румънската духовност, и суверенността, вдъхновена от румънските църкви, беше щитът от който румънците се нуждали в трудни времена. Предвид особеностите на румънското свещено изкуство, смятаме, че няма представяне на наследството в окръг Долж че включва всичко.

Манастирът Житиану се намира от лявата страна на националния път Крайова-Калафат, в периметъра на Балта Верде. Църквата на манастира е построена между 1654-1658 г. и се смята за сграда на Константин Шербан. Тя е построена върху руините на малка църква, която се дължи на Мирча Стари, възстановена през XVI-ти век от жупанка Мария от Обеда. Според други източници, това беше основана от г-жа Балаша,

²⁴¹*Ibidem*, p. 30

съпругата на воевода Константин Басараб Кърнул. Църквата е възстановена през 1717 г. от Петре Обедану, потомък на основаващо семейство.²⁴²



Вътрешният Комплекс на Манастир Житиану

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Според описанието на Павел Алепо, което направил едно от най-ранните описания на църквата, ние наблюдаваме следните описания: "Фасадата на църквата има два реда слепи ъгли, разделени от средна зъбна гредка. Краищата и колоните са оформени от червена тухла, придавайки ритъм и жизненост на фасадата."²⁴³ Архитектурната стойност се допълва и от историческите събития. С течение на времето манастирът Житиану бе домакин на войници за защитата на града, а Дионисий Еклесиархул живееше тук, когато написал регистрите на

²⁴² Фиран Флореа, Фиреску, Александру, Крайова, Издателство Sport Turism, Крайова, 1982г

²⁴³ *Ibidem*, p. 74

Житиану, Буковъц и Обедану, както и "хронографът на Влашко". Днес в манастира се помещава богата музейна колекция, с екземпляри от изключителна историческа, художествена и документална стойност.



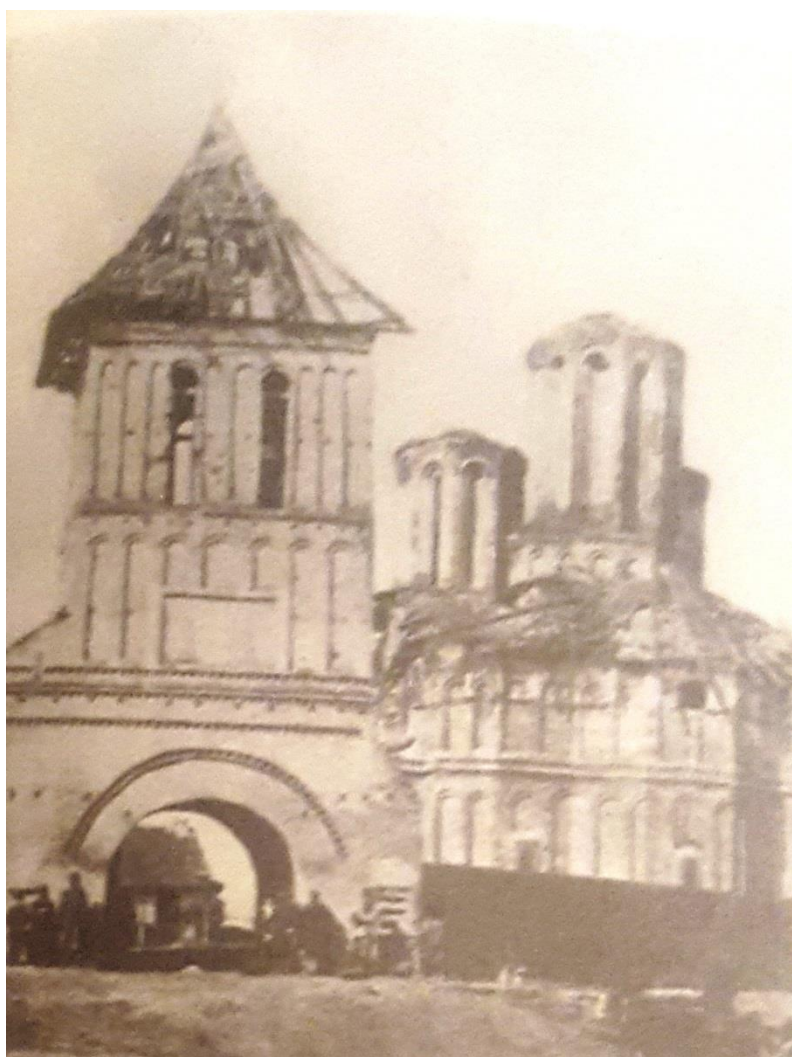
Манастир Житиану

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Църквата "Свети Димитър" е основната религиозна забележителност на града. Наречена „княжеската църква“ в минало или „Банеаса“, тя е разположена близо до " Къща на парите". Има дълга история и архитектурно постижение е

забележително. По отношение на това селище, Йоан Хелиаде Радулеску оценява, че: "Крепостта на Крайова и църквата "Банеаса" са възли, които не позволяват да се разрушава нишката на историята."²⁴⁴

Според някои историци първата религиозна сграда, построена на това място, датира от около 1000 г. с.Хр. Това заключение се дължи на остатъците, открити в старата фондация. Името "Банеаса" подкрепя идеята, че по-старата църква датира от времето на Барбу Крайовеску. В писанията от 1652 г. се съобщава, че Матей Басараб е възстановил почти напълно разрушена църква, което показва, че сегашната конструкция покрива друга, по-стара. Воевод Константин Брънковеану "възстановява прозорците в стила на времето; Константин Обедану го възстановява през 1723 г., а благородниците от семейство Арджетояну, през 1774 г."²⁴⁵



²⁴⁴*Ibidem*, p. 74

²⁴⁵*Ibidem*, p. 74

Църквата "Свети Димитър преди възстановяването направено от André Lecomte de Noüy

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Земетресението от 1840 г. сериозно поврежда църквата, която е закрыта до 1889 г. Реставрационните работи са възобновени през 1889 г. под ръководството на архитекта André Lecomte de Noüy, който възстановява цялата сграда, като ѝ дава сегашната форма, без да се зачита, обаче, стария стил. Същият архитект е този, който се е занимавал с обновяването на църквите в Куртеа де Арджеш и "Тримата йерарси", в Яши. Живописа на църквата продължи доста дълго, като е завършена през 1933 г., в три етапа. Това е било направено от френските художници Menpiot и Boriès. От старата църква все още има писанието, и медальон фреска, сега в попечителство на Музея "Олтения"..²⁴⁶



²⁴⁶ Ibidem, p. 75

Църквата Свети Димитър

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

Църквата „Свети императори Константин и Елена“, наричана и “Църква Обедану”, е построена от пахарника Константин Обедану и синът му, сердар Петре Обедану, между 1748-1753. Архитектурните детайли включват триъгълната равнина с разширен пронаос, затворена веранда и две кули. Няколко промени са направени с течение на времето. През 1840-1841 г. каменната рамка с брънковенските мотиви е разрушена, променяйки външния вид на църквата. Интериорната живопис е направена от Патру Зуграву, под ръководството на Константин Лека. С течение на времето църквата е претърпяла реставрационни работи в различни степени на дълбочина, страдайки поради различни промени, в зависимост от периодите на интервенция.²⁴⁷

Църквата "Обедану" е част от първоначален ансамбъл, който посочва района като основна забележителност на града. Тук съществували манастир и килии на монасите, убежище, болница, а по-късно се основава, в същото място, първото румънско училище в Олтения.²⁴⁸



Училище и Църква Обедану

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

²⁴⁷*Ibidem*, p. 75

²⁴⁸*Ibidem*, p. 75

Църквата "Мънтулеаса" е построена от камък и тухла от вистиерника(касиер) Барбу Сирбей, заедно с гилдията на шивачите. Тя е построена на площадката на дървена църква, основана от Деспина, съпругата на дворника Страмбеану. Архитектурата е в готически стил, живописа е ренесансова, поради Костин Петреску.²⁴⁹

Църквата "Св. Николай Беливака" е построена между 1786-1794 г. от търговците Христеа Беливака и Михай Соколеску. Тя е построена на мястото на по-стара дървена църква. Византийската живопис все още е запазена. Като специфично място, на южната стена е нарисован Тудор Владимирчеку, на коня, облечен в традиционен костюм на Олтения. Църквата е ремонтирана няколко пъти с течение на времето, запазвайки оригиналната линия. Картината на Тудор Владимирчеку вероятно е най-старата и единствената, направена през периода, когато в Крайова е живял лидерът на Революцията от 1821 г.



Църквата "Св. Николай Беливака"

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

²⁴⁹ *Ibidem*, p. 76

Църквата "Св. Илие" е построена през 1720 г. от дворника Илия Отетелишану. Тя е възстановена с течение на времето и е тежко повредена от земетресението от 1838 г. . Между 1840-1841 е нарисувано от художника Константин Лека в Крайова. Тя е възстановена през 1893 г., следвайки плановете на архитект Спрингър. Маслената живопис принадлежи на Г. Татареску, а портретите на основателите са направени от К. Йоанид.²⁵⁰

Църквата "Мадона Дъду", която преди е била наричана и "Пресиста Майка от Дуду", поради легенда за нейното основание. Тя каза, че в черницата, съществувало на мястото на сегашния олтар на храма, е била открита иконата на Божията майка. Тук съществувало старото училище Обедеану, станало Централното училище от 1826 г.. Първата църква е възстановена по инициатива на Хаджи Георги Йон и Константин Фотеску, между 1750 и 1756 г. През 1801 той частично изгаря, през 1831 г. е засегната от земетресението и е възстановена през 1844 г.. Живопис е направена от Г. Татареску. Тя е разрушена през 1913 г. и е възстановена между 1928-1938, според плановете на архитектите Йон Траянеску и Стерие Беку.



Църквата Мадона Дуду

Източник: Крайова 1975- Албум, направен 500 години след първата документална атестация на Крайова (архивно изображение)

²⁵⁰ *Ibidem*, p. 77

Църковата архитектура и участието на местните елити в изграждането и поддържането на църкви доказват съществуването на характерни ценности. Освен това, въпреки че имаше случаи на пълно унищожаване на църкви, като няколко от тях са изработени от дърво, те бяха възстановени от по-трайни материали. Интервенциите доказват интереса на основателите за подобряване на качеството на тяхното основоположение, при всяка намеса. Участието на известни архитекти и художници е доказателство за заплитането на вярата на древните жители на града с патриотизъм. Въпреки че инвазиите и разрушенията бяха периодични, жителите на Крайова обаче винаги са изграждали нови представителни сгради за града или възстановили старите, доказвайки изключителен дух на общността, независимо от трудностите на времената.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бадеа Л., Генович Александру, Окръг Долж, Издателство Academiei RSR, Букурещ, 1974
- Бралощицеану, Дорина - Градска библиотека „Антон Пан” Филишани 80 години дейност в живота на Библиотеката, април 2015,
- Ботез Краиник, Адриан- Модерно и съвременно румънско изкуство, Издателство Sigma, Букурещ, 2000
- Буче Ръдуц, Магда- Миналото на днешна Крайова, Издателство Aius, Крайова, 2017
- Кроитору Габриел, Градовете от Олтения в светлината на навигационни документи и карти. (1700-1845), Годишник на Института за Социални и човешки изследвания „К.С. Николаеску Плопшор”, бр. XIII/2012
- Фиран Флореа, Фиреску Александру, Крайова, Издателство Sport Turism, Букурещ, 1982
- Георгеску, Титу, Бърбъчору Константин, Фиран Флорин (ръководител), История на Крайова, Издателство Scrisul Românesc, Крайова 1977
- Тудор Думитру, Румънска Олтения, 1942
- Тудор Думитру, *Tabula Imperii Romani. Drobeta, Romula, Sucidava*, Издателство Academiei RSR, Букурещ, 1965
- Сачердоцеану А., Средновековна Олтения, Олтения- Семейен Фонд, Национални исторически и централни архиви, Служба средновековни архиви, лични и колекционарски фондове, 1943
- Антонеску, Петре- *Сгради, конструкции, проекти и проучвания*, Издателство Tehnică, Букурещ, 1963
- Деакону, Лучиан - *Крайова 1898-1916г. Направо към модерния градски план*, Издателство Sitech, Крайова 2001
- Теодореску Сидония– Големите архитекти на Букурвщ. *Йон Д. Бериндей*, Издателство Vremea, Букурещ, 2014
- A.N.R., Фондовете на МВР – Общински отдел, дело 17/1853, лист 5
- Г. Мил. Деметреску – *Документ за закупуване на Парка Бибеску през 1853 г. в архивите на Олтения, I, декември 1922, № 4*,
- Раду Аугустин, Виктор Пърлак, Симиана Раду- Букурещ - *Арт училище „Cornetti”*, Издателство Ars Docendi а Университета в Букурещ, Букурещ, 2001
- Архиви , Долж, Кметство Крайова, досие 14/1909, f. 17-23
- Ралука Лиани Бану - фигури от миналото на Бузау - Думитру Н. Вернеску (1866-1937), в Мнения, Бузау, 30 май 2017 г.
- Маринеску, Мирела - Съкровището на художествените творби на Крайова в Гъзета де суд, Крайова, 16 ноември 2013
- Мирела Маринеску, – *Архитектурните бижута на Крайова се превръщат в руини в Гъзета де суд, Крайова, 12 февруари, 2014*
- Мирела Маринеску – *Минали личности: инженерът, който обогати архитектурата на Крайова в Гъзета де суд, Крайова, 24 януари 2015*

Мирела Маринеску – *Къщи в стария център на Крайова - истории от тъмнината в Гъзета де суд, Крайова, 3 октомври, 2015*

Радулеску, Михай Сорин - семейство Плешиа във финансовия вестник, 20 август 2003 г.

Михаела Критикос, Ана-Мария Захарияде - френският модел в румънската архитектура в старата дилема, №157, 9 февруари 2007 г.

Кристина Габриела Попеску - Алберт Галерон - архитект на Атенеу във финансовия вестник, Букурещ, 28 януари 2006 г.

Дюлиу Марку - Архитектура, Техническо издателство, Букурещ, 1960 г. Cristian Lascu – *Голямото земетресение в National Geographic Румъния, август 2005 г.*

Голямата книга на Крайова, Издателска къща Sitech, Крайова, 2007

Адриан Никола Петку - Църквата "Света Троица" в Крайова в началото на миналия век в Светлина, Крайова, 10 декември 2013 г.

Николай Йорга - олетенските градове и особено Крайова на прага на новото време, издателство "Скрис Румънски", Крайова, 1925 г.

Михай Сорин Радулеску - Гражданите на Кинтецилор във финансовия вестник, Букурещ, 17 септември 2003 г.

Албум : Крайова 500, Крайова, 1975

Алдезин Марин - Битката за Барбу Другата къща не завършва в "Южен вестник", Крайова, 10 август 2015 г.

Лаура Мотриличе - Каса Рунеснеску е готова да стане Музей на Крайова в Словото на свободата, Крайова, 8 декември 2017 г.

Йоан Патрои, Владимир Осиак, Виргил Йоита - Илюстрираната история на Крайова, Издателство АИУС, Крайова, 1997

Теодор И. Ионеску - Кратка история на частното образование в Крайова, печатница "Флегер", Крайова, 1906

Джордж Деметреску Миулеску - стогодишнина от гимназия "Елена Куза", издателство "Ramuri", Крайова, 1936 г.

Илия Попеску Теюшан - историк на училището в: Годишникът на Нормалното училище за учители "Стефан Велинов", Крайова, 1870-1932 г.

Национален Архив на Румъния Фонд Кмество Крайова - техническо обслужване Архиви на Олтения, бр. 47-48, Крайова, януари-април 1930 г., стр. 90

Джордж Деметреску Миулеску - стогодишнина от гимназия "Елена Куза", издателство "Ramuri", Крайова, 1936 г.

Йоница Апостолаке - църквата "Свети Илия" в Крайова - гордостта на семейство Отетелишану в Лумина, Крайова, 4 юни 2009 г.

Charles Laugier - Здравеопазване в Долж. Санитарна монография, Институт по графични изкуства "Самитка", Крайова, 1910 г.

Константин Попп - изложба на окръг Долж през 1915 г. Представена в Генералния съвет на окръга, представена при откриването на Обикновената сесия на 15 октомври 1915 г.

Институтът за графични изкуства "Самитка", Крайова, 1915 г. Carmen Laura Dumitrescu - *Живопис от Буковъц в Бюлетина за исторически паметници, XL, Букурещ, 1971*

Мирела Маринеску - Кула Изворану - Гелеску в Персийския залив в Южния вестник, Крайова, 28 май 2016 г.

Николай Йорга - олетенски градове и особено Крайова в навечерието на Нова година, издателство Scrisul Românesc, Крайова, 1925

**** Хроника на Михай Витеазу, на историята на румънската страна (1290-1690 г.). Летописа на Кантакузинеску, Букурещ, Academia R. P. Române, 1960*

Онлайн източници

База данни *Tempo-Online*, <http://statistici.INSSE.ro/shop/> - преработени данни

<http://www.mitropoliaolteniei.ro/?p=2940>

<http://www.gds.ro/Local/2007-12-08/Palatul+Vorvoreanu/>

<http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2012/05/craiova-parcul-bibescu-azi-nicolae.html>

Vestitorul românesc, București, nr.73, 287-288

<http://vladimirrosulescu-istorie.blogspot.ro/2012/05/craiova-parcul-bibescu-azi-nicolae.html>

<http://aman.ro/casa-dianu/>

<http://www.monumenteoltenia.ro/>

<http://fjphotoagency.ddt.ro/index.php/statui-Craiova-din-cimitire/Stoilov-Simion-general-1841-1901>

<http://icsu.ro/istoric/>

[http://adevarul.ro/locale/craiova/craiova-muzeul-arta-pierdut-21-opere-](http://adevarul.ro/locale/craiova/craiova-muzeul-arta-pierdut-21-opere-1_50bd3ed37c42d5a663c8fc2a/index.html)

[1_50bd3ed37c42d5a663c8fc2a/index.html](http://adevarul.ro/locale/craiova/craiova-muzeul-arta-pierdut-21-opere-1_50bd3ed37c42d5a663c8fc2a/index.html)

<https://craiovadeieri.wordpress.com/2017/12/07/vila-lucilla/>

https://ro.wikipedia.org/wiki/Jean_Negulescu

<https://www1.agerpres.ro/cultura/2014/09/13/destinatie-romania-craioveanul-jean-negulescu-unul-dintre-regizorii-de-succes-ai-hollywood-ului-postbelic-10-55-20>

<https://www.case-frumoase.ro/muzeul-regional-al-olteniei/>

<http://www.cnc.ro/memoria%20cladirilor.php>

http://www.adrianspirescu.ro/proiecte/bnr_dolj/

<https://arhivadearhitectura.ro/arhitecti/thoma-dobrescu/>

<http://www.editie.ro/articole/special/istoria-universitatii-din-craiova-fosta-biserica-fost-palat-de-justitie.html>

<http://zigzagprinromania.com/blog/casa-memoriala-amza-pellea/>

<http://m.jurnalul.ro/editie-de-colectie/amza-pelea/vecin-cu-gloria-318030.html>

<https://www.agerpres.ro/cultura/2014/09/11/destinatie-romania-palatul-marincu-din-calafat-trista-poveste-a-unei-mari-familii-11-37-49>

<http://ziaruldecalfat.ro/cladirile-vechi-din-orasul-rozelor/>

<http://www.revistaortodoxa.ro/?p=1283>

<http://crispedia.ro/craiova-timpul-revolutiei-de-la-1821-condusa-de-tudor-vladimirescu/>

<http://www.gds.ro/Local/2005-11-19/Scurt+istoric+-+Dabuleni+-+500+de+ani+de+atestare+documentara/>

http://enciclopediaRomaniei.ro/wiki/Domeniile_Coroanei_Rom%C3%A2ne

<http://www.jurnaluldeafaceri.ro/domeniul-coroanei-segarcea-130-de-ani-de-traditie-si-istorie/>

¹ <http://www.bisericiromania.org/index.php?menu=BIA1&code=4438&criteria=&quick=&order=P.TOWN,C.NAME,P.NAME>

<http://www.cesavezi.ro/obiective-turistice/2-Institutii-de-cultura/2379-Conacul-Otetelisanu>

<https://www.igloo.ro/conacul-otetelisanu/>

****Marea carte a Craiovei*, Editura Sitech, Craiova, 2007, pag. 506

<https://www.facebook.com/Monumentalistul/photos/a.879662262172615.1073741841.248384871967027/1120297091442463/?type=3&theate>

<http://www.monitoruldeoltenia.com/cula-din-brabova-care-sta-sa-se-prabuseaca-va-fi-consolidata-printr-o-proiect-european-de-500-000-euro/>